

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00519

MOSHEH LEYB HALPERN

Moshe Leib Halpern

Permanent preservation of this book was made possible by

Edgar Simon

in memory of

Lipman Simon & Louis Asher

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

משה לייב האלפערן

צווייטער באַנד

ארויסגעגעבן פון

משה לייב האלפערן קאמיטעט

ניו-יארק, 1984

Copyright, 1934
By Rose Halpern
New York

Myold Printing Co., Inc.
161 Grand Street, N. Y.

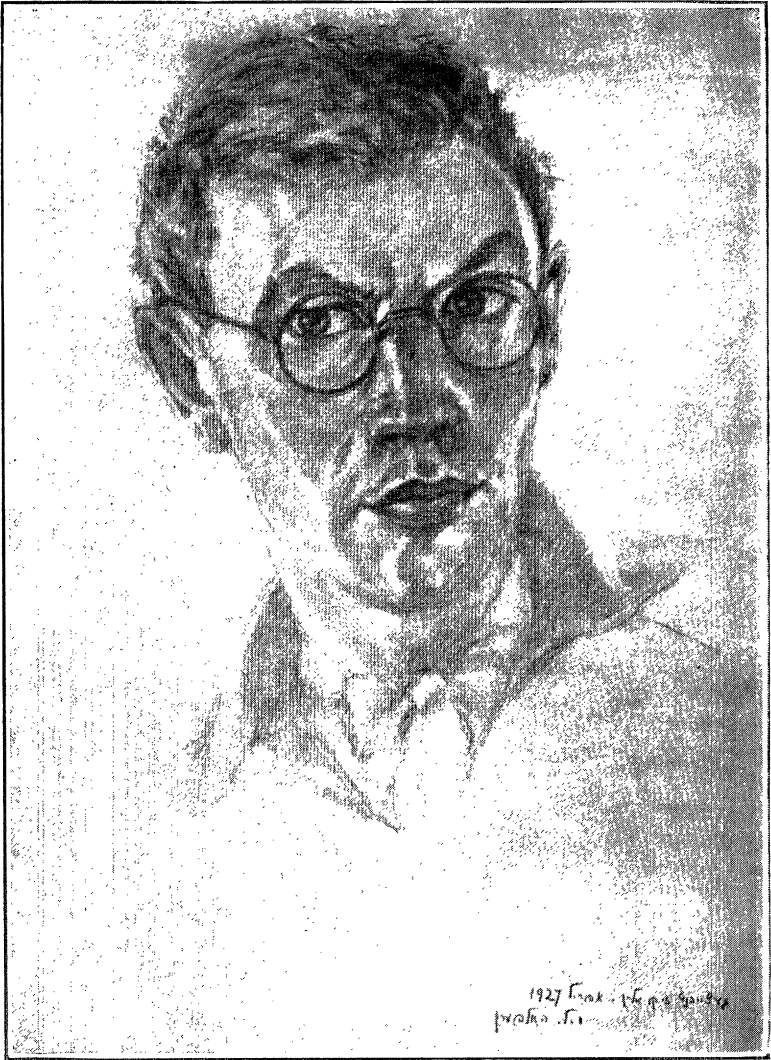
די לידער וואס גייען אריין אין דעם דאזיקן
באנד ווערן געדרוקט פון כתב־יד.

נאָר גאַנץ קלוינע טיילן פֿון די לידער:
„א מעשה“, „א באַנקעט רעדע“, און עטלעכע אַנדערע,
זענען געדרוקט געוואָרן פֿריער אין פֿאַרשידענע
זשורנאַלן.

עס איז גוט באַקאַנט ווי אַזוי מיט אַ לויב
האַלפֿערן פֿלעגט צוגרױטן עפעס צום דרוקן:
מעקן און ענדערן, צוגעבן און אַראָפֿנעמען, איבער־
זייבן און נאָכאַמאָל איבערשרױבן.

בלי שום ספק וואָלט ער אויך אַזוי געטון מיט
די מאַנסקריפֿטן, וואָס ווערן איצט פֿאַרעפֿנטלעכט.

עס איז אָבער קלאָר, אַז איצט מוזן די לידער גען
דרוקט ווערן אין דער פֿאָרם, ווי זיי זענען געפֿונען
געוואָרן.

1927
[Signature]

א י נ ה א ל ט

11	ליד
13	דיכטונג
15	דאָס האָב איך גערעדט צו מיין איינציקן זון באַם שפּיל
48	און מער צו קיינעם נישט
55	אנאָ 1908
69	אויפן וואַקואַל באַם שערער
73	עס איז נישט געווען
76	ערניץ ווייט
104	א מעשה
106	טו עפעס מיט דער וועלט
108	פינצטער
109	אין זיין צער
110	דערווייל זאָ-זאָ
115	קעניג שלמה
130	א באַנקעט רעדע
132	זונפאַרגאַנג אויף ביימער
135	דו חונט, מיין ברודער
138	מיין בלינדער שכן
140	מיינע פאַרלוירענע טעג
143	דאָס ליד פון לענדלאָרד
145	דער לענדלאָרד גייט
146	דער צדיק
148	ס'עט זיין אזוי
	איך און דו

149	איך קען דײך נישט
150	דאָרף לאַנדשאַפּט
151	דער גאַנג פֿון מיין בלוט
154	אין ספּיקאַזוי — דאָס בלומענמױדל
156	די יונגע דאַמע
158	און דער וואָס קומט
160	דער בעטלער אין גאַרטן
162	מיר די רעוואָלוציאַנערן אָדער ס'אַמעריקע
164	שאַלאַמויזן
166	מיין שרײַעדיקייט
168	דאָס ליד וועגן כאַצקעלעס טױט
172	אַט וואָס
173	נישט איך בין דער
175	די שענק
177	ניו יאָרק — מאַנטקלעמענס
181	בײַם-באַם
186	סאַלדאַטן
188	אין גאַס אין מיטן שטאָט
191	די באלאָדע פֿון ווינטער אין פּאַרק

משה לייב האלפערן

צווייטער באנד

ל י ד

דער וועג — פאַראויס א קינד באנאכט אַליין,
וואָס שרעקט זיך פארן אייגענעם געוויין.

די עלטערן — ניט איך שוין מער, ניט דו,
נאָר אויף דער ערד צוויי בערגלעך ערגינד-וואו.

און וועלך באהאַלטענע אויף נאַכט-געיעג,
די ליכט אַלע וואָס רופן אים אין וועג.

און טרוקעניש אַרום זיין קינדער-מויל
ווי גרויע אַש אויף שטיקלעך שוואַרצע קויל.

און קיינער איז ניטאָ צו זינגען שלאָף
צו זיינע גלידער — זיך אַליין א שטראָף.

און קיינער איז ניט גרייט אים נאָכצוגיין
ווי מיר אויף זיך מיט דעם מצבה-שטיין.

מיר טוימע שוין — וואָס זענען שטאַרבן גרייט
אָן אויפהער דאָ פאַר זיינס אַ רגע פרייד.

מיר אַטעם דאָ, וואָס גנב'עט זיך אַריין
מיט ווינט צו אים — א ווייל מיט אים צו זיין.

מיד שטויב, וואָס וויל פון אונטער זיינע טריט
זיין נאָמען אויסריידן — און קאָן דאָס ניט.

און נאָכאמאָל צו שטאַרבן אויב ער וויל
פאַר זיינס אַ רגע פרייד כאַם קינדער־שפּיל.

ד י כ ט ו נ

אויף א וועג ערגעץ — איך ווייס ניט פון וואַנען,
זע איך מענטשן רייטן שטום און לאַנג.
און ווייט — א האַלבע ערד פון די וואַגלעך
הער איך זייער גאַנג און געזאַנג.

און דער הימל איבער מיר דער בלויער
איז שטיל ווי אין מרבר דאָרט איבער זיי,
נאָר מיין טרויער אין מיר — ווי באַנאַכט פון ווייטנס —
פון מיטן טייך ארויס א געשריי.

א גוי ... דער ערגסטער צלמ'ט זיך איבער
ווען ער הערט אזוינס אין זיך אליין,
נאָר איך אין מיין פרומקייט בין האַרט און פינצטער
ווי אונטער מיר צוקאַפנס דער שטיין.

די שטאַט מיט אירע גרויסע גלעקער
האַט איר זשאַווער אין מיר אַרײַנגעשאַלט,
און מיין רו איז די רו פון א שפּאַן א צעפויקטן —
וואָס בלייבט פון אן אויסגעהאַקטן וואַלד.

די זון איז מיר פרעמד ווי דער רויך פון א קוימען
וואָס הויכט זיך אויף איבער מיר צום פלי.

ווי א וואָלף אַ שאַף, האָט מיך אויפגעפרעסן
מיין אייגענע גריבלעניש און מי.

און אַ שטער זענען מיר די אויגן מיינע
ווי דער באַרג וואָס שטייט דאָ זינט אַלע יאָר,
און די פליג וואָס קריכט אויף מיר איז ברוגז
אזוי ווי דער ווינט אין מיינע האָר.

ווי אַן אונטערגעשאַסענער פויגל אין וואַלדגראָז
וויינט אין מיר אַלץ וואָס איז קראַנק און שטאַרבט:
מיין לעבן איז אַ וואונד. וואָס מען זעט ניט —
אַ וואונד אין דער וועלט אַריינגעקארבט.

דאָס האָב איך גערעדט צו מיין איינציקן זון נאָם שפּיל — און מער צו קיינעם ניט

א

דערווייל אַ מולטער, איבער קלעצלעך פיר, דין פערד.
פאר וועמען וואַלגער־האַלי, פאר דיר אַ שווערד.
און נאָך איז ניט פון שטאַל, נאָר פון גאַזע־פאַפּיר
דער המן־טאַש דאָ אויף דין קאַפּ באַ דיר.
די מאַמע יאָמערט, — פּרעמדע פּלעשער קלייבט ער אויף און טעפּ —
פאר דיר סאָלדאַטן אויף די טרעפּ.
די מאַמע לייגט אַוועק אַזויפיל מי —
און דו צעלעכערסט אלע טאַג די לאַטעס אויף די קני.
און דיינע שיך — איך שווער עס דיר אז בערן צוויי —
אפילו הונגעריק, צעפענען די מיילער ניט ווי זיי.

נאָר מער פון אלץ (און וועמען דאָס געפעלט)
אזוינסדאָ, פּלאַפּלט שוין פון איינגעמען אַ וועלט.
ס'קעצל פירט מלחמה מיטן ביינוול־קנויל,
און ער — ווייסט נאָט מיט וועמען ניט! — און קען דאָך צו
זיין מויל

קין לעפל מיט געקעכץ ניט צוטראַגן אַליין.
שוין אָפּגערעדט פון אָפּראַמען דעם מינדסטן שטיין —
וואָס וואַרט אין וועג, פון אונטער קויט און גראָו,
אויף יעדן נאָר וואָס האָט אַ גאַנצע נאָז.

נאָר זאָל שוין זיין אז אויסבעטלען דאָס אַלצדינג וואָס מען וויל,
 דאַרף קיינער ניט. און ראַנגלען זיך דערפאַר איז אויך אַ שפּיל.
 נאָר וואו איז דאָס? — פאַרוואָס זאָל איך ביז בלוט צעקוילן זיך
 מיט דעם שלימול דאָ געלוימט ווי איך?
 — און וואָס איז זיג? אז דער צו העלדישקייט דערוויילט
 איז אויך אַ מיל, וואָס פעלט ניט דעם וואָס ציילט.
 און ווער באַדאַרף מען זאָל צוריקומען צו ווייזן אויף פאַראַד
 אז מ'האָט צוויי פּים געהאַט
 און מ'האָט פאַרביטן זיי — האַץ־האַץ — אויף קוליעס צוויי, ניט
 וויסנדיק פאַרוואָס? —
 דער סוחר שרייט אז ער איז דער באַלעבאַס.
 און ווייל מען דאַרף צו די יאַרדן פון דער וועלט
 אַ פּרייען וועג — האָט ער צעשטעלט
 האַרמאַטן אומעטום, וואו נאָר עס איז פאַראַן
 אז אָפּהאַלט פאַר זיין שיף, אַ גרעניץ פאַר זיין באַן.
 און דער וואָס אַרבעט, וויינט. — אים פעלט דער פּלעדערווייט
 וואָס זאָל פון מויל־ווייט, פון רויטשילדס טיש
 אריינשאַרן צו אים אין מויל אַרדיין
 דאָס עסן מיטן וויין.
 און אים, דעם קעניג אויפן טראָן
 באַדאַרף מע צוהאַלטן די באַק ווען ס'טוט אים זוי אַ צאָן;
 און לערנען אויף אַ האַרף —
 אַ קרעכץ טאָן ווי מען דאַרף,
 ווען ס'טרעפט דער הענקער מיט זיין מעסער־שניט
 דעם ווידערשפעניקער ניט־אַקוראַט אין גאַרגל אין דער מיט.
 נאָר דאָ טאַקע — און מיט מיין גאַנצן בלוט און אָטעם וואָס איז
 היים —
 איך זאָג זיך אָפּ פון אַלץ וואָס העלפט דערציען צו ביין.

און ווי גערעכט עס זאל ניט זיין אנטקעגן האר דער קנעכט —
גערעכטער מאָרד איז טאָפֿלט אומגערעכט!
און קלאָרער נאָך — די שווערד פון שייך אַרויס
אפילו ווען זי שיצט, וויל שעכטן בלוין!
און גאַרנישט מער! איך לייקן ניט — מיט אייגענע צוויי הענט
באדאַרף מען דאָ ניט בויען פאַר זיך קיין תּפּיס־הווענט;
און ברויט אַ שטיק איז בילכער פון אַ קרוין.
נאָר ווער עס שיקט אינדרו שטאַרבן צוליב דעם און רופט דאָס
לעבנס־לוין:

אים שילט דער פּגּר פון סאָלדאַט, — דער טויטער בליק
פון דעם מאַרטירער — קרבן זיינס וואָס וויינט זיך אויפן שטריק,
אין דאָס צו זען איז וויסטעניש גענוג.
און בלוין דער דאָרשטיקער פון זין גערירט צעברעכט אַליין זיין קרוג.

איך ווייס דיין אויער איז אַ וואַנט דערווייל,
און איך פאַר דיר אַ הונט וואָס האַווקעט אויף אַ מייל.
נאָר ב'האַב דיר לויב — פאַרשטייסט — איך וויל אז דו זאָלסט דאָ
אַ קינד אויך האַדעווען ווען איך בין מער נישטאַ.
אין שיקן תּפּילות צו דער הויך
וואָס גרייבן קוימען אויבן דאָך, און שרעקן רויך,
דאָס איז מיר פרעמד, — און מיט פאַרליינטע הענט
קען שטיין אַ בניאָק אַ וויסטער ווען אַ שיקסע ברענט.
פאַר אים דאָס קרעפּלפּלייש פון שור־הכּר אינאיינעם מיט אַ
מצוה־קניש
ווען ער וועט זיין אַ מת אָן ציין באַ דעם גן־עדן־טיש.

פאַר מיר דיין וואַקסן דאָ (מיין לעבן נאָכן טויט)
איז זשאַר פון גיהנום אויף מיין טעגלעך ברויט.
און בעסער לאָז מיך זיין די בלאָטע וואָס דו האַלסט,
מיט דיינע ציין אין פּויסטן — ווען דו פאַלסט.

און זאל די זון אוועקנעמען איר שיין
פון די פיר איילן ערד וואָס זאָפֿן איין
דיין בלוט פאַרגאַסן, פאַר אומזיסט.

נאָר אַש מיין איבערבלייב, וואָס אַרט מיך ווער דו ביסט,
אַז אויך דער וואָרים דאָ וואָס וויינט פון דר'ערד אַרויף
האַט אַדערן וואָס קניפֿן אים צונויף —
מיט אַלץ אין מיר וואָס קער זיך אָן מיט דיר.
ווי ים־גרונט מיט אַ שיה, ווי קבר־ערד מיט גראַז און ווי די שוועל
באַס טיר
מיט יעדן צווייג פון בוים, וואָס שטרעקט זיך צו דער זון אינאיינעם
מיטן באַרג.
נאָר שלעפֿ דעם הימל פון דער וועלט אַראָפֿ און טראַג אים אויפֿן
מאַרק,

וואָס טויג, אַז בלוז דאָס שטיקל ערד וואָס מ'האַט אונדז
אַנפֿאַרטרויט

פֿאַרסמען מיר ווי אונטער אונדז די קראַפֿיווע דאָס ברויט.
מיר, האָס דרייאייניקער — פֿלעביער־פֿריניץ־פֿאַטעט,
מיר, קאַניבאַל דאָ אייביקער באַ זיך אליין אין אַטשערעט.
מיר, סטאַדע דאָ מיט העלדזער און מיט קעפֿ —
ווי טעפֿ מיט פֿלעשער ליידיקע צעשטעלט אויף אַלע טרעפֿ.
מיר שפּילעכלעך איבעריקע — ווי מיסט פון הויז
אַרויסגעשליידערט פון מוטערשוים.

און וואָס אַז אַט דאָס אַלץ האָט אויסגעטראַכט
די שרעק וואָס העלפט דער נאַכט
אונדז צוגעוואוינען דאָ צום לאַנגן לעצטן שלאָף.
וואָס קער זיך אָן דער סוף —
דער וואָרים אין דער ערד וואָס קריכט פון מת אַרויס
מיט דיר, דעם קינד — אַט ערשט פון מוטערשוים!

און וואָס, אז אַטדאָס בינטל הויט
דערטראַגט שוין מיט די הענט צום פּיסק, דעם אייגענעם, אַ שוואַרץ
שטיק ברויט ?

ווער דאַרף דאָס אויג, דאָס שליסל־לאַך אין טיר
צום הושך אייגענעם, וואָס רירט זיך ניט אין מיר,
אפילו ווען איך מאַן
אַ שטויבל פון די טעג וואָס כ'האַב געשטעלט אין קאָן
בא אַטדעם קאַרטן־טיש וואָס לאָזט געווינען בלוז :
געבוניגקייט וואָס שטרעקט זיך מער ניט אויס !

ווער דאַרף, איך זאָל געלויבט —
ווי אַ געשטאַרבענער אין מויטנהעמד
זיך איינהערן צום אַטעם מיינעם — ווינט וואָס נעמט מיר מיט
צו ווערן וואַלקן־בלאָטע אויפן מאַרק וואָס בלייבט פון יאָר־יאָרד !

דער בלינדער מיינט — אַרוואַ ! אַ ראָד די ערד !
און ער, ווי אויף אַ פּור אַ ליידיקע, מיט אויסגעשפּאַנטע פּערד !
ער מיינט — גאָט דאַרף אַרויסציען זיך מיט זיין געבורטספּאַבריק
פון מוטערשוים,
ווייל אים האָט מען פאַרגעסן בריילן מיטגעבן ווען ער איז פון דאָרט
אַרויס.

און ווען אים נאַרט זיין שטעקן און ער פאַלט —
באַדאַרף מיט אַלע שטוינער קריג פירן דער וואַלד,
און טעלעגראַפֿן־סלופ דאַרף זיין פאַר אים צו ווייזן פייגן צוויי
פון פיעקעליק אַראָפּ, דעם רעגן מיטן שניי.
אין אַלע מיילער דאָ ווי פענצטער אויסגעבראַכענע — פאַרשטאַפּ,
ווייל ס'עסט זיין פיינט, דער שטאַט־גבאי, וואַרעניקעס פון טאַפּ
און ער אַ הערינג בלוז
מיט זיבן ציבעלעס ווי פּויסטן גרויס !

און פרעג דעם לעמעך, באַ זיין שוועסטערקינד, וואָס זעט ער מער.
צו וועלן ווייניקער ווי ער !

דער פענכער דארף א טייך צו שפיגלען זיך,
און איך — מיין בלינדקייט צו דערזען — דארף דיך.
אים גיב א קאנטשיק א טאָרנאָדאָווינט צו אָפּשמייסן די פליג
וואָס קלייבט דאָס מיסט אַרום זיין מויל, ווייל זי איז הונגעריק.

דער לעמעך מיינט פאַר אים באַדאַרף די שטיפּמאַמע, די נויט,
באַשמירן מיט אַ קאָדל־לעפל דאָס איינגעמאַכטס צום ברויט.
און שטופּ (ווייל ער האָט אָנגעטאָן אַ נייעם לייבצודאַק)
די אוצרות פון דער וועלט ווי קרויט אים אין אַ זאַק.
און ווייל דער רעטאך האָט אַ טשוּפיק מיט אַ בויך,
באַדאַרף ער אויך!
און ווייל די בת־מלכה — זיין גליק,
נישט שפּרייטן זיך ווי שמת־תורה אויפן טיש אַ קאַטשקע נאַזנדיק,
באַדאַרף מען באַ דעם בן־מלך (ווי פּן אַ קינד די וועש)
אַראַפּכאַפּן פאַר אים דעם קאַפּעליוש פון בעש.
און פאַר זיין פּערד פּאַראַוים אַן עמוד־האש דאַרף ברענען גאַס
מיט ברויט, און הערינג־פאַס.

און אויף־דער חתונה באַס קאָטער מיט דער גאַנדז — אַ וואַרע
מאַכט;
פאַר אים און פאַר זיין פּאַווע מיט די קרומע פיס וואָס ער האָט
מיטגעבראַכט.

און טויט דעם שפּילפּויגל וואָס נעמט זיך אָן
ווען ער וויל אויסהאַקן דעם מאַרשאַליק אַ צאָן.
נערעכט איז ער — אַז קעז האָט לעכער אויך באַדאַרף מען ניט
קיין פלייט
אַנצוטערעטן דער כלה אויפן קלייד.

און ניט צו דאַרפן גיין אין באַך אַריין
איז בעסער דאָנערשטיק זאָל שבת זיין.

און ניט זיין באַק באַם שכנ'ס בלוטענטאָפּ — דער לאַרד
דאָרף צאָלן שטראַף פאַר שאַקלען מיט דער באַרד.

נאָר שווינג אַ דונער ווי אַ גראַנער אין דער פּוּריס-נאַכט
פּון המניען אַ ממזר דאָ, וואָס אחשווריש האָט נישט אומגעבראַכט —
איז פירער פּון דער וועלט. און רשעות — זיין געבאַט —
פירט אויס די פּלוי אפילו דאָ, וואָס וועקט צו זוכן גאָט.
און זון און שטערן דאָ —

אַ זיינער וואו קיין ווייזער איז נישטאָ.
און באַ דער ערד — געפין די בלינדע קישקע וואו זי איז,
וואָס העלפט איר האַרט מאַכן דאָס מיסט אין זיך — דאָס אייזן
פאַר דער שפיז.

און מיר אַליין (אַ וואָרט מיינס, גיב אונדז קיין גוט אויג)
די הויזן אויף אַ שטריק און אויפן בויך אַ פּויק
און טויטשרעק אייגענער וואָס הויכט זיך אויף מיט דעם וואולקאנען
רויך

און שול און קלויסטער דאָ מיט גאָלד אויף דאָך און טיר
פאַר אונדזער וועלט—צוויי מכות בראַנדיקע, אַ צונאַכ צום געשוויר,
וואָס רופט זיך פעלקער-שטאַלץ!

און וואָלד גיט בייטש און תּלִיִּה־האַלץ,
און פּאַנען־דראַנג פאַר דער מלחמה־שיף וואָס ליגט באַם פרעמדן
ברעג

ווי אויף אַ ליבעסבריוו אַ טינטן־פּלעק.
און פּאַרלאַמענטן — שמעלץ־אויזונס פאַר אונדזער כּהן דעם
בערוז־ליץ.
און וואו אַ קאַלב אַ גאָלדנס שפּרינגט מען ארום דעם ווי רויכפּיש
אין אַ נעץ.

און פעלט אויס ברויט פאַר אונדז דער שטיפּמאַמע דער ערד
פאַרבייט זי דאָס מיט אייזן פאַר דער שווערד.

און שפיץ פון שטיוול ווייזט דעם וועג פאַראוים
צו לעבן ליכטיקן, דאָרט וואו מען שעכט אונדז אויס.
און פעלט אונדז האָניק צו דער מאַס
פון אַט די בייזקייטן וואָס ברעכן אונדז ווי גלאָז?
וואַקסט אַוים מיט אויגן צוויי, ווי לעכער אויפן שניי,
דער וועלט־גולם — משיח, וואָס פראַוועט טרייסט־געכורט מיט
שאַלעכץ פון אַן איי.

און אים פאַרקויפט ווי פון אַ קאַלב די הויט
אַ ברודער היינט אַ לייבלעכער צום טויט.

נאָר מעג איינעם משפטן דאָס פינצטערע געשווייג
פון אַ משוגענעם, וואָס היט אַ פויגל וואו, וואָס ליגט שוין טויט
אין שטייג.

און מעג זיין מאַמע וואָס איז טויט (אפילו שוין אויף זיין חרטודוועג)
אים נאָכגיין מיט אַ פּרצוף ווי די לעצטע טעג
פון ירושלים בראַך.

און טרעפט אים אָן אין צעזאָרם צירק דערנאָך
אַ לייב וואָס לאָזט נאָך זיך

שיריים ווי אַ רבי גאַטיעבענדלעך, האָניטשעס פון שיד —
דו מיש זיך ניט. דו ווייס — פון זיינס אַ מינדסטן ריר
שמעקט מער מיט טויט ווי פון אַ טויטנצעטל אויף אַ פּרעמדער טיר
אין אַ מגפה־צייט. און גרינגער איז

צו לויפן דורך אַ פעלד אַן אָפּגעשניטענעם מיט הוילע פיס.
צו ראַטעווען פון רויכפויגל, אַ שמעטערלינג וואָס פליט.

נאָר דער וואָס שוועבט מיט טשוועקעס אין די הענט צו סלופעס
צוגעשמידט

איז אַ פאַרלוירענער! און קלייד אויף אים — אפילו פון אַ גאַסנווייב
איז ניט קיין שטאָפּיק אויף אַ פּלאַש אויף זיין צעשטאַכן לייב.
און ניט נאָר בלויז דער וואָלקן אין דער הויך
באַם שיין פון שרפה־רויך —

נאָר אויך די וואַנץ אויף אונדז, באַם ליכט געזען איז רוים
ווי זון פאַרטאָג, — ווי מאָזלאונטערגאַנג אויף קינדערהויט!

און רעד מיר ניט פון דעם, וואָס שלאָפּט מיט קאָפּ אויף שטיין,
און זעט מלאכים ווייס ווי סמעטענע צו דר'ערד אַרונטערגיין.
ניט זיי, און ניט די טויב פון נח'ם מבול, נאָר דער חלף-שניט
וואָס עפנט אויף באַם קאַלב דעם גאַרנל אינדערמיט —
בעט איבער צווישן זיך
דאָס פייער מיטן וואַסער אויף דער קיך.

און סאַזשע — רעשט פון אַלעמגוטן — רייניקט אויס
דער קוימענקערער איבער אונדז, ווי נאָך אַ מת דאָס הויז.
נאָר ער — זיין בעזים שלידערט ער פון דאָך אַראָפּ,
און ניט ווי דו פון פאַרקאַנעס דיין קאַפּ.

ס'איז וואָר, איך קען דערווייל
דיר מיט אַ מעסער צוקוועטשן דעם בייל,
און שיטן צוקער אויף דער צונג ווען דו האָסט זיך ווי געטאָן
אויף יענעם אָרט, וואָס אויך דער קעניג דאַרף צו זיצן אויפן טראָן.

נאָר ניט צו שיקן דיר אַ קאַסטן שאַקאַלאַד
פאַרשרייבט מען דיין געבורטס-טאָג אַקוראַט!
עס זיצט שוין ערגענדוואו
בא דיין סאַלדאַטן-ראַק אַ שניידערינג אַ למד-וואָו ווי דו,
און זאָל זיין האַרב אים אַנקלאָגן פאַרוואָס ער זינגט דערביי!
נאָר ווי דאָס זאָל ניט זיין פאַר ביקסן שמעלצט מען בליי,
און ווער סע ווייסט אז ס'איז נישטאָ
קיין וויזערס אויפן וועלטזייגער פון זון און שטערן דאָ —
דער קען זיך נעמען צייט און ווי אַ שטערנזעער פרעמדע וועלט
פון ווייט —

זיך אויסמאָלן זיין גרוב — מיט בלומען אין אַ ראָד, ווי בעזימער וואָס מ'האָט שוין אָפגענוצט אין הינטערהויף פון באָד.

נאָר איך — פון טויזנט גריבער אָפענע אין שלאַכטפֿעלד וויינט מיין וויי,

ווייל קלאָר איז מיר ווי איינס און איינס איז צוויי :

מיט דייע הענט וואָס זיינען נאָך צו קליין

צו וויי טאָן אויפן וואָר — און ווי די מאַמע, טרויבן אויף אַ טאָץ פֿאַר דיר —

לייג איך אויס די רייד מיינע — די שרעק אין מיר, וואָס רופט דיר ווי אַ שטומער פון אַ זומפ מיט זיין געלוימט נעשריי, וואָס וויל איך דען ? — דער האָן מיט זיין געקריי

וועקט אויף מען זאָל אים שעכטן וועט מען האָבן שמאַלץ !

איך וויל, דו זאָלסט אין וואָרט מיינעם, דעם שטויבל זאָלן,

דערזען דעם ים, און זאָלסט זיך אָפּזאָגן צו פֿליען אויף הייביש, רייטנדיק,

נאָך שיפן דאָ, וואָס גייען מיט ברויט קיין האַצעפֿלאַץ און פירן ביינוול קרוק !

עס וועט דיין אונטערגיין

דער פֿערל אין דער טיפעניש ניט צוגעבן קיין חן,

און ווער סע בענקט נאָך וויינט און אינדֿגעזאָנג,

קען האַרבן גלאַק און צדקה־פּושקע ביים לוידיגאַנג.

און רופט דער פֿרעזידענט — דער פּאָטער אַלעמענס, ווייסט איין גאָט ווי אַזוי,

אים שיק פּאָראַויס, צו זען, אז הימל־פֿלוים און פנים הונגערדיקס איז בלוי,

באָס שונא אויך אין לאַנד ! — און אז אַ טויטנפֿעלד

איז אומעטום (אויך אָן געהרגעטע) אַ צירונג פֿאַר דער וועלט.

און די אלמנות אויך — ווי פּאַסט־פֿעקלעך מיט אַ פּאַרנאָרעטן אַדרעס

אויף די געלעגערס אין דער נאכט — דערמאָנען, ניט פאַרנעם!

און זאָלן זיינע לייט וואָס העלפֿן די אלפֿאַנזן ליידיקייטן —
פֿון זיינע פּאַנען, העמדער נייען —

פֿאַר קינדער וואָס שלעפֿן זיך אָן אַנבייסן אין חכמה־שטאַל אַרײַן,
צו לערנען זיך (ווי אויף כפרות, עופות דאָ) צום שעכטבאַנק ראוי
זײַן.

און ער אַלײַן — קען צו אַ שוסטער דאָ פֿאַרדינגען זיך.
— דעגירן איז קיין האַנטווערק ניט. ס'איז אַלטמאָדיש ווי סקריפֿ
אין נייע שײַך.

און ניט נאָר קרוינען טויגן ניט, די זון איז דאָ אין קאַפּ זאָל
ליכטיק זײַן!

און אַ צילינדער לאָזט צומאָל קיין לופטל ניט אַרײַן —
דאָס זאָגט די מעדיצין.

וואָס היט די פּליג אפילו דאָ — עס זאָל פֿון איר ניט קראַנק ווערן
די שפּין.

ווייל מיר באַדאַרפֿן שפּיגנוועב אויף דער וויסנשאַפט ווי צעזאַרס
פֿאַטריאַט

דאָס חזיר־פֿלייש אויף דעם מזבח פֿון יעהאָוואַדגאָט.

און בלוט פֿאַרגאַסנס פֿאַר אומזיסט קען ווערן אויף העברייער
אַפּגעווענדט.

ער דאַרף נאָר ווי פּילאַטוס וואַשן זיך די הענט,
און עסן (אויב ס'איז שבת) באַ דיין טיש געפּילטע פּיש,
וואָס זיינען זיס ווי געסט ווי לאַנג זיי זיינען פּריש.

נאָר זאָל ער היטן זיך עס זאָל באַ אים אין האַלדז קיין ביין נישט
בלייבן שטײַן.

דאָס קען נאָך זײַן אזאַ מין שמחה דאָ — ס'זאָל טאַנצן גײַן
דיין פּריינט דאָס נעגערל. — ער האָט זיך אויך געפּרייט

ווען מ'האט פארברענט זיין טאטן לעבעדיקערהייט —
פאר צוויי־יאָרן, — פאַרביי אַ בעקעריי — האָט אים דער ריח פון
ברויט
אַ זעץ געטאָן אין נאָז — האָט ער געזאָגט „גוטמאָרגן“ צו אַ
ווייסער מויד.

ב

איך ווייס, דער זייפנבלאָז — צו פלאַצן אין דער הויך —
דאַרף קודם שיין זיין אויך.
נאָר פאַרט — וואָס פאַר אַ ליכטיקייט אין דעם סאָלאַדאטן־גרוב
אַז דו זאָלסט איבערלאָזן עלטערן אין שטוב,
ווי שאַרבן פון אַ קרוג אין סטעפּ באַ אַ פאַר'ס'טן־קוואַל?
דער פויגל האָט זיין בוים, די שפּין איר נעץ, איך האָב מיין גרינע
גאַל —

דעם שימל אויף דיין שטיין — דעם שומר פון דיין רו —
וואָס קוסט מיך אָן ווי דו, און ענטפערט ניט ווי דו!

דעם קלוגן און דעם שטאַטזייגער איז קלאָר אַז יענער וואָס פאַרלירט
אַן אַכטן טאַג, אין יאָמער נאָך אַ טויטן, איז פון זין גערירט.
איך שלעפּ מיין צער צו קיין דינ־תורה ניט! — מיין פינצטער
לעבן שטומט
אפילו ווען מען שלאָגט מיך מער נאָך ווי מיר קומט!

נאר אונדזער קלאַרקייט — פלאַנטער, דו מיין שטומער בעלפער,
נעם צונויף
דאָס משוגעת פון גאָר דער וועלט און שליידער עם אַרויף
אויף אַט דעם מאַרך — דעם חכמה־קוואַל פון מיינע הונדערט
פופציק פונט —

צעבראַכענעם געזונט —

און פּרעג די גאַטקעס אַרוב מיר, צי איז מיר ענג אין זיי

ווייל אונדזער לאַנד וואָס הויבט זיך אָן מיט זומער־ערד און ענדיקט
זיך מיט שניי
איז נאָך ניט גרויס גענוג. מײן שולד וואָס אונדזער רויך און סאַזשע
איבערפֿלוס

פאַרשוואַרצט ניט דעם פּאַסיפֿיק ביז צום קאַפּעליוש פון גאַט
קאַנפּוציום.

און ציט זיך ניט קיין קישקע ביז צו אונדז מיט וויצלי־פּיצלי־אויף
באַדאַרף איך אָפּשינדן באַם הינדום די קאַמוויל,
און אויסטרינקען דעם זאַפט
פון אַלע נים וואָס וואַקסן אין האַוואַי. און שטינקט מיט נאַפט
אַ קאַץ אויף די באַלֿקאַנען וואו איז דאָס אַ צייכן אז דער גאַנגעס
ברענט.

באַדאַרפֿן מיר מיט קענדלעך אין די הענט —
אַ לאַז טאַן זיך פון גיבראַלטאַר דורך לעמבערדעק
צום צפֿון־ים, און ברויטפֿעלדער צעטראָטענע מיט בעטגעוואַנט
און פּעק

איז — סימ־זיג, און ווינאט — וועטעראַן! מען פירט פאַר דינינע פּים
די הילצערנע, אָן אָפּצאָל שוין, פון האַנאַלולו קיין פּאַריז —
דעם קאַקטוס־טאַנץ, און פונם וואַטיקאַן
צום וויז־קבר הורט מען שוין די נאַנעס אין אַ באַן.

און וועלטשמייסער מיין באַדגוי, פאַטש מיר אויפֿן בויך.
דער סעקרעטאַר פון הרי־חושך־מיניסטעריום, האָט שוין אַ בייטל
אויך.

און ברענג אים גאַלד פון שטאַטאַבאַרט, וועט ער דיר אויסזאָגן, ווי
אזוי מען פאַרט

צום צוקונפֿט־שטאַט — ניט ווייט פון דעם סבבטיון דאָרט,
וואו רויטע אידעלעך דריי — צו ווערן נישט דערקענט —
פאַרדעקן זיך די מילות מיט די הענט,
און בייסן זיך פאַר דאָרשט כלומרשט אַליין די צונגען אויס.

באם ברודער-בלוט וואָס רינט ווי משהם מדבר-קוואַל פון יעדן שטיין אַרויס.

נאָר זאָל דער שלאַק טרעפן אַ וואָלף אין וואַלד!
קיין פינף זומערן איז דאָס נישט אַלט,
און קען נאָך זיין אַן איידימל אויף קעסט באַ אַ געזונטער אַם,
און איך פאַר אים — אַ זאָק מיט סם צו וואַרפן איבער צאָם
אַ „בלויען שפענצער“ אויפן קאַפּ. — נאָר יענעם קומט; ער
גיט זיך אָפּ

מיט שטערנזעעריי באַם העלן טאָג. און פרעג באַ אים (ווי גרויס
ער איז און גראָב)

צו וואָס אַ מאַמע האָט געהאַט מיט אים אַזויפיל פּלאַגן. —
אַ ווייב באַ די כינעזער מיט אַ בויך אַ העלפט פון זיינעם אין דער
וואַג

ברענגט קינדער אויף דער וועלט אַ גאַנצן האַלבן טויז.
און אים — ווייל ער קען פייפן — כאַווע אים מיט אַלדאָסגוטס
ווי אַן עקרה יונגערהייט, און חלום (ווען דו זעסט אים) וואַרשט
צום ברויט —

פאַר אַ יאָרד גוים, און זאָל פון דעם אַ לויט
נאָך בלייבן פאַר אַ יתום באַ דער זייט, וואָס וויינט ווייל ער וויל
אויך.

נאָר ער, — אפילו פון אַ רויך ווערט גאַרנישט אין דער הויך.
פון אים (ווען ער דערזעט מיין גאָלד אין ווינט — דיין קאַפּ)
ווערט איינגעמאכטס וואָס רינט פון אַ צעפלאַצטן טאָפּ.

און עפעס בעסערס נאָך —
אַ האָרט-געשעפט מיט פייגל זינגט אַרויס באַ אים פון זעלבן לאָך,
וואָס איז מיט קללות פול און שיר ווי אויף אַ קלויסטער-וואַנט
דער שטראַלן-פון

אַרום אַ הייליקן — לויכט אויף זיין גוידער — אונדער האַב-און-גוטס.

און זאג „גוטמאָרגן“ אים נאָך וואַרעמס, זייגער פיר, באַפעלט ער ס'זאָל די זון זיך אומקערן — גערעכט צו זיין צו דיר, און דאָס געלעכטער זיינס, מיט לאַפעס אויפן שויס, אַ לייב וואָס בריַלט אין צירק פון באַראַבאָן אַרויס.

נאָר אויפן וואָך — ניט בלויז דער האָס וואָס היט מיט הייסן בלוי פאַר אומרעכט אונדזער גאַס, נאָר אַ שטיק האַלץ פון אויוון שלעפּ אַרויס מיט דייע הוילע הענט, פאַרגעסט עס אַז דאַרף דיך טויטן ווען עס ברענט, און שאַרבֿל גלאָז, און שלאַנג אין לויס־גרוב — דיין פּאַלאַץ אַ האַניק־בייגל מיט אַ קראַב אויף אַ שלח־מנות־טאַץ קען אויף אַ האָר ניט זיסער זיין פון זיי. — און דאָס איז ניט קיין פּאַטערלעך הורא־געשריי, נאָר רעטעניש אין גאַרגל ווי אַ בייַן. איך זאָג דיר קלאָר — ניט גאָט!

דיין מאַמע אין איר בענקעניש נאָך אויסלייזונג פון זיין פּאַסקודנער גנאָד,

האָט אים דערלאַנגט איר האַרץ — נאָ, נעם, האָט זי געזאָגט און מאַך עפעס פון דעם — ס'זאָל זיין אַ שייַנס. און דעמאָלט ערשט, ווען ער האָט אין צער פאַרשטעלט

די אויגן מיט די הענט — האָט ער דערזען זיין וועלט ווי מיאוס זי איז, — און האָט באַשאַפן דיך.

איצט טראַגן מיר זיין בלאַטע די פּאַר יאָר אין זיך צו גרויסן זיך (באַם בערגל ערד וואָס וואַרט אויף אונדז) מיט דיר, און סאַראַ פּרייד — דיין מאַמע, ווען אַ ציינדל שנייט זיך דיר, זעט שיר ניט אויס ווי אונדזער גראַספּאַפּאַ, דער הייליקער אַברהם, ווען ער האָט נאָכגעקוקט דער „טראַיקע“ אונטערצינדער אויפן וועג קיין סדום.

און שרה — ווען ז'איז אויף דער צייט געווען —
האָט יונגער אויסגעזען
ווי איך — ווען איך דערהער דעם הילף,
פון טיר-גלעקל וואָס רופט צו צאָלן פאר דיין מילך.

און אויפצונייען די הויזן מיינע דאָ (שוין דורכזוכטיק ווי גלאַז)
האָט מען גענומען אויף אַן אנדערן די מאָס.
אויך דאָס מזל איז אַ מויד — סע חווק'ט אָפּ פון דעם
וואָס קומט מיט גאָלד פון זון און שטויב — אַ באַרוועסער בעל-שם.
און איך — אַ הויך מיין אוצר דיך — האָב אַלץ אַ צונג אין מויל,
אַ קאָפּ מיט הענט און פיס — נאָר איבער מיין קאָמוויל
פעלט אויס די קייט פון דעם מאַגנאַט ווי אונטער מיר זיין פערד
וואָס דאַרף מיך טראָגן — זען די וואונדער פון דער ערד : —
אַ קאַראַוואַן וואָס שטאַרבט אין פּיער-שטורעם אין דער וויסטעניש.
אַ ווייסן בער אויף אייז — אַ פּוס פון אַ פּריציטיקן מאַרטירער טיש,
אַ לייב פון שטיין וואָס קושט אַ לאַם — אין גאַרגל — אויסגעשניצט
פון דעם-אונדעם נעבעך, וואָס האָט צוליב דער וואָר געלויזט
זיך און געשוויצט

אַרום די פּיראַמידן זיבן יאָר, און פאַרצן באַ דער וואַנט —
באַם האָרב פון דעם אַקטאָפּוס-מאַנסטער, הייליק לאַנד.
וואָס ציט צו זיך מיט לאַפעס שטעג און וועג, די פעלקער פון
דער ערד,
צו פּרעסן זיי מיט תּורה-צ'לם האַלב-לבנה-שילדן פאַר דער שווערד.

און איבער לאַץ די העלדישקייט — אַ גענעראַל-מונדר
להכעים דעם וואָס האָט אַ דאָפּלברוך און אַ סטימול פאַר דיר —
זאַלסט אויסוואַקסן אַ קאַרליקסענדער-באַנאַפּאַרטע דאָ,
באַ וועמען ס'איז צוליב זיין מאַהדגעשעפט קיין צייט נישטאָ
צו אויפּעסן דעם ראַץ — געכאַפט מיט אַייגענע הענט,
ווען מ'האָט אַ האַלבע ערד מיט ברויט, לויט זיין באַפעל פאַרברענט.

איך ווייס אז פאר דעם פנקס־שרייבער דאָ וואָס דאַרף פּרנסה אויך—
 בין איך דער פּוקס וואָס זויערט איין די טרויבן אין דער הויך.
 דער פּאָטשטאַליאָן איז קלוגער נאָך — ער זעט אין מיר דעם
 פּינצטערן מיש־מאַש

וואָס ווערט אַרײַנגעשטופּט פאַר כאַגע אין זיין טאַש.
 נאָר פּרעג דעם שטאַט־משונגענעם — מיין וואָרזאָגער — וואָס
 דאַרף ער אויף פּאַפּיר

מיין נאָמען זען — אז יעדער נערוו אין מיר
 איז גוף, געבויענער, וואָס שלעפט זיך קניענדיק
 צום פּויפּסט דעם הייליקן, וואָס וואַרט פּון גאָטשוועגן אויף
 עשאַפּאַטן־גליק.

און וואָס איז נעראַנס נאָמען פאַר דער וועלט? וואו איז פאַראַן
 אַ הערשער, וואָס איז ליכטיקער ווי אַט דאָס סינד? וואָס קומט
 ניט דער טיראַן

זיך לערנען ווי אזוי צו מאַכן אונטערטעניק זיך
 די פעלקער אלע דאָ, ווי ער זיין מאַמע די פאַראייניקטע און מיך!
 וואָס זעט מען ניט דאָס טעפל מיט דער פּלאַש, די זעלנער זיינע צוויי
 און זיין מלחמה־שפּיל וואָס טוט ניט קיינעם וויי?

נאָר ווי אַ שיף וואָס זינקט פאַרגייט דיין קול.
 דער נעפל אויפן ים פאַרמערט די שרעק אויף טויזנט מאָל.
 דו שטויסט אויף ערד — און וואָס דו זעסט איז דאָ,
 דיין אויג דאָס דריטע—רעטונג צו דערזען איז נאָך דערווייל נישטאָ.
 און ראַנגלסט זיך אומזיסט צו רואיקייט. — דיין אויער הערט
 אין דיר —

אַ פּרעמדן הונט וואָס גראַבלט זיך אין טיר.

און העלף דעם פּויגל אויסזינגען זיין קלאַנג—ער זאָל דיין חבר זיין—
 ער וועט ניט פּליען צו דיר אין האַנט אַרײַן.

און ווינט האָט ניט אַרײַנגענייט —
אין קעשענע צו זיך דיין פינגערהוט מיט פרייד.

און טאָג איז בילדערבוך — נישטאָ קיין ענטפער דאָרט —
פאַר דעם דערוואַקסענעם אפילו, ניט דער אָנדייט פון אַ וואָרט!

נאָך מער — דעם דינסטן שטראַל צענעם —
דיין בענקעניש צו גוטסקייט—פוקס וואָס רייסט זיך פון דער קלעם—
וועט טויטן זיך אַליין, אַ רגע פריער, און זייגער דרייצן איז נישטאָ—
אין וואונדערלאַנד פון קינדער אויסגעחלומטן. — דיין שכן
בלויז איז דאָ.

וואָס שעכט אַליין זיין שוויין,
און קען אויך שעכטן דיך, ווען ער וועט שיכור זיין פון גוטן וויין.

דערווייל איז ניט קיין מילשטיין וואָס ער וואַרפט דיר אויף,
דיין קאַפּ אַרויף,
נאָר רעשט פון אַ ציגאַר — און ברוגז מעג ער זיין פאַרוואָס דו
מאַכסט ניט אויף
דיין מויל דאַביי, ער זאָל (ווי משה זיך אַליין) דיר אויסברענען
די צונג.

און פערד און אויטאָ אויפן גאַס — סיגנאַל פאַר מיר צום
אַקראָבאַטן שפּרונג —

וואָס ציט מיך הינטער דיר אין ראָד אַרײַן.
די פליג אויף מיר וועט זיך אַליין שוין מציל זיין.

ס'איז וואָר, איצט שטייסטו שוין אינגאַנצן אויער דאָ, ווי איך אַזוי.
און דיינע אויגן אויך (געדענקמירלעך דער מאַמעס) זענען
גרויס און בלוין
ווי מיינע ווען איך שטרענג זיי אָן צו זען וואָס מ'קען ניט זען!

נאָר טאַנז אויף גלאַז, מיין דערוויש גלויביקער — קיין נס וועט
ניט געשען!

און זאָל זיך נויגן דאָ פאַר דיר די גאַטהייט פון דער וועלט
אינאוינעם מיט דעם שטיין (איר אייביקייטס־געוויסן אויפן
טויטנפעלד)

איך האָב זיי שוין געזען זיך נויגן אויך אין טויטנאָג־פאַראַד!
און קעפּ פון עלטערן וואָס האָבן זיך געהאַט
ווי איך האָב דיר. — און רוב אַהער דאָ איצט דעם האַר פון טויט.
עס האָט זיך שיר געדאַכט ער זיצט און שינדט די שוואַרצע הויט
אויף זיך אליין, ווי אַ מצורע ביו צום בייך.

און אַרום אים — ניט אויגן פון געוויין,
נאָר פונקען פון אַ קופּע זעק וואָס סמאָליעט. שטיקעניש פון רוך
וואָס קריכט אַרויף אין טעג אין פינצטערע צו פאַלן פון דער הויך.
און ווער האָט זיי געבענטשט! — אַ פּיסק וואָס רעדט מיט גאט
צו שענדן זיך אליין ווי קראַנקע זנות־מעטאָד,
און אויך דער האַר פון זיג — מיט הענט ווי זאָדיקפּלייש
צעשמאָלצן פּרעך

האַט ער באַצירט מיט שמיאַטקעלעך און בלעך
די סאַמע וואונד — דאָס האַרץ! און דו דערזע אויגס און זיי
ניט גרייט

צו קניען פאַר דער הור, וואָס נעמט דיין זרע (טאַטע־
באַלמעלאַב־עשקייט)
ווי אַ פאַרשוואַרצטער אויוון פּרויטיק קאַלעך פון אַ באַרשט.

אַ נחת מיר — וואָס דו האָסט זיך דאָס פּרצופּ דיינס באַעפּלט
און באַקאַרשט

ווי מוידן ביו הלשות רויט — מיט שמיראַכץ אין דער פּרי.
דיין מאַמע זע — עס האָבן די געטרײַשאַפט מיט דער מי
ווי בעטלער צוויי בשותפות אַ געננבעט ברויט — איר לעבן
אויפּגענאַשט!

און איך — פרעג אָן באַם קאַרטן־שפּיל ווען מ'האַט שוין אויסגעטאַשט

פאַרוואָס מיר קומט אין בייַדע הענט אַ מכה מיט אַ פּייג!

ס'איז וואָר — מיין קאַפּ דער טויב־שטומער קען טראַכטן —
ווען איך שווייג:

אז מיר איז אַלצדינג רעכט. — — —

און אויך די זאַרג — זי האַלדזט מיך זינט דעם טאַג פון דיין געבוירן, גאַנצע נעכט,

להבדילה, ווי אַ דינסטמייַדל אַ יונגס, אַ נאַקעטן הוואָר.
און פון די טעג איז אַפּגערערט — זיי גיב ווי פּאַליצייניקעס כאַבאַר —

דאָס לעצטע שטיק געזונט, און וואָס סע בלייבט פאַרנויז

צו פאַרשן היגייעניש־זוּיסנשאַפּטלעך גאַלדן ווינדר־שמוץ. —

און פריי זיך מיט דעם רייטערמאַן וואָס האַצקעט זיך

אויף זיינע הענט, און גראַבלט נאָז מיט אויג און פאַטשט אין פליך,

און מאַכט אַ גוואַלד וואָס האַסט אויך אויערן צוויי —

און לאָזט זיך ניט קיין פאַטשערקעס אַרייַנשטופן אין זיי.

נאָר שטופ אַריין פון זיבן דערפער כאַמעס אין אַ קלויז,

דער פלי פון תורות אויפן גאַס אַרויס —

איז האַצאַצאַ־געזאַנג צו דער בהלה איצט באַ מיר אין מיין געמיט.

דעם בעטלער פעלט דער אוצר זיין געהלומטער צום סוף פון יאָר־יאָרד,

איך גיי אַהיים און שווייג —

מיט דעם וואָס כ'האַב געבראַכט — אַ פּויגל אַ געפּרטן אין שטייג,

און מיר פאַראוים — אַ וויסטע שדימ־שפּיל —

אַרום אַ פּוסטער מיל.

און הויטל — בוידעם פינצטערער מיט א צעבראָכן דאָך.
און אורמאָלפע מיט א לאַכודרע פונם מאַרם שפּילט שאַך —
אין קעלער, אין דעם פּראָסטיקן — מיין זעל. מיין וויי פאַר זיי —
איז איינגעמאַכטס צום טיין.
און ווי פון רחל'ס גרוב אַרויס — באַ מיר אין איינגעווייד—געוויין
פון אברהמס באַבע אויך. — מען האָט ניט אויסגעקריצט איר
נאָמען אויף אַ שטיין
צו ווערן ביבל, יעהאָוואַס פייגנבלאַט —
אַרום דער ערלה, דעם האַראַמאַט פון היינטיקן פּיראַט.

און פּישע־פּישע אייניקל אין טויזנט יאָר — פּישע־פּישע הויט
ער שוין,
און מאָנט (צום תּהלים וואָס ער סקריפעט אויף אַ פּידל) דודס קרוין
צו צירן מיין ירושה, דעם מיקראָב,
וואָס העלפט פאַרנרעסערן דעם שכינה־פאַרך אויף זיין
דערלויזער־קאַפּ.
און אַ מלחמה גיב אים אויך — ער דאַרף זי פאַר זיין קנעכט
וואָס האָט אַ ווייב. און וועלט האָט נעכט —
מיט שטערן איבער אונדז וואָס זיינען בלינד ווי קרעץ אויף אַ
מצורע'ס הויט —
און זיס ווי שיר־השירים צימצעדריס און שטאַרקער ווי דער טויט.
אין הויכן, איבער טורעם־שפיצן־צייך פון אונדזער מאַמאָט־קנויל
וואָס רופט זיך מויז און מענטש און איז אינגאַנצן מויל
וואָס פּרעסט אַליין זיך אויף אין אַט דער שטאַט וואָס שטופט
אַרויס די וועלט.
און פון דער הויט, דיין אייגנס פאַבריציר, (ווי דורך אַ כּשוף)
דיר־הגעלט.

און וואָלקן טאָר קיין זעגל־שיף ניט זיין — דאָס איז קאָנטראַקט
געשלאָסן מיט די קאַרוסעלן פון דער וועלט וואָס דאַרפן זיין געפאַסט.

און דו, דאָ איצט — וואָס ביסטו מיר? אַ פונק באַרג סינידאָש —
וואָס וויינט אין מיר ווי נאָך אַ מת פון הויז אַרום — די
מעדיצין אין פלאַש.
אַ טרוים פון זומער־וואַרעמקייט פאַר מיר דעם גרויסשטאַט-עסקימאָו.
אַ שיר אין שטורעמווינט געזען אין נאַכט־אויף פון אַ מאַטראָז —
וואָס ליגט אַ גוססער. איך ווייס ניט וואָס ס'איז פרי און וואָס
ס'איז שפעט.

און פרעמד איז מיר דער קויטיקער פראָפעט
וואָס שלאָגט דעם ווינט מיט זיין געליימטער פּוּיסט.
נאָר זיבן זונען ליכט אַרום דער האַנט וואָס לויזט
אַ פּרעמדן הונט באַס שוועל!
— און דאָס איז דער סך־הכל פון מיין זעל!

און קוק אויף זיך ווי דורך אַ שפּאַרע פון ראָלעט —
די זון צומאַרגנס אויף אַן אויסגעליידיקט טויטנבעט.
נאָר ווי דאָס זאָל ניט זיין — און מעג די צייט, די קליפה ווי
אַן אַלטן זאַק
צעטרענען אויפן פּאַפּ דאָס העמד און אויפן רב דעם לעצטן
לייבצוראַק.

און מענסטו זען אפילו ווי די רשעות שניצט —
פון מיינע ביינער אותיות פאר נייע לוחות וואָס זי דאַרף שוין איצט.

נאָר אויג צו אויג, און האַרץ צו האַרץ,
און זאָל דאָס שטיקל ברויט, מיין איינגעדאַרטס,
אינאיינעם מיט מיין עלטער מיר אַן עדות זיין:
איך זאָג זיך אָפּ! — און זאַמל איין
דאָס גאַלד פון גאָר דער ערד,
אַ שייסטער אַדוואָקאַט ווייסט אויך שוין היינט אַז דאָס איז
גאַרנישט זוערט.

און סוף כל סוף — אפילו ווען דיין זיין

גיט מיר די גאנצע וועלט מיט אין מיין גרום אריין!
וואָס טויג דאָס מיר? אז ווי דער האַרבסט פון אלע דעכער רינט
דאָס בלוט פון רשעות אין די אָדערן פון דיר, מיין קינד,
און ווען אפילו שוין דו ווייזט מיר מיט אַ טרער
די קוסלע, די צעריסענע — דיין אָנהויב מאַרד־באַגער.
און דו — ווי אַ מתנה דורך דער פּאַסט שיק אָפּ צום גולם
האַק־און־בייס,

די זיבעציק חכמים פון דער וועלט וואָס זוכן אַ באַווייז:
אז מע באַדאַרף דעם עפּל איינטיילן אויף צוויי —
ס'זאָל זיין פאַרוואָס — מיט פּויסטן און געשריי
צו שינדן זיך פון פּנימער די הויט.
— מיין העלפט איז רויט, — מיין העלפט איז שטאַרקער רויט!
— איר האַר, דו קנעכט, און איר איז הונט, און שוויין איז גוי!
און רעדל זעט אַ פייער טראַגט מען אונטער שטרוי,
ווערט דאָס אַ שטאַט, אַ לאַנד וואָס קוילעט זיך און ברענט!
און פאַרב אויף לייזענט מאַלט די גרויזאַמקייט פון הענט —
ווי מאַרגנליכט וואָס ברענגט אונדז פּרייד, און ווער ס'איז קראַנק—
זיצט אויפן שפיץ פון נאָז באַ אים ווי אויף אַ באַנק
דער טויט, און העלפט אים זען די זיילן פון דער וועלט
וואָס ברעכן זיך ווי גלאָז, און וועמען יום טוב פעלט
דער רופט עס וועלט־שמערי, אויפגאַנג, בענקעניש צו געטלעכקייט,
צופאַל.

און ווער עס זוכט דעם נביא אין שטאַל
און האַרבט דערווייל צום קאַטער אויפן דאַך,
און צו דעם וואָרט — דעם צייטונגס־פאַך
וואָס פּרעדריקט מאַסנמאַרד, און שמעלצט לַכבוד זונטיק פאַר
דער ערר

אַן אַקעראַייזן פון דער שווערד —
וואָס הענגט אַרום די לענדן (גיט אויף אים) נאָר אויף זיין פיינט.

און ער — דערווייל זעט בלויז דעם איידלשטיין וואָס שיינט
אויף יענעמס האַנט. און ווי די לעצטע לויז
פון העמד באַס טויטן וויינט דאָס האַרץ פון אים אַרויס.
און ווי אַ קאַליע איי —
דער זיפּץ וואָס קומט פון אים — עס טוט אים זויי,
פאַרוואָס ער קען דאָס ליכט ניט אויסנאַרן באַס טאַג,
צו קענען, דעם וואָס קויפט, באַפעלשן אויף דער וואָג.

און יושר פאַרן צירק אין דרויסן שרייט — איך אָטעם נאָך,
און וועל אייך ווייזן ווער איך בין! און ווער עס האָט אַ לאַך
אין קעשענע, דער נייט זי צו און שטופט אַרײַן
אויב ער האָט גאַרנישט ניט, אַ טרוים פון גאַלד עס זאָל אים
גרינגער זיין
צו טראַכטן וועגן גרוב. און ווער עס שטאַרבט, דער ווערט געזאַנג,
און טשאַד פון יאַרצייטליכט און גלעקערקלאַנג,
און וויינט און וואַלקן אין דער הויך
האַבן ניט קיין צייט — און זיי ווי אַ משוגענער לויפט נאָך
דער רויך —
פון באַרג וואָס ברענט פון קאַלכאווין, פון פייער הינטערן טעפּל
אויפן קיך —
וואו דריי קאַרטאַפּל דרייען זיך, און שטופן זיך, און קאַבן זיך —
ווי מיר מיט די ביליעטן אין די הענט צו פאַרן, גיין און זען.

און ווער ס'איז אויף אַ חתונה געווען
ווייסט אַלץ — אַ שפרונג צום פידל־סקריפּ.
אַביסל טרוקעניש פון אונטער האַרץ און ריפּ.
אַ בליק אויף זיך אַליין — בעת מען טוט זיך אויס
אַ נאָוואַבראַניעץ פאַר דער מאַכט פון מוטערשוים —
וואָס דאַרף סאַלדאַטן אויך, און נאָכדעם ווי פאַר פיש אין טייך
פאַר אַלע גלייך —
אַ נעץ געפלאַכטענע פון טעג מיט זאָרג און יאָר

כאָטש נעם אַ חזן ווער! און שטעל צונויף אַ כאָר
פון הויז-חיות וואָס מאַכן מו און מע!
און נאָכדעם ווי אַ טויטער אויף אַ בוים — די צונג אַרויס —
און בליע! —

איך זאָג דיר קינד :
אויף פאַרמעטן פון קעלבער קריצלט מען מיט טינט.
דו שינד מיר אָפּ אַ האַנט, און אויף דער הויט מיט פייער שרייב,
און וויקל זי אַרויף (ווי גאט זיין לעבנס-שפּיל אויף מאַן און ווייב)
אויף שטעקנס צוויי — אַ תורה פאַר דער קאַץ,
זי זאָל ניט עסן ביז מען ברענגט נישט אויף אַ זילבער-טאַץ
דאָס קעפל פון דער מויז.

און אויך די צונג מיינע, דו לערן זיך באַ דעם וואָס רייסט זי אויס
מיט הוילע הענט באַם אָקס — און זאָל דער הונט —
וואָס פרעסט זי אויף, זיך זען אינגאַנצן וואונד,
ווי איך מיין לייב און לעבן איצט וואָס גרוזשעט מיך
פון קאַפּ ביז צו די פּיאַטעס דאָ וואָס וויינען אין די שיך. —

ווער דאַרף מיך דאָ? דער רויבער היט זיין מעסער אונטערן
פלאַשטש.

און איך פאַרדעק מיט ליפּן ווייך ווי יאַכעמאַשטש
די ציין וואָס איך פאַרקויף —
צו קענען בעסער חלומען דעם טויט וואָס קומט פון בליץ.
די וויסטעניש פון וואָלקנבראָך! —
און וואָס איז מיר די שפּיל דערנאָך —
פון רעגנבוין דאָ! פון זון אויף מיין געזיכט —
אַז איבער מיר דער הענגלייכטער מיט זיינע חלבי-ליכט,
באַצירט דעם האָרב פון רב, און די לבנה איז אין מדבר-שטויב —
אַ לאַמפּ פאַר דעם שאַקאַל וואָס וויינט און גייט אויף רויב.

איך ווייס מײן זון, ס'איז ניט אינגאנצן אקוראט
וואָס כ'האַב אין וואָר צו זאָגן דיר געהאַט.

עס דאַרף דער האָניק זיך ניט גיסן ווי אַ וואַסערשטורץ.
און פרייד? — דאָס סטענדל אויך פון קינדערהעמד איז קורץ.
נאָר פון דער זון באַלויבטן בלישטשעט עס
ווי גאָלד — און דאָס אַליין איז שוין אַ שטיקל נס!
און ס'לעבן דאַרף ניט זיין כסדר מײזן־עק
דעם קאָטער באַ די ציין צו האַלטן, ווי עס האַלט דער ברעג
די וואַסערן. און וואָלקן איבער אונדז מיט בליץ און רויך
איז ניט קיין וואָך — צו היטן שטערנצײמעס אין דער הויך —
פאַר דעם וואָס לײגט זיך הונגעריק! און ווער עס גייט צוריק
צו זוכן זיך אַליין דאָס קינד אין וויג —
ער מוז ניט טאַנצן גיין ווען ער געפינט אזא ווי דײך
וואָס זעצט זיך אָן אויף אַלע אַרונם זיך,
מען זאָל אים היטן ווי אַ הייליקטום, ביז ער אַליין
וועט קענען עסן פיש געהרגעטע מיט כריין,
און זאָגן אז דאָס בייכעלע טוט וויי.

נאָר ווי דאָס זאָל ניט זיין — ווי איינס און איינס איז צוויי,
אזוי איז קלאָר: — ביסטו נישטאָ, בין איך נישטאָ!
פאַראַן געשטאַלט מײנע וואָס וויגט זיך דאָ
אין טײך אַנטקעגן מיר, — באַם שפּײגל־גלאַז,
אין בלאַטע אויפן גאַס, צו מײן פאַרדראָס.

נאָר איך פאַר זיך אַליין אַ שאַטן בלוין,
אַ זאָך וואָס דאַכט זיך אויס!
אַ קראַנקע גריבלעניש פון אונטער קאַפּ מיט האַר,
אַן אויסגעריבן בערשטל שוין צו אַלע די גוטע יאָר!
איך בין דאָס אײנער אויך פון יענע לײט —

וואָס היטן אָפּ — ווי דער צום טויטפאַראורטיילטער די צייט —
עס זאָל ניט זיין צו קלאָר דאָס ליכט פון זייער אמת —
דענקער־מאַנאַפּאָל.

זיי פאַבריצירן רעטעניש מיט האַרטן שטאַל
ס'זאָל הילכן ווען מען עפנט עס ווי אונטער מאלפּע־צוין
א הוילע נוס. זיי מיינען אז ס'איז שוין —
מיט פנימער וואָס זיינען שיר ווי זאפראַן געל —
צו דרייען זיך ווי הינט באַנאכט אַרום א פּרעמדער שוועל,
אַרום דעם וואָרט וואָס איז פאַר זיי א הויז פון פאַרנט מיט א טיר.
מען זאָל אַרײַן דורך איר. —
און הינטן מיט א טיר, מען זאָל ווי קאַז און מוויז —
צוריק אַרויס,
און נאָכאַמאָל אַרײַן.
זיי מיינען אז דאָס אויפגעשריבענע קען אייביק זיין,
ווען מ'טוט עס אָן מיט רונדקייט פון דער זון וואָס וואַרימט איין
און דרעק.

פאַר מיר איז אויפן טיש דער מינדסטער טינטן־פּלעק
א וואָלקן רייד וואָס הויבט זיך אויף ווי רויך,
און קערט זיך אום מיט בליצען פון דער הויך. —

און שטיון געשליידערטער קומט אויך צוריק אַראָפּ,
און פייגל שטעלן זיך אויף בוימער אָפּ.
און אלעדינג אַרום זיי איז אפשר ליכטיקייט
פון זיבן פּאַזשן אַרום קעניגס קלייד.

נאָר וואָס איז וואָר, אז ס'מינדסטע גרעזל פון דער ווייט ווערט בלוי
ווי די פּאַנטאזיע מיט כל המינים־גוטס — אן אָנהאַלט־שטרוי
אין וויסטעניש, א ים. דעם גרעזל איז באַשערט
צו שטאַרבן באַ זיין ערד.

מיר האָבן פּיס — און אויב דו טוסט אַ שפּאַן —
ביסטו פּאַראַוויס. וואו אָבער איז פּאַראַן
אַזוינס וואָס איז—נישטאָ דאָ—נישט ערגעץ וואו—נישט דאָרט!
נאָך מער — דאָס לעצטע שטיקל אָרט, —
פאַר מיר אין טויטנפעלד נעם צו,
און שטעל אַוועק די וועלט — זי זאָל ווי דו
אַרויפקוקן — וואָס טויג דאָס מיר, אַז אַלץ איז זייפּנבלאָז!
און וואו איז מאָס?
אַז גאַרנישט אויב ס'איז עפעס, איז עס מער פון מיר —
אַן דיר — — — — —
— — — — —

משה לייב האלפערן, זיין פרוי רויזעלע און זייער בן יחיד אייזיק.

1908 אָנאָ

(ווייל די היסטאָריע האָט ליב
אויבויק אַזוינס וואָס איז מער נישטאָ.
קער איך זיך איצט צו מוין
לאַנדסמאַן אום;
אונדזער אָדס אין אַמעריקע דאָ.)

צוואַי-אַ-האַלב ראַניש איז האַיסט עס אַ טולאַ,
אין צוואַי-אַ-האַלב גראַצער זענען אַ צענט,
האַב עך שוין פּאַדינט האַאַנט צוואַי-אַ-האַלב ראַניש
מיט די צוואַי-אַ-האַלב גראַצער וואָס כ'האַב אין די הענט.

עס עך מאַ קוידעם פאַר דראַצן צענטן
אַ טאַיערן מולצאַט אין עוועניע אַ.
די באַלבוסטע אַלאַין דאַלאַנגט מאַ דעם לעקאַך
צום טאַי פון אַ זילבערנעם סאַמאָוואַר.

זי ריפּט דום קעיק — נאָר עך שעם זעך צי זונג,
אין עך לאַך איר גלאַך אין פּונים אַראַן;
„דראַקעס-קאַקע“* שטאַיט אונגעשריבן
אויפן פּאַפּיר וואָס וויקעלט עס אַאַן.

מאַן פעטער שמאַיאַנקל וויל מעך לערנען
דו דאַרף מען זאַן — זאָגט ער — וואָס אין דער קורט,

Drakes Cake (*

נאָר עך מאַך שוין בעסער פון עם, עך פּעדל
אין מע קויפט באַ מיר טאַקע וואָל כ'האַב אַ בורד.

אין אפילו דעם פּאַליצאָניק געפּעל עך
מיט גיטן זוגט ער מיר — טרוג זיך אופּ;
די האָסט — זוגט ער — קעשענעם פיל מיט „מאַניע“
די הויזן גליטשן זעך דיר אַרופּ.

נאָר זאָן ליבן נומען אַ דאַנק — בין עך טאַקע
וואָזט אויס מיטן רעכטן פּיס דו אַראָן;
עך האָב שוין אַ קניפּל, ווי זוגט מען דאָרטן,
לעוואָי ניש ערגער, בעסער מעג זאָן.

נישקושע — עך קען מאַ שוין אויך פאַרגינען
אין אַ מואווענפיקטשע אַראַנצוגאַין,
נאָר עך גאי מאַ בעסער געשעפטן באַקיקן
סע קאַסט ניש אין ס'איז אויך זאיער שאַין.

אין עך שראַב טאַקע מאַנער — אין יוראַפּ מאַינט מען,
אַ גלעזל וואַרעמס מיט ציקער איז זיס,
דו וואַיקט מען זעדי, שראַב עך, איידער מעַ לאַיגט זעך
מיט אַקריפּ די בורד מיט די פּיס.

עך מאַין כולילע, מען דאַרף ניט קאָן לאַכטער,
צי זוכן דו צורעס באַ אַדימעלאַט;
נאָר אַפּילע אַ בעטלער דו שאַנט קאַנהאַרע
ווי באַ אינץ אַ נעגיריסטע אויף דער צאַט.

נאָר עך זוג אַך דעם עמעס, עך גלאַיב מיר גורניש,
אַז עך בין נאָך טאַקע עך אויף דער וועלט.

בא מאן פעטער שמאזאנאל בין עד א דאטשל
אן'עקטא בין עד וואס האט זיך פאשטעלט.

מאן שטאפער קאפעליש האיסט בא עם „דויבע“
אין ער פאסט מיר זונט ער גרויסארטיק שאין ;
נאָר די הויזן — ביז עכ'ל ווערן גרעבער
זאל עד — זונט ער — דאוואל נאָד אויף שלאיקעס גאין.

נאָר עד וואיס שוין. עד וואיס. דו אז מ'האט ניט קאן מאַלע
עסט מען פוריקמקוילעטש צים סאידער באנאכט.
עד זוג ניש כאַלילע, פארקערט, סע געפעלט מיר
אין אמעריקע ווערט מען איבערגעמאכט.

אַט א שטאייגער דער רעבי רעב אארן מאנער,
אויפן פיסק געפעכנעט צענמאָל א טוג,
דו טרעה עד עם — שטאייט ער אין ווענט נעקאיוועס
זוי פלאיש פין באהאיימעס אין גאס אויף דער וואוג.

דאָרטן — פאר הוידען זעד שמאסט מען קינדער
דו הוידעט מען זיך אויפן שטיף וואוס מע זיצט,
אין גיסט זעד בלייט ווען מע שלונט זעד לאכט מען,
אין מע וואזט די גאָלדענע צאין וואוס מע קריצט.

דו פורן דאָך טאקע אויסגעפיצטע אלע
צי לעוואיעס אפילו אין אַטאַמאָביל,
אין מיט מינדער זונט מען, איז אויך דו בעסער,
מען קען דו האָבן צוואי אז מע וויל.

אין ווארטס נאָר. עז לאַזט מעך די הענט נאָר צעפירן
עד בין מיטן רעכטן פיס דו אראן ;

כ'על נאך זאן דו א פרעוידענט אין דער סאָסאַיטע
א ראַקענפעלער וועל עך נאך זאן.

עין מענטס מיר נישט גלאַיבן — עך וואַיס שוין אַפילו
ווי סע געפֿינט זעך די בוד דו אין שטוט ;
אַז סע שטאַיט דאָרט אויף לושענהאַקוידעש מיקווע
קען דאָך זען אַ בלינדער אַז דום איז די בוד.

און זאָל נאָר מאַנע האָבן אַ צווילינג
וועט עין זען אַ שאַינס וואוס כ'על אופטין מאַן שווער,
עך פיר עם פון קעסלגארדן מיט בילנאידער
מיט קלעזמער ביז צי מאַן טיר אַהער.

אין עך גיב אים ווי ברויט פון אַ דאָזישע באַם אויוון
האַצקען די אייניקלאַך אויף די הענט :
אין זאָל עך מעך דעמאָלט נאָר וועלן פרעגן
וואוס מאַינט דום „גרעמפּאַ, גי מי אַ צענט“.

אין ער וועט שוין דעמאָלט חרטה האָבן
וואוס ער האָט מעך אין דער האַים באַרערט ;
אין אזוי מיט אַ שטעכווערטל וועל עך עם פרעגן,
צי וויל ער נאָך פאַר זאָן טאָכטער אַ גט.

אין דר'ערד וועט ער זוגן זאָל גאַין דום יוראָפּ
אינאיינעם מיט פראַנציאַסל'ס קרוין,
אין אַרויסנעמען פאַפּעיפּערס וועט ער
אין בלאַבן ווי עך, אַ היגער שוין.

ווי לאנג וועל איך שטיין

ווי לאנג וועל איך שטיין און זיך וויגן אין דעגן אזוי, וואָס גייט דאָס מיר אָן וואָס סע ליגט אויף דער ערד דאָ א פרוי באַס שייַן פון א גאַסנלאַמטערן אין אַט־אַזא נאַכט, אַט־ערשט הינטער איר האָט מען דאַכט זיך די שענקטיר פאַרמאַכט, און איך האָב געזען ווי זי שטעל־ט באַס לאַמטערן זיך אָפּ — מיט הענט און מיט אַקסל וואָס הענגען אויף איר ווי דער קאַפּ, כ'האָב אפילו געהערט ווי זי ציטערט און קלאַפּט מיט די ציין — און בעט מען זאָל קומען און וואַרפן איר זאָל מען א שטיין : — איר מאַמע א דינסטמויד, א פינצטערער דאָרף־סאַמעוואַר האָט געלאָזט מיט א שטיוול צעבלאָזן זיך פון א הוואַר, ווייל די וועלט דאַרף א הור וואָס דערוואַרעמט ווי ביליקע טיי, מיט ליפן געפאַרבטע און לענדן געשוואַלענע צוויי, זיי האָבן זיך ביידע ווי הינט ערגעץ דאָרטן געפאַרט, און זי מוז זיך וואַלגען דאָ אָן א היים, אָן אן אָרט, און איר נאָמען — א פאַסט־פעקל וואו דער אַדרעס איז פאַרשמירט אין א הינטערגאַס מיסט אויפן וועג וואָס א שקאַפע פאַרלירט.

אזוי האָט די פרוי באַס לאַמטערן אַט־אַקאַרשט גערעדט, און געקריצט מיט די ציין און אליין זיך דאָס פנים גענלעט, און אויסגעשטרעקט נאַכדעם די אייגענע דאַרע צוויי הענט, צו איינעם אן אלטן, אזוי ווי זי וואָלט אים געקענט, און וואָס האָט דער אלטער געטאָן? ער האָט געשאַרט מיט די פיס און האָט איר געוויזן ווי גרוי און באַוואַקסן ער איז.

און עפעס געפלאַפלט דאָבוי פון אַ שווערד מיט אַ פּאָן
 דאַן האָט ער אין לופטן אַ דרוי מיט אַ פינגער געטאַן —
 און צוגערוקט נענטער זיך און די אויגן צעשפּרייט.
 געקוקט אויף איר הוט און געקוקט אויף איר יאָקל און קלייד.
 געקוקט און געפּרייט זיך, געפּאַטשט אין די הענט ווי אַ קינד,
 געקוקט ווי עס גיסט זיך דאָס וואַסער פון איר און עס רינט.
 און ווידער ווי פּריער געלאָזן אין רעגן זיך גיין —
 דעם קאַפּ צווישן די אַקסל אַזוי — מיט זיך איינעם אַליין,
 און האָט מען אים מער נישט געזען — האָט מען בלויז נאָך געהערט
 דעם שאַר פון די שיך אויף דער נאַסער פאַרשטיינערטער ערד.

וואָס נאָך איז געשען? ס'איז פאַראַיבער די באַן אין דער הויך,
 און די פּרוי האָט דאָבוי, לאָמיר זאָגן אַזוי ווי אַ רויך,
 אַ ציטערנגעטאַן, אַבער איך האָב פון שירעם אַפּיר
 אין אַטאָ דער רגע געטראַכט אפּשר בלויז וועגן מיר,
 און וועגן דעם אייזערנעם באַן־וועג וואָס איבער דער גאַס.
 אַזוי ווי מען זעט אַ געשטאַלט האָב איך פּלוצים דעם האָס
 דערזען פאַר די אויגן, דעם פינצטערן האָס פון דער וועלט —
 מיט אַ בליץ דורך די ציין ווי אַ שד ווען ר'איז ביז און ער שעלט,
 און מיט אַזאַ בראַזג ווי די באַן איבער מיר אין דער נאַכט
 האָט ער מיר געשוואוירן, אַז אמת איז אַליץ וואָס איך טראַכט —
 און איך האָב דאָך בלויז ווי אַ גולם מיט אויגן אַרויף
 געקוקט צי עס רוקט זיך וואַרערגעץ אַ פענצטער נישט אויף
 אין איינער פון אַט־אָדי זעקס־זיבן־שטאַקיקע ווענט.
 נאָר איידער איך האָב זיך אַרויף־און אַראָפּ־צו געווענדט
 האָב איך שוין דעם בראַזג פון די קליידער די נאַסע דערהערט:
 די פּרוי באַס לאַמטערן איז דעמאָלט געפּאַלן צו דר'ערד.

צי בין איך אַוועק, און ווי ווייט, דאָס געדענק איך נישט מער.
 קען זיין, אַז איך האָב זיך אַזוי־אַ, אַהין־און־אַהער —

אָרומגעדרײט בלוין. כ'האָב דאָך איבערגעלײענט די שילד
וואו סע שטייט אז דער רויך פון האוואנא-ציגאַרן איז מילד
ווי דער אָטעם פון מאמעס אויף קינדער וואָס וויינען באַנאַכט
און די דאָזיקע קראָם (אויב איך האָב קיין טעות געמאַכט)
איז דאָך דריי גאַסן ווייט. און איך האָב דאָך אַפילו געזען
די קעסטלעך אין פענצטער דאָרט, כאַטש עס איז פינצטער געווען.
און געוויינט האָב איך אויך — דאָס געדענק איך. געשטאַנען,
געלײענט,

און געווינט זיך אזוי און מיט אָפענע אויגן געוויינט.
מיד האָט זיך געדאַכט אז איך הער ווי עס רופט אויפן קול
מיין טאַטע וואָס שטאַרבט; און דאָס האָט מיר דערמאַנט אַן אַמאָל —
ווען ער האָט געוויינט באַ דער באַן און ווי בלייך ר'איו געווען —
ער האָט אפּשר דערפילט אז ער וועט מיר שוין קיינמאָל נישט זען.
ס'אַראַ שווערקייט דאָס ווערט ווען מען שטייט און מען טראַכט
אָט-אזוי

פון אַ טאַטן, אַ מת, באַ אַ פרעמדער געשטאַרבנער פרוי.

דער מענטש

דער מענטש איז זיכער באטרונקען געווען —
אזוי האָט דאָס ווייניקסטנס אויסגעזען,
לויט דעם פּלאַנטער פּון זיינע מיאוסע רייד
וואָס האָבן זיך אַרויסגעדרייט
ווי זשאַווער צווישן זיינע ציין.
נאָר די גראַבע — זיין ווייב — זי האָט דאָך אַליין
זיך געבעטן באַ אים, אזוי אידל און וואויל
אַט ערשט — ער זאָל צומאַכן דאָס מויל.
ווי האָט זי — פרעג איך — געקענט מיטאַמאָל
פאַר אַלע אַרום, אזוי הויך אויפן קול
ריידן פּון דעם וואָס איך האָב ניט קיין קיט —
און אז דערפאַר טאַקע האַלט זיך ניט
מיין געזעס אזוי ווי עס דאַרף צו זיין.

און ווי האָט זי דאָס גלייך מיר אין פנים אַריין
געמאַכט מיט די פינגער אַ שער — מען זאָל זען
אז איך בין אזא וואָס מ'האַט מל געווען.
און אז איך בין, וואָס קומט מיר דערפאַר,
נאָר דעמאָלט האָב איך שוין אין מיין צער
געשאַלטן אפילו מיין זיידן וואָס רוט
אזוי ווי אין גרוב זיינעם, אין מיין בלוט
אַ ממזר פּון אַ שטאַל אַרויס. —
— אפילו אַ בייגלכאַפער בלויז

ווען מען זאגט אים אז ער איז א זון פון א צויג,
ברעכט ער יענעם א פוס און פארמאכט אים אן אויג.
אבער איד — ווי שמאטעס קלייב איד צונויף
מיין בינטל ביינער און הויב זיך אויף —
און געלעכטער ווי שטוינער הינטער מיר
שליידערן זיך אויף מיין יעדן ריר.

אמת, אז ווען איד האָב שוין צולעצט
צווישן אייגענע זיך אוועקגעזעצט,
האָב איד אַן אַלץ פאַרגעסן געוואָלט
איד האָב דאָך — צו פרייען זיך — באַצאָלט
און ניט צו וויינען. נאָר אז ס'איז פאַראַן
אין אייגענעם בלוט אזא וויסטער טיראַן,
וואָס שפּרינגט ווי אַ שד אַרויף און אַראָפּ,
פון קאָפּ צום האַרץ און פון האַרץ צום קאָפּ.
און דו רעד אַרויס צום שוואַרצן יאָר,
די גאַל פון זיך און באַווייזן אים קלאָר —
אז ניט אַלץ אין לעבן איז ווי מען וויל,
און מען דאַרף אַמאָל אפּשר שווייגן שטיל,
אָדער אפּשר טאַקע מוחל זיין.
נאָר שפּרינג — אויב דו קענסט — ווי אין טייך אַריין,
מיט די אייגענע שטיוול אין זיך אַליין
און צעטרעט זיך ביז צום לעצטן ביין —
נאָר אפילו דעמאָלט — שוין דאַכט זיך טויט —
ויעט פון לעצטן ציטער אונטער דער הויט
און פון לעצן ביין, דער געטראכטער ריר
נאָכאַמאָל האָבן זיין טענה צו ריר!

און אודאי ווען מען זיצט שוין אזוי
און עס דאַכט זיך אז מ'איז שוין ברוין און בלוי —

פון צער און רחמנות צו זיך אליין,
מעג שוין דעמאָלט אַפילו אונטערגיין
די גאַנצע וועלט! — דיין עלנט בלייבט
אזוי ווי אַ היימישער הונט וואָס מען טרייבט.
נאָר דער הונט ער וואָיעט כאַטש דאָכיי
און ליגט ניט אויף דיר, ווי אַ שווער שטיק בליי.

וואָס טוט דער מענטש

וואָס טוט דער מענטש אין צער — ער ווענדט זיך צו זיין שטאַלץ,
ווי דאָנערשטיק באַנאַכט אַ קינד צום וואַלגעהאַלץ.
דאָס קינד קען טרוימען טעג אויף פּוסטן לאַקשנברעט,
נאָר ער דער מענטש, וואָס טרוימט, מוז קוקן ערגעצהעט
צו ווייזן זיך אַליין, אז ער נעמט אַלצדינג צו —
ווי ערד און פעלד נעמט צו אַ מת וואָס דאַרף זיין ר.ו.
און ווי דער פעלד, דאָס אייז וואָס לייגט זיך קאַלט און שווער,
און אז ער בויגט זיין קאַפּ מען זאָל ניט זען זיין טרער,
און זעט דאָכיי אַליין אויף זיך די פיר מאָס ערד,
איז ער דעמאָלט ניט אַליין דער שד וואָס שטערט
דאָס ליכט, וואָס גייט צו אים פון אַלע ווינקלען וועלט,
ווייל ווען דערזעט מען דאָס אַן אַפגעקאַסעט פעלד!

און ווען אַ וועג אזא פון דאָרן און פון שטיין
ווען זון איז דאָ אויף זיי, און באַרוויס דאַרף מען גיין. —
און דער וואָס וויינט איז ליכט וואָס זוכט מיט בלינדע טריט
די וויסנשאַפט וואָס רופט ווען קיינער ענטפערט ניט,
און ווי אַ מוטער הערט, אויף מיילנווייט אין ווינט,
אין טיפּסטן שלאָף באַנאַכט, דאָס וויינען פון איר קינד.
אזוי באַנעמט דער צער אין הושך ווייט אַרום —
דעם דאָרן און דעם שטיין וואָס וויינען קאַלט און שטום.
און אז ער בויגט זיך צו מיט אויגן אויסגעשפּרייט

איז ניט צו שילטן זיי פאר זייער אייביקייט,
נאָר מיט די פינגער בלוז ווי צו חלפים שאַרף
זיך צורירן צו זיי, און שטיל ווי אויף אַ האַרף
צו שפילן איבער זיי, מיט בלוט פון זיך דאָס ליד,
וואָס איז אליין זיך פרעמד און האָט קיין נאָמען ניט...

אויפן וואַקזאַל ביים שערער

1.

אין חלום לעב! זוער סע קען איז וואויל!
נאָר איך בין צו אַלט שוין און צו פויל,
און אַ לייטער וואָס וואַקסט ביו צום הימל אויס
איז טאַקע דאָ אין חלום בלוין.
און וואָלט זי אפילו געווען אויפן וואָר
באַדאַרף איך זי אויך צום שוואַרצן יאָר!

מיין טאַטע האָט מיר אַמאָל דערציילט
פון בעל שם ווי ער האָט אין מיטן פעלד —
פאַרטאָג ווען די זון האָט אויפגעברענגט
דערלאַנגט אַ פאַטש מיט ביידע הענט,
און פאַרגליכן דעם מענטש וואָס ברענגט אונדז פרייד
צו דעם ליכט וואָס די מאָרגנזון פאַרשפרייט.

איך פאַטש מיט די הענט ווען די זון גייט אויף
אין טעאָטער, וואו מען שלעפט זי אַרויף
צוליב דעם יתום אין לאַרבערקראַנץ,
ווען ער וויל אַ גרויסן פאַמעראַנץ.
נאָר די דאָזיקע זון זעט גיבער אויס
ווי אַ נאָוועבראַניעץ פון באָד אַרויס.

און דער טיפסטער אמת איז אפשר דער טשוואַק
וואו מען הענגט אויף דאָס היטל מיטן ראָק.
און דאָס לעבן איז בלוז אַ באַשעפטיקונג
וואו מען נוצט דאָס האַרץ מיט לונג און צונג —
צו וויינען אינאיינעם מיטן ווינט
אַזוי לאַנג דאָס בלוט אין די אַדערן רינט.

אַט זיך איך אַליין און איך רעד מיר איין:
אַז די מאַמע קוקט אין שפיגל אַריין —
בעת זי וואַשט מיר דאָס פנים אָפּ,
און פאַרקעמט מיר לכבוד שבת דעם קאַפּ,
דערביי אַבער זע איך אַ מענטש מיט אַ פליך —
און ווידער בין איך אַ פרעמדער פאַר זיך.

און כאַטש איך זע אַז פון זיף איז מיין באַרד
זע איך מיין טאַטן אויף מיין אָרט.
און כאַטש איך ווייס אַז ס'איז בלוז אַ שפיל
אַזוי ווי איך טראַכט אַליין און וויל.
פונדעסטוועגן גלאַץ איך די אויגן אויס
ווי אַ קאלב וואָס קוקט פון אַ שטאַל אַרויס.

און וויפל איך ראַנגל זיך נישט אַליין
צו זען נאָר דאָס וואָס איז ריין און שוין,
זע איך דוקא דאָס וואָס איז עקלדיק
אַזוי ווי פאַרפּוילטע נבלה אַ שטיק,
וואָס וואַרט אין דער זון צו ווערן שפּיז
פאַר וועריס, פליגן און פאַר מיז!

נאָר ווען איך הויב די אויגן אויף
וואַקסט אַ פינצטערניש איבער מיר אַרויף.

וואָס הייסט מיך שטיין מיט אן אָפּן מויל
ביז מיר דוכט זיך אז איך בין ליידיק און הויל —
פון שאַרבן ביז אונטער דער וויל אַראָפּ.
אזוי ווי אן אַלטער סמעטענע-טאַפּ —
וואָס די קאַץ האָט געפינען נישט צוגעדעקט
און ביז צום דנאָ אים אויסגעלעקט.
און עס פעלט אפשר טאַקע בלוז אַצינד
דער היימישער טיך וואָס איז שוואַרץ ווי טינט,
און דער וויכעטש שטרוי וואָס רייכט, און די האַנט
וואָס זאָל אויפהענגען אויפן טשוואַק פון וואַנט.

אַמאָל ווען איך בין אַ קינד געווען
האָב איך געבענקט זיך דערוואַקסן צו זען,
און די באַן — ווי מיר איך בין איצט פון איר —
איז דאַמאָלט געווען אַ טרוים פאַר מיר
כ'על אַוועקפאַרן ערגעץ זייער ווייט
וועל איך נישט האָבן דעם טאַטן באַס זייט
וועל איך אַנטאָן לאַנגע הויזן און שייך
וועל איך האָבן מיט וואָס צו גרויסן זיך,
ווען איך וועל קומען אַהיים צוריק —
נאָר די באַן האָט מיר נישט פאַרגונען דאָס גליק,
זי האָט מיך אַוועקגעפירט איינמאָל באַנאַכט
און קיינמאָל נישט מער צוריקגעבראַכט.

נאָר ווען איך וואָלט אפילו קענען פליען
וואָלט איך זיך נישט אומגעקערט אַהין,
ווייל דאָרט אז מען וויל זיך האַלטן ריין
דאָרט מען אלע פרייטיק אין באָד אַריין גיין.
עזרילקע דער פאַסקודנער איד
ווען ער האָט מיך מיט הייסן אָפּגעברייט,

האָט אים גאָרנישט געאַרט צווען ווי איך וויין
ר'האָט אפילו כלומרשט באַ זיך אַליין
זיך געשוואוירן אז ער זעט נישט גוט.
נאָר ווען איך האָב געקלאָנגט זיך ווי וויי מיר טוט —
דאָס אָרט וואו מען זיצט, האָט ער זיך געדרייט
אַ פּאָה אין מויל אַריין — פאַר פּריד.

נאָר איך בענק דאָך אויך נישט אויף אַ האָר
צו מיינע דערוואַקסענע אינגלישע יאָר,
ווי מען זעט אין אַ חורבה פאַרוואַרלאָזט און ווילד
אַן איבערגעלאָזן פאַרשימלט בילד —
קוק איך אויף מײן היימשטאט אַצינד,
און מיר טוט נאָר באַנג וואָס איך בין נישט קיין קינד,
און מײן היים נישט קיין בלאַט וואָס מען רייסט דאָס אויס
פון אַ בילדערבוך אָדער פון אַ רויוז,
וואָס מען האָט פון פּאַפּיר צונויפגעשטעלט
צו טויטן די לעצטע בענקשאַפט צום פעלד.
און מען האָט דאָך באַ אונדז צוליב יום טוב בלוז
מיט בלומען אזוינע באַצירט דאָס הויז.

נאָר זאָל מען נישט מיינען אז איך בין קראַנק
ווי אַ היימלאָזער וואָס ליגט אויף אַ באַנק,
אין אַ שטאַטגאַרטן ערגעץ אין מיטן דער נאַכט —
מײן אָרים בלוט אין מיר ברענט און וואַכט
ווי אַ וואַלף אין סטעפּ וואָס הונגערט און וויינט,
נאָר אלץ וואָס איך זע אַרום מיר איז פאַרשטיינט.
און אזוי ווי אַ ריזיקפאַרושאַווערט ראָד,
דרייט זיך אַרום מיר די גאַנצע שטאַט.
מיט רינשטאַק און טורעמס, מיט מענטש און מוין —
אזוי אז נישט איינמאָל דאַכט זיך מיר אויס :

אז אפילו מיין אייגענער אָטעם איז רויט
 פון דעם זשאָווער וואָס פּרעסט אויף מיר די הויט.
 צי איז דאָס אַ דיבוק וואָס שרייט אין מיר,
 צי אַ קללה פון טויזנטער דורות פריער,
 אז וואויל איז צו דעם וואָס רעדט זיך איין
 אז אַלץ איז אזוי ווי עס איז דאָרף זיין!
 אָבער איך — זאָל מיר דאַרן מיין רעכטע האַנט,
 אויב עס וויינט ניט אויף דער קלויסטער וואַנט
 יעזום אַליין אויף דעם הייליקסטן בילד. —
 מיין בענקשאַפט אין מיר צו דעם לעבן וואָס בריַלט —
 דורך טויזנט פענצטער צום הימל אַרויף!
 נישט איינמאָל דאַכט זיך מיר, הויבט זיך אויף
 ווי דאָס ליד פון אַ ריזנאַרגל די פרייד,
 אַרום מיר, וואָס איך וויין געבויגענערהייט.

וואָרום גיסט זיך נישט אויס קיין בעכער מיט וויין
 אין מיין ציטריקער האַנט וואָס וויל צערטלעך זיין!
 וואָרום בלאַנקט נישט פון מיינע אויגן אַרויס —
 די קראַפט וואָס טרויבט דעם אומעט פון הויז —
 ווי מען טרויבט אַרויס מיט אַ וואונק פון אַ שטריק
 דעם שפיאַן וואָס שטינקט ווי נבלה אַ שטיק!
 וואָרום דינט ווי אַ וואַקסליכט, קויטיק געלט,
 מיין לייב, דער אייביק פאַרשאַלטענער זעל,
 וואָס האָט פיינט די ערד און ווייסט נישט דערפון,
 און וואָס מיינט אויס דאָס שענסטע שפּיל אין דער זון —
 ווי אַ פרומער איד, אַ גלח אין וועג —
 צי דעם הונט פון אַ פּריץ וואָס רייט אויף געיענ.

און עס איז דאָך נישטאָ אזא גאט אין דער וועלט
 וואָס האָט דוקא פון מיינעטוועגן באַשטעלט

געליימקייט און טויט, און מיין פרעמדקייט אין מיר —
איז דאך נישט קיין שטייג וואָס האָט נישט קיין טיר!
און וואוהין איך קום נעמט דאך צו די ערד
ווי די טריט פון טכויר און פרינץ, און פערד
אויך מיינע טריט — און פון אויבן אַראָפּ
פאַלט נישט דער הימל — אַ שטיין אויף מיין קאָפּ!
טאָ באַ וועמען זאָל איך מאַנען גיין
אויף דעם וואָס עס ברעכט זיך אָפּ אַליין —
אַ צווייג פון אַ בויס וואָס פוילט און דאַרט,
וועמענס שולד איז דאָס, וואָס ער ווערט פאַרשאַרט?!

ווי מאָרנע דאָס איז, ווער עס שטייט און באַשטוינט
מיט אַ פנים אזוי ווי פון קופער געברוינט
דאָס ליכט פון דער זון אויף טורעמס און ווענט,
איך זע זיינע קורצע און גראַבע הענט
און די איידלשטיינער וואָס סטאַרטשען אַרויס
פון זיין יעדן רינג ווי אַ ציבעלע גרויס.
און זיין פנים אויך איז דאך רונד און גלאַט,
ווי באַ אַ קינד וואָס מ'האַט ערשט געהאַט.
און נישט איינמאָל דאַכט זיך מיר טאַקע אויס
אַז מען וואָלט נישט געוואוסט וואָס ער האָט אין שוים —
ווען ער טראָגט נישט דאָס ביסל הויזן אויף זיך,
און די נאַרישע צוויי גרויסע שיך.

ווער עס זעט דעם פרעמדן וועכטער אין מאַרק
מיט דעם וואורשט אין גוידער און דעם קאַרק,
איך זע פאַר זיך אייביק די זעלביקע גאַס,
וואו שול און באַד און הערינגפאַס
דערמאַנען אָן פלייצעס וואָס שאַרן זיך קרום,
ווי הענט געשטראָפטע פון הינטן-אַרום.

ווער עס זעט דעם אָקס אויף דער וואַנט וואָס הייסט
מען זאָל קויפֿן דאָס וואָס דער טאַטע ווייסט,
איך זע מיין טאַטן צעפּוילט און טויט
אין אַ טלית איבערגעפּאַרבט אין רויט.
און מיר פעלט בלוז די באַרד און גאַרנישט מער —
אַז איך זאָל אויסזען אזוי ווי ער.

נאָר וואָלט איך דאָס בילד כאַטש געזען פֿון דער ווייט —
האַבן אָבער אינאיינעם, לעבן און צייט,
ווי צוויי גנבים אָן אוצר באַ נאַכט —
געגנבעט דאָס בילד און אַהערגעבראַכט.
און כדי מען זאָל נישט דערקענען דעם רויב
האַט מען דאָ באַ אונדז אויף דעם שימל און שטויב
מיט אַ ביליק און שרײַענדיק קאַליר
אַ פיר געטאַן עטלעכע גראַבע שמיר —
און איך וואָס איך שטיי אויפֿן בילד שוין אין פּראַק,
דאַרף בלאָזן פֿון זיך ווי אַ נאַר אַ מאַניאַק
וואָס שמירט אזוי לאַנג איבער פּרעמדס ביז אים דאַכט;
אַז ער אליין האָט דאָס אויסגעטראַכט.

נאָר דאָס האַרץ זיך אויפֿצושניידן אליין —
צו ווייזן אַז אַלץ וואָס מען טראַכט איז געוויין,
און נישט קיין בייזקייט — ווי קען דאָס ווער,
זיך אַרויפֿצווינגען מיט אַזאַ באַגער!
איך קען זיך דאָך נישט צענעמען אויף שטיק
און זיך ווידער צונויפֿשטעלן צוריק,
ווי אַ זייגער וואָס האָט זיך אָפּגעשטעלט.
און פֿון וואַנען ווייס איך וואָס מיר פעלט,
עס בלאַנקט דאָך נישט מיין וויסן אין מאַרד
ווי גאַלד אויבנאויף, אָדער ווי אַ פּאַרד —

איך זאל קענען אריינקוקן אין מיר
ווי א דינסט דורכן שליסן־לאך פון א טיר.

ווער סע ווייסט אז א כייגל האָט א לאך,
איך ווייס אז אויף פוילעניש זאמלט זיך מאַך,
און ווי זיך אליין — וואוהין איך קום —
זע איך פוילן אלץ אַרום מיר אַרום.
און כאַטש איבער ימים ווייט פון דאָרט —
דרייט זיך אלעדינג אויף דעם זעלבן אָרט:
מיט מאַך און שימל אויף לייב און זעל —
אַרום זיך אליין ווי אַן אלט קאראַסעל,
און אומױסט וואָס סע הערן זיך אין צו מיר
דער הענגלאַמפּ און דער בעזים באַס טיר.
איך ווייס דאָך א האָר נישט מער פון זיי —
פאַרוואָס דאָס אלעדינג טוט מיר וויי!

נאָר איך שיט מיר נישט אין די אויגן זאַלץ —
צו זען אזוי קאלעמויטנע אלץ.
מיט פראַסטקייט שפּילט מען זיך נישט אזוי
ווי סע שפּילט זיך לכבוד זונטיק א גוי —
מיט דעם קעשענעמעסער וואָס ער האָט
געגנבעט בא א קרעמער אין שטאָט.
נאָר מען קען דאָך נישט זיין ווי א לעקאך גוט
ווען מען הערט ווי עס וויינט אונטער הויט און בלוט
דער באַרד־פּלעק וואָס וויל נישט אַרונטערגיין,
און ער וויינט דאָך ווי אויף א מצבה־שטיין —
א נאָמען, וואָס מעקט זיך נישט אָפּ אזוי גיך —
כאַטש יאָרנלאַנג אז ער קרישלט זיך.
מיטן גלאַק וועט ער רופן אין קלויסטער אַרױן
מען זאל זיך שווענצלען און פאַרטיק זיין.

און דער הערינגיעק — אויב עס וועט אַ מת
א שמעק טאָן צו אים — וועט געשען אַ נס.
ער וועט אויפשטיין און שטאַרבן נאַכאַמאָל.
און נאַכדעם וועט אים אַפילו דאָס קול
פון משיח טראָמפּייט. נישט אויפוועקן מער.
און ווי זאָגט מוין שכן: עס איז זייער שווער
צו געניסן פון שבתדיקע פיש —
ווען מען זיצט אויפן קאַפּ מיט אַ מילשטיין באַס טיש,
און אַ מילשטיין אזא איז אַפילו געווען —
דער הימל וואָס מען האָט דורכן פענצטער געזען.

ווער עס קוקט אויף דעם רייכטום וואָס רוישט און פּליט —
איבער גאַסן, אזוי ווי אַ יאַנטעוודיק ליד,
איך זע דעם הענדלער, וואָס שטופט זיך און שרייט —
און וואָס האָט בלוז קינדער צו מאַכן — צייט —
באַנאַכט — ווען מען קען נישט מאַכן קיין געלט.
און דער יום טוב — אזוי ווי אין ליידיקן פעלד
אַ סטראַשידלע וואָס מען דאַרף נישט מער.
עס וויינט זי דער וויינט נאָך אַהין און אַהער,
נאָר אַן עדות איז די פאַרטרוקנטע ערד —
אַז די גאַנצע שפּיל האָט שוין קיין שום ווערט.
ווייל אויף וועמען וויל מען דאָס אָנוואַרפן שרעק
ווען דער לעצטער פּויגל איז שוין אַוועק!

איך בענק נישט נאָך דעם קינד פון דער היים,
מיט דעם פּנימל וואָס איז געל ווי ליים.
און מיך אַרט נישט וואָס פון לייבצודאַק
איז געוואָרן אַ פּויסט וואָס גיט אַ האַק,
נאָר „קאַיגומי“ פון אַ מויל אַרויס —
איז מיר פּרעמדער נאָך ווי געזאַנג פון קלוז.

און א פלייצע וואָס בויגט זיך באַס ספר קרום
איז קיין האַנט נישט וואָס שאַרט זיך הינטן אַרום.
און איך האָב דאָך אין מיין שטוב אַ קינד —
וואָס וואַקסט און אַטעמט דעם זעלביקן ווינט.
— און מען קען נישט די אויגן פאַרקלעפּן מיט קיט —
ווען זיי זעען בלויז גאַלד און מער גאַרנישט ניט.

איך ווייס: נישט אויף מיר אַליין דוקא וואַרט
דער טויט, אין דעם גאַלדענעם זומפּ וואָס נאַרט.
נאָר וואָס גייט דיך דיין פעטערס צאָנווייטיק אָן
ווען דיר אַליין טוט וויי דער צאָן.
— און וואָס אַז באַס שכן איז אויך פאַרשטעלט —
דאָס פענצטער צו דער ליכטיקער וועלט.

2.

דעם קריטיקערס רייך און די כאַן וואָס פּייפט —
און דער סלופּ וואָס דרייט זיך רויטגעשטרייפט —
און די בענקשאַפט וואָס רופּט אַהיימצורצו,
צום ווייב און צום קינד און צו פּוילער רז —
דאָס אַלצדינג מאַטערט ווי אַ קאַליע צאָן,
און דער שערער פּלאַפּלט ווי נאַריש ער קאָן,
און שוין אפּשר אַ שעה אַז ער קראַצט און שמירט
און איך בין נאָך אַלץ נישט אַפּראַזירט.
און די אויגן מיינע קלעפּן זיך,
און עס ברענען די פּיס מיר אין די שיק
ווי די רויכיקע לופּט זואָס איך אַטעם איין —
און וואָס ברענט דורך מיין גומען אין האַרצן אַריין.

העי שערער מיינער, צו זעסטו דען ניט,
דו דאַרפסט מיר נאָר געבן דעם מינדסטן שניט —

אָט-דאָ, באַם האַלדו, וואו דו האַלסט אַצינד —
וועל איך אַוועק ווי אַ שד אין ווינט!
ביז העט צו דער זון אַרויף! אַהין,
וואוהין עס הייסט מיר די קריטיק פֿליען!
מיין לעבן — אַ רוח אים אין טאַטן אַרײַן
וועט דעמאָלט שוין בלוז אָן אַילױע זײַן!
אין אַ ווייסן באַלאַט אויף אַ וואַלקן-טראָן
באַם צדיק־טיש מיט גאַט אויבן־אָן;
וועט זינגען מיין זעל ווי אַ מלאַך פֿאַרקלערט —
און איך וויל שוין האָבן אין דר'ערד די ערד.

איך וועל שוין נישט דאַרפֿן זיך ברוגז'ן שטום
אויף זיך אַליין וואָס איך שלעפֿ זיך אַרום —
מיט אַ ספּר'ל און אַ רענצל אין האַנט —
ווי אַ דולער מגיד איבערן לאַנד.
און איך וועל שוין נישט דאַרפֿן הערן קיין מויד —
וואָס מוטשעט (מיט הענט צו קנעטן ברויט
אויס רחמנות צו מיר) מיך אַליין ווי דעם סמיק
וואָס זי שלעפט אויפֿן פּידל אַהין און צוריק.
און נישט דאַרפֿן מער הערן דאָ און דאָרט —
ווי מען זינגט אַזוי ווי מען שרייט באַ אַ מאָרד,
צוליב דעם וואָס סע מאַנט באַ מיר ברויט פֿיין קינד
אַזוי ווי דער קוימען רויד פֿאַרן ווינט!

איך ווייס עס קען נישט אויסזען שוין —
ווען מען דאַנקט פֿאַר גוטסקייט מיט אַ שטיין!
איך ווייס אָבער אויך, אַז ברויט וואָס וואַרגט
איז נוצלאָז ווי גאַלד פֿאַר דעם וואָס קאַרגט.
און עס וויינט דאָך אין מיר מיין שטאַלץ נאַכאַנאַנד —
ווי באַ איינעם אַ קרענק, אַ באַהאַלטענע שאַנד.

נאָר דער אמת וואָס קומט פונם האַרצן אַרויס
האָט אפשר אויך ווי דער מענטש אַ שוים!
און ער וויל אויך זיין קראַנקע נאַקעטקייט —
באַהאַלטן ווי מיר, אונטער מאַנטל און קלייד,
ווייל אַפילו אַ גאַסנפרוי פון דער ווייט
לעט דאָך שענער אויס אין גאַלד און אין זייד.

און ווייל איך גריבל זיך וועגן דעם,
קומט אויס כאָטש צעפיצל און צענעם,
אַזוי ווי אַ וואַנטזייגער זיך אַליין —
אָדער גיי און שלאָג זיך קאַפּ אָן שטיין,
און הער מיט אַן אָפן מויל זיך איין —
צי ער הילכט אַזוי ווי סע דאַרף צו זיין.

צי איז דאָס אַ קללה פון דורות פריער:
צי אַ שד, צי אַ דיבוקי, וואָס זיצט אין מיר —
איך ווייס נאָר אַז פון זינט איך געדענק —
לייד איך פון דער וויסטער קרענק!
אַ פרעמדקייט זיצט אין מיר און וויינט
ווי מע וואָלט מיר אַ טויטנבריוו געלייענט!

און איך האָב פאַרנומען וואָס מע דערציילט:
פון די הייליקע אויף דער וועלט —
דער בעל שם האָט אַמאָל צו מזרח געווענדט —
דערציילט מען — אַ פאַטש געטאָן מיט די הענט,
און פאַרגליכן דעם מענטש וואָס ברענגט אונדז פרייד;
צו דעם ליבט וואָס די מאַרגנזון פאַרשפרייט!
איך זע אַז די זון איז מיט בלוט געפאַרבט,
ווען זי ווערט געבוירן און ווען זי שטאַרבט.
און די פרייד — אין פּרילינג וואָס לופטערט די ברוסט

אָטעמט דער האַרבסט מיט זיין רויטן הוסט.
און דעם וואָלקן קומט אויס ווי מיר אזוי
צו מאַכן אַלצדינק פינצטער און גרוי.

צי איך זע דעם אמת? איך רעד מיר נישט איין
אז איך וואָלט נישט געקענט קיין אַנדערער זיין.
נאָר קיין מוסטער האָט מען נישט געבראכט
צו מיין מאַמען אין דער קימפעטנאַכט.
און איך בין נישט קיין טייג אויפן לאַקשנברעט —
וואָס מען קנעט דאָס איבער מיט אַ גלעט.
און מיין אמת שרײַט דאָך אזוי ווי אַ קינד —
ווען עס ווערט געבוירן נאָקעט און בלינד.

איך ווייס אז מע קען נישט אויסזען שוין:
ווען מען רעדט אזוינס וועגן זיך אַליין.
נאָר איך קען נישט אַנשטעלן קיין טאָן
ווי אַ חזן וואָס הויבט דאווענען אָן.
מיין מאַמע האָט מיך נאָקעט געהאַט —
קען איך נישט ליידן קיין פייגנבלאַט!

איך בין דאָס געשריי פון מיין נאָקעטקײט:
מיין הויט אויף די ביינער איז מיין קלייד!
און מיין פירער — די בלינדקײט אין מיר אַליין --
וואָס וואַרפט מיך איבער יעדן שטיין!
פאַראַן אַ בלינדער וואָס זעט מיט די טרויט —
איך אָבער — איך זע גאַרנישט ניט.

איך האָב שוין געזען אין הימל אויך
די זון אַרויפגיין אין דער הויך.
נאָר זי זעט אויס ווי מיט בלוט געפאַרבט

און אזוי זעט זי אויס — אויך ווען זי שטאַרבט.
און די פרייד איז אַ חופּה וואָס מען שטעלט,
אין באַליענדע צייט אויפן קברים-פעלד.

דאָס לעבן גייט שווער ווי אַ ראָד אין מיל,
אַבער אין וואסערס פאַרבנשפּיל —
אַבער אין וואַסערס וואונדערגעזאַנג —
לעבט די נשמה פון מיל-ראָד-גאַנג.
און דו האָסט אויך אַ נשמה אין דיר —
וואָס לעבט אין דיין יעדן בויג און ריר!

איך וואָלט אפשר אַ ליכט פון טרייסט געזען —
אין דעם אַלטן קלויז-בטלן וואָס איך קען!
נאָר איך זע אַז ער שרייט און קוקט אַרויף —
ווי אַ הון מיט אַן איי אויף אַ פּרעמדן הויף.
און איך ווייס אַז ער קוקט און שרייט אומזיסט,
ווי די הון וואָס צעשאַרט דאָס פּרעמדע מיסט.

איך זע אַז ער קוועטשט זיך ווי די הון,
מיט דעם טרוים זיינעם פון דוד'ס זון,
כאַטשס נאטס געזעץ פון ערד און שווייס —
און קינ'ס געזעץ פון האַק און ביים —
הענגען ווי אייביקע שלעסער צוויי —
אויף דעם אָרט וואו סע ליגט דאָס משיח-איי.

עם איז נישט געווען

עס איז נישט געווען אזא מענטש אין מיין הויז
און ער האָט נישט געקוקט מיטן לינקן אויג
אויף מיין שיסל באַרשט. ער האָט בלויז געוואָגט
„גוטאָונט“ — און מיט אזא טיפן פאַרנויג
אזש דאָס היטל איז אים אַרונטערגעפאַלן.

און אזוי טאַקע בין איך געוואָרן געוואָר.
אז ער האָט שוין אַ פליך און עס האָט מיך געקרענקט.
און דערפאַר טאַקע האָב איך אים איבערגעפרעגט:
צו וויינט ער ניט אַמאָל ווען ער בענקט
נאָך די נעכט ווען דער וויינט האָט די האַר אים צעבלאָזן.

ווי מאַדנע ער האָט אויף מיר געקוקט.
דאָס איז אפשר אמת. אַ ליגן איז בלויז,
אז ער האָט געקוקט מיטן לינקן אויג.
ד'איז אפילו ניט געווען אין מיין הויז,
ווען איך האָב דאָכט זיך מיין באַרשט געגעסן.
אויף דעם קען איך שווערן באַ נאט אפילו.
אמת, איך האָב אים אַליין געזען
אין אַ שפענצער אזוי ווי פייער רויט,
נאָר דערנאָך ווען איך האָב אַ טראַכט געטון
אז ס'איז ניט קיין רויטער באַרשט, וואָס איך עס,
נאָר פּראַסטע קרויט, — איז ער טאַקע פאַרשוואַנדן.

און עם האָט נישט געהאַלפֿן וואָס איך בין אַרויס
און אים נאָכגערופֿן צוקומען צוריק.
כ'האַב אַפֿילו געוואוסט אַז ער וועט זיך שוין מער
אַפֿילו ניט אומווענדן מיט אַ בליק, —
ער האָט דאָך דאָס אויג אין הויז פֿאַרנעסן.

ס'איז געבליבן ליגן באַ מיר אויפֿן טיש
און ס'איז גרין אזוי ווי שימל געווען.
און גלייך ווי נאָר ר'האַט פֿאַרמאַכט הינטער זיך
די טיר פֿון מיין הויז, האָב איך דאָס דערזען
און דערפֿאַר בין איך אים נאָכגעלאָפֿן:

— מיין ליבער הער, מיין ליבער הער,
עס איז דאָך גענוג וואָס איר האָט שוין אַ פֿליך, דאָס איז
טרויעריק גענוג,

און אַן אויג איז דאָך ניט קיין טייסטער מיט גאָלד,
מען זאָל דאָס וועלן באַהאַלטן פֿאַרויך
צוליב דעם; וואָס מען דאַרף דאָס האָבן.

— פֿונדעסטוועגן — גאַנצע זיבן מינוט,
מיטן זייגער אין האַנט, דערנאָך געוואַרט,
אפֿשר גיט פֿאַר אַ גראַשן אַ קנעפֿל אים ווער,
ווען ער בעט אַ נדבָה — האָט מען אים דאָך גענאַרט,
וועט ער דאָך וועלן זען דעם מענטשן.

נאָר אַז איך זע, אַז קיין ברויט איז נישטאָ
אַריינצובראַקן אין דעם באַרשט וואָס איך עס,
און קיין אייעלע איז אויך נישטאָ,
האַט דאָך גאָט דאָס אויג, ווי דורך אַ נס,
מיר צוגעשיקט צו מיין באַרשט דעם פֿוסטן.

פונדעסטוועגן — נישט צו ליידן דערנאָך,
וואָס איך פארנעם אַ פרעמדנס בלוט
האָב איך מיטן אויג אויפן לעפל שוין
געוואָרט אויפן זיינער נאָך אַ מינוט —
אפשר פאָרט וועט ער זיך ווייזן.

נאָר אַפנים, אַז ווען דער שטן וויל
פארפירן אַ מענטשן צו אַ זינד
העלפט גאָרנישט ניט. ער איז דאָך אַרײַן
שיר ניט אזוי ווי אַ בלוין געשווינט.
ווען איך האָב דאָס אויג שוין געהאַט פארשלונגען.

ווי אַ טשוואַק אויף בלעך האָט זיין אַטעם געפייפט,
און קוים וואָס ער האָט נאָך פאַר פחד גערעדט:
— מיין אויג, ר' איד, מיין איינציק אויג!
אַ קראַנקער אויפן טויטן בעט
קען זיך אזוי ניט צאָפֿלען.

ווי אַן אַרעם פארזעעניש, אַ קינד
מיטן גאַנצן פנים צו וויינען גרויט,
און פון דער הויף פון זיין לינקן אויג
האָט זיך טאַקע באלד אַרויסגעדרײט
אַ טרעה, זוי דאָס רױע פֿלױש, אַ רױטע.

און וואָס וואָר, איז וואָר, ווען איך וואָלט געקענט
אַריינקריכן מיט דער האַנט אין זיך,
גיב איך אים אָפֿ נישט נאָר דאָס אויג,
נאָר אפילו דעם באַרשט, אבי ער זאָל מיך,
צום וויסטן יאָר, נישט אזוי באוויינען.

און ווייזט אויס, אז איך בין געווען טאקע בייז.
איך האב זיך דאך פלוצים אויפגעשטעלט
און גלייך אין פרצוף א זאג געטון:
אזא מענטש איז ניט ווערט וואָס ער לעבט אויף דער וועלט,
אויב ער איז אזא מין גולם.

ערגיץ ווייט

ערגיץווייט אין א ווינקל פון שטאָט
צוילט א מעקלער זיין געלט און ער וויינט ווייל עס פעלט
אים א רענדל.

און די אלמנה בא וועמען ער וואוינט
טראכט מיט אן אויג מיט א בלינדן איבערן פייער באס פענדל
פון שדכן אויף יענער זייט ים דאָרט, וואָס האָט איר דעם
חתן געלויבט,

און נישט אויסגעזאָגט איר אז ער הוסט — און זי האָט
אים געגלויבט,
און אָפגעוויסט דרייסיק פאַרשאַלטענע יאָר מיט אזוינעם.

אָ, זאָל ער איר מוחל זיין, דאָרט וואו ער רוט,
און אויס בענקשאפט צו איר בא א וועגל מיט עפל, א איר
וואָס שטעקט ביו דער באָרד אין א וועסטערנעם הוט
אין א ברוינעם,

און שרייט מיט אן עפל אין האנט אז סע בריט,
און וואָרנט די קונים
די לייט מיט די הונדערט פונטיקע בוזימס און לענדן
זיי זאָלן קיין צייט ניט פאַרשווענדן
און קויפן און קאָכן א צימעס.

זי מיינט ניט קיין שלעכטס — נאָר ווען זי וואָלט געוואוסט
(אָ, זאָל ער איר מוחל זיין, וואו ער רוט).

אז ער, דער בן־תורה, וועט שטיין בא א וועגל מיט עפל,
און וועט אין א הוט מיט א לאך און ביז איבער די אויערן
פאררייסן דאס קליינע, כמעט הינערשע קעפל.
צו רופן די ווייבער וואָס גייען אין די אייגענע האָר
און די דאָרפס־גוים אונטערגעשוירן.
ווען זי וואָלט געוואוסט אז א חוץ די צעלעכערטע לונגן
וואָס האָבן, ווען ער האָט געהוסט, ווי פויקן געקלונגען,
און וואָס דרויסיק יאָר לאַנג האָט ער אפילו אין שלאָף זאָל
ניט אויסנערעדט זיין, ווי מיט א פייפל געפויפט איר אין פנים אריין.

ווען זי וואָלט געוואוסט, ווי ועזאָגט, אז א חוץ אָט דער
שיינער מתנה, פון זיין ליבן נאָמען,
וועט ער א לייסטנבראָך, נעבעך, אַרומטראָגן דארפן מיט זיך.
האָט זי דאָך חתנים געהאַט זיי צו קלייבן ווי שיד
אין די גרעסערע קראָמען.

אפילו הערשלייכל דער שוסטער יונג — נאָקעט אזוי ווי
זי שטייט און גייט,
ער האָט דאָך געווינט ווי א ביבער ווען ער האָט איר
גענומען די מאָס
אויף די שיד מיטן סקריפ וואָס זי האָט געוואָלט צו דער חופה.
אמת, מען האָט אים גערופן הערשלייבעלע קופע!
און אייביק פאַרנאָרעט, פאַשמורעט טאָקע איז ער געווען
אז די נאָז מיט די אייגלעך קוים וואָס מען האָט זיי געזען.
און צו דעם נאָך האָט מען זיך אונטערגעסודל'עט
אז ער איז איינער פון זיי — פון יענע געפערלעכע פייגל
וואָס טראָגט בלומ'ישט א קאָשיק מיט בייגל.
און שלייקעס און פאַנסקע ציגאַרעטן,

נאָר אין דער אמת'ן לויכערן זיי אויף דעם קייזער'ס קארעטן
מיט באַמבעס וואָס רויכערן שיר ניט אונטער דער פּאַלע.

נאָר וואָס וואָלט איר איצטער געפעלט
עס קלעפּן דאָך איצטער בריליאַנטן אויף אים
זיי דעמאָלט די סמאָלע.

און מען האָט דאָך געמאַכט אים אפילו פאַר שול־פרעזידענט
בא די לאַנדסלייט.

זי האָט אים אַנומעלט באַגעגנט — געזאָגט אים גוט־שבת ר' לייבל,

האָט ער אַרויסגענומען אַ טייסטער מיט געלט,

האָט זי געטראַכט אז ער האָט אַפנים דערקענט . . .

נאָך דערנאָך, אז ער האָט שוין מיט ציטריקע הענט

דעם טייסטער אַרײַנגעלייגט ווידער, און אונטערגעברומט

אז ער האָט נישט קיין קופער — האָט זי געבויגן דעם קאַפּ . . .

האָט זי אַרונטערגעבויגן דעם קאַפּ און געוויינט . . .

און געפרייט זיך וואָס ער האָט געמיינט

אז זי איז אַן אַרימע נעבעך, וואָס בעט אַ נדבה באַ אים,

דעם פאַסקורנעם . . .

נאָר זאָל זי שוין בעסער צום מאַן אירן גיין פאַר דער צייט —

איידער אַזוינס . . .

און מיטן פאַרטוך באַם אַפענעם אויג באַ דעם איינעם —

ציטערט זי איבערן פענדל.

א מ ע ש ה

פון א מעשה וועגן רב ישראל פון מעזשביזש —
— און צו דער מאַרגזון געווענדט :
האַט ער אַ פּאַטש געטאָן מיט זיינע ביידע הענט
און האָט געזאָגט : „געבענטשט איז דער וואָס
ברענגט אונז פּרייד,
ער איז געגליבן צו דער זון באַם אויפגאַנג.
אין זיין ליכטיקייט.“

א. מאַנדאַלען,
אויף דיין געלענער, דאָ מיט דיר,
אַ פּאַטש טון ווילט זיך מיר
מיט מיינע ביידע הענט,
ווי דער בעל שם אין פעלד צום מאַרגן-ליכט געווענדט.

ער האָט דעם מענטשן, וואָס ברענגט אונדז פּרייד,
פאַרגליבן צו דעם אויפגאַנג פון דער זון אין ליכטיקייט.
איך וויל אַז אויב דער וואַלקן אויבן זעט מיך דאָ
אַ בלוטיקן, אַזאָ ווי איך זע אים אין אָט דער מאַרגן-שעה
זאָל ער אַן עדות זיין, אַז דו שטאַפּסט אָן
מיט צער מיין זעל ווי מ'שטאַפט אַ האָן
מיט זאַמד און שטיין — פאַר איר, דעם נגיד'ס ווייב אין מאַרק,
וואָס מיינט, אַז איר קומט מער
ווי יענער אַדער דער,

ווייל זי איז ענלעך צו א קליינעם בארג
וואָס קריכט! — אָ, סאַראַ נס דאָס איז —
להבדיל ווי אַ מענטש אויף צוויי געשוואַלענע פיס.
אָ, מאַנדאלען.

נאָר ווער עס דאַרף צעגיסן ווי אַ קינד
אַ פּלאַש מיט רויטן טינט
אויף גאַלדן בריוואַפּיר, צו זען, בלוט פאַרגאַסנס פאַר אומזיסט!
דיין גורל אויך — איך ווייס אז אין דעם לעבן פון דער הון
(ווי לאַנג זי שפּילט זיך נאָך מיט מויל און פיס אין מיסט)
איז אויך פאַראַן פון וואָס אַ טראַכט צו טון.

אינמיטן מאַרק — דער מאַרגנ־זון דער ליכטיקער אַנטקעגן
צעבלאָזט מען איר די פּעדערן — דאָס קלייד, און מישטופט אַריין
אַ פינגער אין אין בויך צו זען צי זי וועט זיך לייגן
ווי עס דאַרף צו זיין.
און וויי, ווען זי איז אַלט,
אַ שלידער טוט מען זי, ווי מ'וואַלט זיך אָפּגעברייט
און ס'אַרט ניט וואָס זי פּאַלט.

אַ פּייל פון בויגן פליט
דער מאַרק־סוחר אַ טאַפּ צו טון, ווי נעכטן,
אין דערזעלבער צייט — אַן אנדער מאַרק־פּויגל
צום אויסנוצן און שעכטן.

און זי — פאַר עוף געבונדענעם איז אויך דער טאַג צו גרויס,
און ווען אַפּילו שוין זי מיידט דעם חלף אויס
ביז זון־פאַרגאַנג — איז דאָ דער אָרימאָן.
און אויך צו אים איז אַ באַגער צו פלייש פאַראַן,
ווי האַרט עס זאָל ניט זיין און אָן אַ טראַפּן בלוט.

פאר אים — דעם אויסגעהונגערטן, איז אלצדינג גוט —
אָ, מאגדאלען.

נאָר אויך דאָס יונגזיין איז אַ שטראָף און מ'מוז ניט זיין
ווי יוסף שיין

(די פרייד פון יעקב'ן אויף זיינע עלטער-יאָר)
וואָס האָט געדארפט אַ קנעכט פארקויפטער קיין מצרים גיין,
צו זען, אז דאָס איז וואָר.
אָט נעם מיין פעטערס זון.

זיין מאמע איז געגאנגען פון דער וועלט ווען זי האָט אים געהאַט,
האָט עפעס — נאָך געפעלט ווייזט אויס צום עלענט אים —
ס'זאָל אויסזען אַקוראַט:

איז דאָס נאָך ניט גענוג, האָט ער אויף אַכטן טאָג נאָך זיין געבוירן
געדארפט פארקריפלט ווערן אויך — ער האָט צופיל בלוט
ביים מל זיין פארלוירן.

דער דאָקטאָר האָט געמיינט ס'איז גאָרניט ניט. מ'וועט
פילעווען מיט הון

אים נאָכאָנאָד,
און זיבן אייער אין אַ לאַקשנבלאַט
אַריינקעטן, און ווען ער וועט אויסוואַקסן — אַ ווייב פון
שיינעם שטאַנד

אים אויסווכן, און היילן אים ווי ווייט מען קען —
נאָר טו אַ בלינדן ברילן אָן, און הייס אים ער זאָל זען —
און פּרעגל טויבן-פּאַרלעך און פּאַרזיס דעם כריין
מיט האָניק פון דעם בעסטן סאַרט, וואָס טויג דאָס דיר, אז
דו האָסט ניט קיין ציין.

און וואָס אפילו ווען מ'איז רייך שוין, ווי מען זאָגט, צו באַדן
זיך אין וויין.

אז טרינקען דאַרף מען אים און דורשטיק זיין
צו זען דאָס וואונדער וואָס ער טוט —
מיט אייגן בלוט.

ס'איז וואָר, ווי פאַר דעם קעניגס טאַכטער מיט טראַמפּייטן
 גייט פאַראויס
 דער כבוד פאַר דער שנור דער איינציקער אין נגיד'ס הויז.
 נאָר אז סע בייט די פאַרב אין פנים זיך באַ איר באַם אָנבליק
 פון איר בעט,
 און אז דאָס פענצטער בלויז קען הערן, וואָס זי רעדט.
 אָ, וואָס איז דעמאָלט שוין פאַר איר דער גאַרטן מיטן צאָם,
 אויב ניט אַן אינדזל אויפן ים ?
 און וואָס פאַר אונדז די לויטערקייט פון איר פאַרבנעקטן בליק,
 אז פליגל האָט דער פויגל בלויז, און וואָס מען גיט אים מיט
 (ווען אויפן האַנט דאָס רינגל וויינט ווי אַרום האַלדז אַ שטריק)
 ווייסט קיינער ניט.

ס'איז וואָר דער זינגער זינגט באַנאַכט אין שענק
 פון טייערע, ווי שטערן, אויער-געהענג,
 פון שיכלעך גאַלדענע אויף פיס, וואָס ציען ווי כישוף צו,
 און ווער סע האָט דאָס אַלץ, באַראַרפט ניט אָפּשפּאַרן פון
 ברויט, ווי דו
 אַ העמד — דאַמאַסקן-זייד צום שלאַפּנדיין צו האָבן,
 נאָר זי, וואָס רייסט דאָס העמד אויף זיך מיט אַ פאַרשטיקט געוויין,
 זי רייסט ניט האַרץ — ווי ס'ווייזט דער זינגער אָן מיט הענט
 אויף זיך אליין —
 זי רייסט פון זיך תכריכים לעבעדיק באַגראָבן —
 מאַנדאלען.

איך האָרד, ווי צו אַ נס, צו דיינס אַ יעדן ריר,
 וואָס מעקט, ווי גומי, בלייגעשריפטס מיון שכל אויס אין מיר,
 ביז קינדישקייט. פאַר וועמען האָניק פון אַ קריג די זון דאָ
 אויף דיין קאַפּ
 פאַר מיר איז דאָס מיין אַטעם וואָס איך מעלך ווי מילך פון
 אַ בהמה אין אַ טאַפּ.

איר ברענגט מען שטרוי און שאַלעכץ פון קארטאָפֿל צו —
ווען זי מאַכט מו !

איך מאַלעגנירע אַש מיט שטיקער קויל
וואָס פֿליען ווי דורכן קוימען פון אַ קאַלכאָויוון — פון אַט דעם מויל
וואָס האָט אין רעסטאָראַן
ערשט נעכטן נאָך, זיך אויפגעטאָן ווי באַ אַ קינד וואָס עסט
פון האַנט,

אַ. סאַראַ ליכטיקייט, געהייליקטע, פאַר מיר,
עס האָט אַ לויכט געטאָן פון דיין פאַרשעמטן בליק ווען מ'האַט
פאַר דיר

אוועקגעשטעלט דאָס הינדל אויפ'ן טיש, וואָס איז געלעגן טויטערהייט
מיט בויך אַרויף און מיט די פיס צעשפרייט.
איך אויך האָב מיטגעלאַכט אודאי. מיין פאַרדאַרברנקייט האָט
אויף אַ קול געלאַכט !

נאָר שטילערהייט אין זיך
האַב איך ווי דער בעל שם, די זון אין פֿעלד,
געבענטשט די נאַכט,
וואָס זי האָט אַ הָלוֹם אויך, אַזאַ ווי איך.
איצט דאַכט זיך אַז ס'האַט די וועלט
אין טרויער, ווי דער ים אין טיפעניש קיין גרונט.
און ווער עס זעט איצט מאַרגנון — אין מיר איז דאָס אַ וואונד,
ווי דאָ דיין קלייד אויף דר'ערד וואָס כ'האַב דיר אויסגעטאָן.
איצט זע איך אַז ס'איז רויט
ווי אַ פאַרבלוטיקט העמרל פון אַ קינד וואָס מ'האַט געטויט
ווייל ס'האַט געהלומט ברויט,

און האָט פון שלאָף געלאַכט —
ווען ס'איז געקומען גאַלד זוכן מיט שטיקער האַלץ און העק
באַס פעטער יונה מיינעם — קברן פון דער שטאַט, — ס'איז
ניט געווען קיין שרעק
וואָס כ'האַב געפילט דעמאָלט — נאָר מיטן אין דער נאַכט,

האָב איך דערזען אין שפיגל פון אַ זומפּ, אַ גולם, זיך אַליין —
מיט הויט — בית־עולם־ערד און מיט אַ קאָפּ פון שטיין.

אָ. מיידל מיינס,

איך זאָג דיר אויס איך וואוּן שוין איצט אויף יענעם באַרג
וואָס איז נישטאָ, און ווערט אין בלוין געשריפטן אָנגעווענדט —
צי שענקען זיך, דעם ליים אַ שטיקל פונדאמענט.

נאָר פרעג באַ מיר, ווי לאַנג איך האָב געדאַרפט צו גלויבן זיך אַליין:
אַז איך בין נענטער צו שטערן זון און בלייז

ווי אונטער מיר, דער העכסטער אונטן דאָרט — דער גלאָק
אויף קלויסטערשפיץ

וואָס שרעקט זיך אפילו האַלבע נאַכט — אין פאַנצער —
שטיין אין שטאַל

צו שרייען אויף אַ קול.

ס'איז וואָר, איך האָב מיר איינגערעדט אַז דריבנע קליין
ווי פליגן אויף אַ טויטן מייזל, זע איך אונטן שוין די לייט
דאָרטן אויפן מאַרק,

און אַז זיי קריגן זיך אַרום דעם ביסל ווייב מיט עסן.

— קיילער אויף יאָריד אַרום געבונדענע חזרימלעך אַ פאָר
וואָס יעדער יויל זיי שעכטן.

נאָר ווידער וואָס איז וואָר — צי שטיקל דאָס איין
אין מיר אַליין די בענקעניש וואָס וויל ביים אַוונט־שיין

עס זאָל זיך (ווי אַ הור

ווען זי האָט ליב) אוועקשענקען צו מיר די שיינע פרוי,

פון רייכסטן סוחר אונטן, דאָרט, וואָס חלומט אויך אַזוי? —
צי וועל איך זי אוועקשטויסן פון זיך ווען זי וועט מאַרגן

אָדער איבערמאָרגן וועלן מיך באַזאָרגן

מיט אַן אַנבייסן אַ בעסערן ווי כ'האָב געגריזשעט נעכטן?

איך זאָג — אַ דאַנק דיר גאט, איך הער ניט מער

דעם שטאַלץ אין זיך — די הון וואָס שרייט ווען ז'האַט
געלייגט אָן איי.

איך זאָג — אַ דאַנק דיר גאָט, וואָס ביז צו מיר אַהער
דערגרייכט ווי בילדגערויש פון גרויסשטאַט דאָס געשריי
וואָס ראַנגלט זיך מיט שטיין און שטאַל-געקלאַנג און דראָט און ראָד
און ווייקט פון פרי ביז אָוונט זיך ווי אין אַן אייביקער באָד,
אין שווייס דעם אייגענעם, וואָס קאַפיטאַל וועט אפשר באַלד
שוין אויספרובירן —

שיפן איבער אים ווי אויף אַ ים, צו פירן.
איך שפּרייט די הענט און זאָג: — אַ נאַקעטער בין איך,
און ווייז דיר אַז איך פריי זיך מיט דער הויט אויף זיך
וואָס באַלאַנגט כלומרשט, ווי אונטער מיר דער אויסגעטראַכטער
ברוינער שטיין
אין פייער פון דער זון.

נאָר שטעל מיך אָפּ און פּרעג פאַרוואָס איך רעד דערפון
צו דיר — — — צו זיך אַליין — — —
וואָס קען איך ענטפערן? אַז איטלעכס וואָרט וואָס איך פאַרנעם
פון זיך אַרויס —
זעט אויס באַ מיר אַ פויגעלע וואָס איז אין שלאַף אַריינגעפאַלן
אין אַן אומריין אָרט,
און האָט מיט שרעק זיך אויפגעכאַפט אַוועקצופליען פון דאָרט —
מיט אַזאַ ווילד געוויין!

פאַראַנען לייט
וואָס קאַנען אויך אין אָוונט שטיל ניט זיין.
זיי נוצן אויס פאַר שלאַפניין דאָס ביסל צייט
ווען זאָרג לאָזט אָפּ, און נעמען זיך אַ פרוי אין זין אַריין
און הויבן אָן צו זיך אַליין
באַס פענצטער זינגען עפעס, מיט אַזאַ געזויין

און מיט אזויפיל בענקעניש אין בויך —
אז ס'קאן זיך אויסדוכטן, די וועלט איז א שפיטאָל
וואו אלע קראַנקע זיינען אידן בלויז, וואָס וויינען אויף א קול —
אין הויבן זיך אזוי אהין און קריק.

פאַראַנען אידן אויך
וואָס וויינען מיט די הענט ווי ווייבער אונטערן בויך,
און אַנדערע וואָס שטרעקן זיך אין זייער גאַנצער גרויס
ווי אויף א צלם אויס.
נאָר יענע אויף דער וועלט
וויינען, מיט די אויגן אָנגעשטעלט
צו מורחזייט — צו יענעם לאַנד
וואָס ליגט צווישן אזיע און אַפריקע און אייראָפּע — פּונקט אינמיטן.
דאָרט אין א שטאָט — ירושלים הייסט זי — שטייט א וואַנט
וואָס האַלט זיך באַם צעשיטן,
און ס'איז דאָרט זיך נישטאָ אויף איר
אַפילו פאַר א פייגעלע קיין זיכער אָרט.

זיי אָבער זעען נאָט —
און דוקא דאָרט!
און ווייל עס שטייט געשריבן:
אז די זידעס וואָס מען האָט צעטריבן
האָבן צימבל, האַרף און פלייט געלאָזן
ערגינדוואו אין כבל אויף א בויג —
פרואווט מען אויף א האָרן עפעס אויסצובלאָזן,
און מען קלאַפט ווי אין א פויס אין איינן האַרץ וואָס ושיפעט קוים,
און ווייל מען איז שוין לאַנג צום שטאַרבן אַלט
און מ'דאַרף מיט נאָט פון וועגן טויט זיך דינגען,
און מ'האַט שוין קיין ליד ניט צו זינגען —
כאַטערט מען איינעם מיט א גרויס געוואַלד.

און מ'קוקט אויף דעם וואָס גייט אַרום אַ שטילער צווישן זיי
ווי ער וואַלט אַ משוגענער געווען
און מ'וואַרפט אים שטיינער נאָך, און מ'טוט אים וויי
איטלעכער באַזונדער, — מיט וואָס מען קאָן.

די לייט מיט ברילן אויף דער נאָז —
ווער סע ברענגט מיט זיך אַ רעגנבוין מיט, און ווער אַ זייפנבלאָז.

און ווער להבדילה, ווי דער ווינט פון ווייטן לאַנד
אַ פייה פאַר דעם וואָס שטרעקט צו אים זיין האַנט.

נאָר דער איז עפעס גאָר געווען אַן אויסטערליש פאַרטרעט —
אַריין אין שטוב, אַ וואַרף געטאָן דעם מאַנטל מיטן רענצל אויפן בעט.

און ווי מיט פורים־גראַנערס פון אַ סאַמעטענעם זאַק מיט
גאָלד באַנייט

אַ שאַט געטאָן מיט רייד.

און ווען ער האָט אָפגעטאָן דאָס אַלצדינג וואָס מען טוט באַנאַכט
ווען מ'האָט אַ פרוי אין בעט — האָט ער זיך אויסגעסאַפעט,
אָפגעלאַכט.

און פון מיין העמד, באַם האַרצן, אַרויסגעשלעפט באַ מיר
דאָס נאָזטיכל — און אין די ווינקלען אַלע פיר —

זיך מיט אַ הילך אַריינגעשנייצט — און מיט אַ זשעסט
(גיי פויגעלע צוריק צו זיך אין נעסט)

האָט ער דאָס מיר אַריינגעלייגט צוריק פונקט אויף דעמועלבן אָרט.
דערנאָך האָט ער נאָך אויפגענעסן ביידע שטיקלעך טאָרט —

און זיך פארקרימט באַם לעצטן ביסל וויין — און גלייך ער
האַט אָפּגעטאַן —
אַזוינס וואָס סע וואַרט די וועלט אויף דעם פון אייביק אָן.

האַט ער זיך אויסגעשטרעקט אין קיניגלעכער גרויס
און ווי אויף שטאַלצן, אָן אַ זיי-געזונט צוריק אין גאָס אַרויס.

מיידל מיינס, איך ווייס : פאַראַנען אויך לייט
וואָס באַדויערן אַליין זיך מיט אַ קלאַנג,
ווי באַ אַ פרעמדער פרוי אין הויז אַ איד פאַרטאַג,
וואָס וויל די זינד — וואָס וועקט אים אויף — דערלאַנגען
אַ פאַרזיגן.

מיט רייד די הייליקע פון תהילים, וואָס ער זאָגט אויף אויסנווייניק.
דער גלח אויך וואָס האָט אַ גאט —
שטייט פאַר דער קלויסטערשוועל מיט אויגן צו דער שטאַט.
וואו מ'האַט אים איינמאַל שוין געכאַפט זיך האַלדזן מיט אַ מויד.
אַ, דעמאָלט איז דאָך קלאַר אז ס'איז דאָס ראַנגלען זיך אומזיסט,
און אז דו וועסט אַנדערש שוין ניט זיין מער ווי די ביסט !

ווייל אים, דעם גלח, זיינען דאָך די אידן איז די פינצטערע כאַלאַטן
באַפאַלן שיר ווי הינט אַ קאָטער אויף אַ פרעמדן פלוויט,
אין אַוונטשוין ווי מיר אינגאַנצן רויט.
און ס'האַט דאָך דעמאָלט אויך אַ זיצערקע אין וועג, פון מאַרק אַהיים
אַ קויש מיט אייער אָפּגעלאָזט און מיט פאַרבאַכענע הענט
גענומען ווי אַ וויכער טראָגן זיך צום שטיבל אירן, שטרוי און ליים !
און ווילדער וואָלט אַ ריז ניט יאָמערן געקענט
ווי זי, ווען איר האָט זיך געדאַכט אז אַלצדינג ברענט.
און מער האָט ניט געפעלט
אפילו פון דער באַד איז מען אַרויסגעלאָפן.
פרייטיק איז געווען, ווען דאָס האָט זיך געטראָפן.

און דאכט זיך אידן זקנים
פונדעסטוועגן, ווי ווילדע אלע — נאקעט אין דער קעלט,
און ווי אַ קלויסער-כאָר אינאיינעם
האָבן זיי געליארעמט אַרום אים און ער — אין זיין צעשפיליעמער
קאפּאָמע —
ווי בלעטער אויף אַ בוים אין האַרבסטווינטן האָבן זיינע הענט
געציטערט ביים פאַרגאַרטלען זיך די הויזן פול מיט בלאָטע,
ווייסט גאט פאַרוואָס מען האָט זיין מענטשלעכקייט אין אים
אזוי געשענדט! — — —

פאַראַנען נאָך לייט וואָס קלעטערן אויף בערג מיט אייז און שניי,
און זינגען אויבן.
דער דיכטער חלומט אויס אַ באַרג
צו זיין אויף אים דער העכסטער, איבער אַלצדינג דאָ.
איך זע זיך שטיין ווי אויף אַ טרוניזשאַק אַ טאַפּ אַ קאַלטן שוין,
מען דאַרף בלוזיז — דוכט זיך מיר —
מען זאָל מיין קאַפּ — די פּאַקרישקע אַרונטערנעמען
וועט מען דערזען זיך ווייקן אַ פּיראָג
וואָס איז צערוגען
ווייל ס'איז פאַר אים באַם קאָכן זיך די היץ צו גרויס געווען.

מיין מאַמע (ערשט ניט לאַנג געשטאַרבן ווי מען שרייבט מיר איצט)
זי האָט אַמאָל אזאָ
אינמיטן העלן טאָג, אין מיסט אַרויסגעוואָרפן.
מיין טאַטע וואָס האָט מיין צער, מיין קינדישן געזען;
האָט זיך געווענדט דאַכיי צו מיר אזוי צו זאָגן:
— מען טאָר ניט וויינען קינד
די פליג, דאָס ווערימל אין מיסט
דאַרף עסן אויך —
ווייל דאָס וויל גאט אזוי!

— און אויך אויף דעם, וואָס טאָמער וועט צעטרעטן דעם פּיראָג
א קעלכל וואָס מען שלעפט צום שחיטה־באַנק.
האַט ער געענטפערט מיר:
— פון אַלץ וואָס ווערט צעטראָטן דאָ,
ווערט בלאָטע, פאַרע
וואַלקן וואָס צעשוועבט.

און ווער אויף העכסטן באַרג — האַט ער געזאָגט —
קען נענטער זיין צום הימל
ווי אזא וואַלקן אין דער הויך! — ווען ער איז אַלץ און גאָרנישט!
און ווער קאָן אויסזען נישטיקער באַ זיך — האַט ער געזאָגט —
ווען ער איז אַלץ און גאָרנישט! — — —

איך בין אַליין,
און קוק אַרונטער פון מיין באַרג
אויף מענטש און מאַרק,
וואָס זעען אויס פון ווייטן אַזוי גרוי און קליין
ווי פליגן אויף אַ טויטנפעלד.

נאָר פאַרט — וואָס טוט מען אויף דער וועלט,
מען שטייט אויף אין דער פרי
צו לויפן מיט אַ האַן אין שעכטי־יאַטקע און אויסמעלקן די קי,
דאָביי לָאָזט מען אַ באַרד אַ לאַנגע אָנוואַקסן אויף זיך.
און ווען די זון גייט אונטער טוט מען אויס די שיד
און מיטן בליק — ווי אייביק אין דער פרעמד —
זוכט אימלעכער אַ פרוי אין ווייסן העמד,
און ווער עס האַט קיין האַניק ניט צום אָוונט־ברויט
גייט שלאָפן ווי אַ גולן, ברוין און בלאָ און רויט.

נאָר ווער עס וואַרפט אויף אַנדערע אַ שטיין —
איך רעד צו זיך אַליין.

איך הייס מיר ווערן גרייט
זיך אָפּזאָגן פון גאָר דער פרייד —
בא טישן פול מיט עסן.
און הייס מיר מער ניט טרוימען קיין פרינצעסן,
— אפילו ווען זי איז פון ווייטן ווי אַ מלאך שייַן.
און אויך אַ ביכל — זאָג איך — טויג צו גאָרנישט־ניט, ווען
ס'איז אַליין.

נאָך מער — זאָג איך — דאָס פשוטסטע נישטאָ. ס'איז בלויז,
מען רעדט זיך איין.

דו טראַכטט דיין שכּן האָט אַ פרוי,
און ער פון דיר טראַכט אויך אזוי,
און איינער גייט אַריין
אַ לעבנלאַנג צום אַנדערן אין הויז —
און גאָרנישט קומט אַרויס.

ס'איז וואָר — אַ פרוי פון גאָס קען זיין אַ פריינט —
נאָר בעסער ניט. מען ציילט אָפּ צוויימאָל היינט,
איז מען שוין צוגעוואוינט אז זי זאָל אַלץ באַזאָרגן.
און איידער נאָך ס'איז מאָרגן, אָדער איבערמאָרגן,
איז רעכט זי מיט אַ פוס צו שטויסן
ווייל זי האָט געלֶט פון דרויסן
אַביסל ווייניקער ווי נעכטן אויף דער נאַכט
אהיימגעבראַכט.

און אַ הויז דעם — אזאָ ווי זי
קען, ווען מען שלאָגט זי — פאַלן אויף די קני,
צי אויף דער פֿלויצע גאָר, מיט אַ צעבלאָזן קלייד,
און ווען מען זעט די פיס אין לופט צעשפרייט

און די צעקרומטע קנאפל אויף די שידך
קומט אויס, אין וואסער ווארפן זיך.

דערפאר איז איבעריק שוין דאָס שענסטע וואָס מען האָט.
דאָס זאָג איך ווידער בלוז — צו זיך אליין.
עס זאָל מיר גרינגער זיין דאָ אויפן באַרג צו שטיין.

נאָר מ'דאַרף מיך ניט פאַרגלייבן צו דעם גאט
וואָס זעט זיך אויפן צלם, אויף דער קלויסטער-וואַנט.
אונדז טיילט אַ גאָר באַזונדערע דרייאייניקייט פאַנאַנד.

ער, טאַטע — זון — און מאַמע — אין דער הויך,
אין מיר מיין אלטקייט, מיין צוריקגעצויגנקייט, מיין ליולקערדייך.

נאָר ניט איך מאָן! מיין נאָענטקייט צו דיר באַנאַכט,
האָט מיר ניט צוגעזאָגט קיין שטראַלן-רינג אויף דיר,
און ניט קיין וועלט דערלייזער אויך, וואָס זאָל דורך מיר,
צעוואַקסן זיך באַ דיר אין מוטער-טראַכט.
מיר טוט נאָר וויי פאַרוואָס דו הערסט זיך איין
מיט אַזאַ פרעמדער האַרטקייט אין געזיכט —
ווי איך דאָ לעבן דיר אַ נאַקעטער, וואָלט זיין
אַ שונא דיר אַ בלוטיקער — געטראָפן אומגעריכט,
נאָר ווער עס איז קראַנק און וויינט מיט דיך צו דיך
ווייל ער האָט ליב ווי ליכט אַרום אַ מת צו צינדן פינצטערניש
פאַר יענעם און פאַר זיך —

און ווערט מיט האַרץ צו האַרץ ווי מיט אַ טשוואַק צום ווייב
אַ צוגעשלאָגענער,

באַגערט צו זען באַשיינפערלעך דאָס גליק, זיין טרוימעניש,
און זעט ניט אַז ער איז ענלעך צו אַן אישה אַ צעטראָגענער
וואָס האַלט דעם פלעדערוויש באַם באַקיאווון — און זוכט
דעם פלעדערוויש.

און ווער סע זוכט שוין גאָרנישט מער דאָכוי — ווייל ער איז קלוג
ווי ס'אויפֿער אויף דער ערד פון אַ צעבראָכענעם קרוג.
צי ווייל ער זעט אז ס'איז דאָס זומערלאַנד וואָס רופט פון ווייט
די שוואַלב
פון נאָענט אַ קו אַן אייגענע אין קימפעט מיט אַ קאַלב.

פאַר מיר — די נאָענטקייט פון אַ ווייב איז אַ יום־כּפור תּפּילה,
און ס'קען אַ גרייז דעם טלית פון זיין גוף נאָך נעילה
ניט אָפּטון אזוי פּרום, ווי איך איר נאָקעט לייב פון זיך טו אָפּ.
נאָר ווער סע טרוימט אין וועג פון שול, אַ ווינטער מיט אַ שניי,
און זעט דאָכוי זיין ווייב — דאָס פּייער פון אַ מלאַך באַ די
פּים די צוויי
געשוואַלענע פון קעלט. מיר ברענג דעם הימל אין אַ פּייערטאָפּ.
דאָס אַלט־ווערן איז ניט קיין שניי וואָס שמעלצט! — און לעבן דיר
באַם ליכט פון דיינע אַכצן־יאָר — לַבּנות איבער מיר —
איז ווייסער נאָך מייַן קאַפּ, ווי אין דעם וואַנטשפּיגל, וואָס
מאַכט אַ סוד דערפּון!

איך האָב געזען פון באַן־פענצטער אין מדבר־וועג אַ וואַלקן
אין דער מאָרגן־זון,
איר ליכט — זיין צירונג האָט אים פון דער וועלט אַרויסגעמאַלקן
ווי אין אַ שוואַרצן טאַפּ אַריין די מילך די ווייסע — גינגאַלד
פון דער קו.
מיך מעלקן נעכט וואָס בינדן ווי מיט שטריק מיך צו
צו זיך אַליין — דעם סלופּ אין שטאַל דאַריבער איז פאַר מיר —
דער שטערן אין דער נאַכט — דער שענסטער צווישן זיי:
אַ צאָן וואָס טוט ביז משוגעת מיר וויי!
אַ בראַנדיקער געשוויר —
וואָס פּרעסט מיר אויף מייַן איינגעווייד אין בויך.
פאַר וועמען ליכט, אפילו אין דער ווייטקייט פון אַ שרפּה־רויך,

פאר מיר די לאַמפּ אויף הורן־הויז, דאָס ליכט פאר מיין געמיט
וואָס אָט איז דאָס אַ גויע אויף יאָריד
וואָס גייט צוקינד, און אָט אַ מויד וואָס שפּילט זיך נאָך
(מיט כּוויטש־שטרם פאר אַ וואָלקנבראָך)
מיט פּרינצן אַרום בעט —
ווי אָרעמעלייט אין אָטשערעט
באַם טיר פון נאַכט־אזיל.

איך זאָג צו זיך : באַם סינד אין שפּיל
ווערט גאָלדן מעל פון זאַמד, פון שערבלעך — וואונדער־קרעלן,
נאָך סינדהייט, נאַכאַמאָל — אפּילו ווען מען קען דאָס שוין באַשטעלן
וואָס טויג דאָס מיר, אַז דו ביסט נעענטער פון אַלץ וואָס איז נישטאָ!
און דאָס געלעגער דאָ, —
איז מיר מארטירער־באַנק

אפּילו ווען דאָס יונג־וויין דיינס איז וואָל פון לאַם אַרום מיין
דאַרן האַרץ.

איך ווייס די שטרוי וואָס טאַנצט צום פייער אויף איר וועג
צום אונטערגאַנג.

זי קען מיר אויפּוואַרפן, אַז איך זע אַלצדינק שוואַרץ,
און דאָ — אָט ליג איך דאָ מיט אברים טשאַד און רויך
און מיט צוויי אויגן יאָרצייט־ליכט צום אויפגאַנג פון דער זון,
— און וואָס בין איך פאר דיר ? — אַ גאַסניונג וואָס דאַרף
דעם ווייבערישן בויך
ווי אויף ברעט אויף גלאַטיקן אַ גליטש זיך טון.

אין מיר מיין שווייגן איצט דאָס לעצטע רויב־געשריי
פון וואָלף וואָס וואַרט אויף מיר אַליין אין שניי.
און דו, וואָס דאַרפסט מיר זיין מיט דיינס אַ מינדסטן ריר
די טויב די ליכטיקע אין מבול פון מיין אַנגסט — דו זעסט אין מיר

דעם לומפ וואָס וואַרפט (ווען ער איז אָנגעטרונקען שוין) דאָס
גלאָז פון וויין —

אין וואַנטשפיגל אַרײַן.

אין מיר מיין זיין — מיט — דיר, וואָס וויינט ווי אויף די פינגער
פון אַ גוי

די גראַשנס, וואָס ער ציילט פאַר אָפּגענאַרטער מאַס,
און דו וואָס דאַרפסט מיר זיין אַ מאַמע און אַ פרוי,
דו זעסט אין זאַמען פון מיין גוף אַ טרער פון אַ פאַרקילטער נאָז.

ס'איז וואָר, מיין עלנט דאָ פון קינדווייז אָן האָט מיך גענוג
פאַרהאַרטעוועט — ניט צוצורירן זיך צום האָניק פון דיין קרוג,
אַפילו ווען ער ציט צו זיך מיט שיינקייט פון אַ רעגנבויגן —
הענט און אויגן.

נאָר זאָל שוין זיין אז איך בין דאָ דער שטיין אין מיל
פון איבער דיר דעם קערנדל, און מ'פרענט ניט צו איך וויל!
ווער אָבער דאַרף (ווען מ'האַט געשניטן און צעמאַלן שוין
דאָס ברויט)

די שטרוי וואָס בלייבט אין פעלד און שטעכט זיך ווי מיט
נאָדלען דורך דער הויט!

און אז דער גרויסער זון שטייט אָן צו קריכן דורך אַ שויב
אין אויג אַרײַן,

ווער דאַרף דאָס לעבן דאָ (וואָס וויל געבוירן זיין)
זאָל מוטשען פרעמדע צוויי ווי אונדז מיט בלוט־געמיש.

און ס'ליגט דאָך בויד אַרויף און מיט די פיס צעשפרייט
די הון אויף סאַמע טיש —

אַפילו טויטערהייט.

אין סאַראַ שיינס אַזוינס איז דאָ אין דעם!

נאָר דאָ — אַ מאַגדאַלען — זאָל ווידער ריידן דער וואָס איך
בין ניט די ווערט

דאָס ווערימל געבוירן פון זיין גוף אין שוואַרצער קבר־ערד
דער הייליקער בעל שם :

— סע ליאַרעמט ניט די הון פון ביסל אייגנס אָנגערענט
ווען זי האָט זיך אָפגעלייגט.

זי רופט דעם האָן אַרויסצואוואַרעמען דעם חלק פרייד —
וואָס גאט האָט ווי פאַר איר, פאַר אים אויך אָנגעגרייט.

ס'איז וואָר, אז ער האָט דאָס געזאָגט,

צו טרייסטן שטאַט געשלאָגענעם וואָס האָט פאַר גאָט געקלאָגט,

מיט אַ געוואָלד אַזא, ווי אונטערן קאַנטשיק פון אַ פּאַן —

זיין ווייב, ווען ער פאַרהויבט באַ איר דעם סטאַן

צו שמייסן זי צוליב דער רויטקייט וואָס אים פעלט,

אין טעג אַזוינע דאָ וואָס גייען אָן זון פאַריבער אויף דער וועלט.

נאָר אויך מיין זיידע האָט גאטס ווילן אויסגעטייטשט

און דאָס געיאָמער פון הונט ביז רויען פלייש צעבייטשט

איז יום־טובדיק געזאַנג אַנטקעגן זיינע רייד.

צום מיסט, דעם חזירם שפיז, האָט ער געשטעלט די פרייד,

ער האָט געזאָגט: מען דאַרף דעם גוף זיך צערן,

ווי אַ פענצטער דורכזיכטיק צו ווערן,

און צוליב וואָס? — מען זאָל מיט זיך אַליין קיין שאַטן

מער ניט זיין —

אַריבער ספר הייליקן אין זון און שטערן־שיין.

אין אים אָבער לויט מיר דוכט אויס, האָט זיך די אומבאַהאַלפנקייט

פון קריפּל אויף דער וועלט

(פון זינט זי שטייט)

צענויפגעקליבן זיך און זיך פאַר גאט פאַרשטעלט.

אים איז דאָך רעכט געווען (אַ סאַראַ מאַדנע רעטעניש דאָס איז)

דעם טלית און די תפילין, שמאַכטעם צוויי, וואָס מאַכן פּוּר־ים־יאָלדן

פון דעם וואָס טוט זיי אָן, צו טראָגן אין אַ סאַמעט־זאַך
אַרומגעוועבט מיט גאַלד.
און ס'העמד אויף אים דאָבלי זאָל שטינקען ווי אַ שמאַטע אויף
פאַרשוויצטע פּיס.

דעם באַד־גוי אין געזונטקייט, פּערד־שטאַל דעמב און זומער־ערד—
אים פּעלט אַ זעל — נאָר ער וואָס ליגט מיט טיפּוס־געלער הויט
און לאָזט פּון יענעם וואַשן זיך זיין ברוך, די גרויס אַ קעפל קרויט,
אים וועט מען בעטן טאַנצן, כבוד אָנצוטון
(אין סוף פון אַלע טעג) דעם מלך דוד'ס זון.
נאָר ער האָט דאָך אַמאָל אין מיטן מאַרק אַפּילו ניט דערקענט
זיין אייגן ווייב—ווייל ער האָט אייביק מיטן קאַפּ אוועקגעווענדט—
גערעדט צו איר,
אַזוי ווי איך דאָ איצט צו דיר.

מיין מאַמע איז געווען דאָס פּערצנטע פון באַבעס קינדערלעך.
מיין טאַטן האָט מיין באַבע אויף דער עלטער שוין פון זיך
אַרויסגעשוויצט,
און ער — דער פּערצנטער פון אירע קינדערלעך —
האָט ער שוין ניט געבראַכט מיט זיך קיין פּרייד קיין סך,
נאָר דו — אַז דו וועסט אַלט זיין וועמען וועסטו נאָכקוקן באַם טיר
אַז דו האָסט אַפּילו ניט קיין איינציק קינד וואָס זאָל אוועק פון דיר
ווי איך פון טאַטנס הויז.

און גלויב מיר מאַגדאַלען, ווי מרים הנביאה פרום,
אין דזשוויגען פאַר אַ פּאַלק, וואָס קריכט פון ים אַרויס —
אַ פּויק אַזאַ צו מאַכן ביס־באַס־בום.
אַ בויך אין שוואַנגערשאַפט איז אויך עפעס, אַפּילו ווען מען
ווערט געשענדט —
פון דעם וואָס קריכט אויף דיר מיט סערפּ און האַק —
אין זיינע ביידע הענט.

אויב נאך ס'וועט זיין באשערט, וועט אויסוואקסן דאָס קינד,
און אַנטון זיך אזוי ווי איך אַ פּראַק —
די וועלט זאָל זען זיין ברוסט — די אייגעפאלענע ווי דאָ באַ מיר—
מיין סימן איידלקייט, פאַר וועמען נביא־ליד מיין הוסט —
פאַר דיר — אַ מום !

נאָר ס'דאַרף דער האָן אין גאַנצער גרויס
ניט ציטערן ווי אויפן בוים דאָס בלאַט אַרום איר שוים.
נאָר ווען אפילו שוין ס'איז וואָר —
אַז פונקט ווי מיר פאַרטאַג ווען אונדזער בלוט זעט קלאָר,
דערזעט דער האָן די שיינקייט פון דער וועלט
און רופט צו לערנען זיך באַם הימל אין דער פרי —
די אויגן עפענען פון שלאָף, און באַ דעם בוים אין זיין געשטאַלט —
צו לערנען ווי מען וואַקסט מיט לידער און געבלי
אַ ציר פאַר זיך אַליין. — און פאַר דעם אויג וואָס קוקט — אַ וואַלד
אַ בלויע ווייטעניש וואָס בינדט צונויף
די הויך וואָס וויל אַראָפּ, די טיף וואָס וויל אַרויף,
ווען זון גייט אויף. —

און ווען אפילו שוין עס הילכט זיין קול —
ווי איבער באַרג און טאָל
אַ דונער אין זומערדיקן רעגנבוגן־שוין,
צי פאַלט עס ווי אַ שטויבל ניט אין ים אַרײַן.
און וואָס איז אונדזער שטאַט, אויב ניט אַ ים פון זייגערס
אין דער פרי,
וואָס וועקן אויך פון אונטער קברים שטאַל און שטיינער —
ווי געשריבן שטייט: מיליאָנען טויטע ביינער
צו שלעפּן יאָך ווי פי,
פאַר דעם וואָס זאַמלט גאַלד פון זייער מי,
ווייל ס'איז דאָס גאַלד פון הימל וואָס ער וויל פאַר זיך צו הויך,
און איז פון ווענט פאַרשטעלט פיל גרויער ווי דער רויך —

וואָס ליגט אויף זיי, און ווען דער מיט היטל אין דער קרום,
דער ליידיקגייט דאָ, וואָס דרייט זיך אַרום שעכטיגאַטקע אַרום —
דערהערט זיין רוף, איז ער דאָך דעמאָלט שוין מיט פיס און
פלינגל-וואונדן

אונטער שטריק וואָס האַלטן אים אין שטייג געבונדן
בלוט צו שמעקן פון זיין גלייכן דאָ, וואָס האָט ווי ער,
געלעבט ערשט נעכטן נאָך און איז שוין היינט ניט מער!
אינגאַנצן שוין ניט מער! — אָ, מאַנדאלען.

אָ, זאָג, עס איז דאָך ערגיז דאָ אַ קלוגער אויף דער ערד
וואָס האָט באַם צענטן יאָר זיינעם צו טראַכטן אויפגעהערט.
און יענער ווייסט דאָך זיכער אויך ניט מער ווי איד.
טאָ וואָס איז דאָ אַזוינס אין קריי וואָס ער דערהערט? וואָס
פרייט ער זיך,

גלייך ווי אים וואָלט דער שטאַט-שמש געוועקט—ער זאָל וואָס זיכער
קומען צו אַ ברית — זיין אינציקער לעבנס-ציל.

און אז איד האָב די אויגן מיינע אָפגעגעבן צום דעם וואָרט
אין ביכער,

ווי אַ טאַטע אַ בהמהניק צו בלוטיקער מלחמה שפיל —
זיין צוויי איינציקע. און אז איד בין שוין בלינד — אז דאָ אפילו דיך
באדאַרף איד מיט די הענט באַרירן איצט, צו זען דיך לעבן זיך.

פאַרוואָס זאָל — פּרעג איד — רויטקייט פאַר מיין בליק,
נאָך זיין עפעס אַזוינס, וואָס שלעפט אין מיר דעם אַטעם אויף צוריק,
און עפנט מיר דאָס מויל ווי באַ אַ גולם. אָט זע דעם וואָלקן דאָרט,

און דאָס קלייד דאָס רויטע דיינס אויף דר'ערד —
פאַר מיר איז דאָס אַ וואָרט אַ וויסטס — אַ לשון קודש וואָרט
וואָס כ'האָב פון זיך אַליין אַרויסגעהערט,

ווען כ'האָב צום ערשטן מאַל געדרייט אַרום מיין קאַפּ
אַ האָן, וואָס כ'האָב דערנאָך אַ וואָרף געטאָן אַראָפּ

אונטערן טיש ווי ס'וואַרפט אַ מענטש ווען ער איז צאָרנדיק
אַ טאַפּ צו דר'ערד — ער זאָל צעברעכן זיך אויף טויזנט שטיק!

און מאָדנע ווי דאָס איז — איך בין נאָך איצטער ביזן:
פון פלייש זיינער אין שיסל הויבט אַ פאַרע זיך ווייל ס'איז
נאָך היים,

און דוקא ער, מיין זיידע — מיר די הייליקסטע געשטאַלט —
ער לאַכט צום פלייש — אַ קאַניבאַל אין וואַלד!
און זיי אפילו, אויך די בענטשליכט איבער אים מיט
ציטערדיקער שיין

זיי זאָגן שעכטן מיז מען! עס זאָל יום טוב זיין.
און אז דער הימל האָרנט איז אויך פאַראַן אַ גאַס.
און פרעמדער צער פון מויל אַרום איז ביליקער ווי הערינג
פון אַ פאַם.

ס'איז וואָר, אַ שטרוי אפילו פאַלט ניט ווייל זי וויל.
און דער וואָס האָט געלאָזט זיך אָנהענגען אויף מיר?
וואָס ווייסט, אין אַ מגפה-צייט, דאָס צעמל אויף דער טיר?
ווער מאַנט באַם בוים, אז ער זאָל ווי אַ שטערן שטיל
פאַרשווינדן פון דער וועלט — און אז באַם יום טוב-טיש
איז געל די חלה אויך — פאַרוואָס זאָל טיפּוס-געלעניש
ניט טאָרן זיין! — פאַרוואָס זאָל קאַפּ אויף קני פון ווינקל
שטוב אַרום

ניט טאָרן זשאַווערן, ווי לעבן אים, דאָס שטייגל פאַר דער מוין?
ס'איז וואָר, — דער דראַט וואָס האַלט די פרויד פון לעבן — ברויט,
ציט צו מיט דעם אַ הונגערדיק באַשעפעניש צום טויט.

נאָר נאָלד איז פאַלשער נאָך — און פרויען שטרעקן הענט
ווי זויגלינדער צום ליכט — און משה בלוז ווייל פויער איז
געווען —

אין בלוז באַ אים — האָט ער געקענט —

דאָס פּרעמדע פייער אויך — דערטראָגן ביז דער צונג —
אָ. מאַגדאלען.

א פּרוי אָבער אין אַנגסט פאַר בתּולחשאַפט מיט זילבער אויפן צאָפּ
באַצירט זיך מיט אַ האַר־קעמל פון גאַלד — אַ מילשטיין אויפן קאָפּ.
און וויינט דאַביי אינאיינעם מיט דער פּליג
באַ פייער פון דער זון אויף שטויב אין גאַרטן־באַם,
איר ברעט אינמיטן ים. — — —

און אויך די פּערל אירע ניט ווי אויפן גרונט, נאָר ווי אַ שטריק
אַרום איר האַלדז וואָס שטרעקט זיך צו דער הויך —
און וואָס זי רעדט צום וואַלקן און צום רויך —
דאָס ווייסט דער סטעפּ פון שניי — דאָס בעט אין הויז,
און אונטער דעם, דער ראַנד פון דעם געשיר
וואָס וואַרט דער איינציקער אויף גאַטס וואַרשטאַט — איהר שוים.

נאָר פּלאַנטער זיך אין חכמה־קנויל, מיט נעגל רייס און בינד —
וואָס ווייסטו מער פון וואַלקן און פון וויינט?
אָ. מאַגדאלען.

איך האָב געזען מיין אייגן קינד אין פיבער ברענענדיק
עם האָט געוויינט — געצויגן זיך מיט האַנט און בליק
צום טיר פון קיך — און דאָס איז וואַרט געווען
וואָס האָט געהייסן אויפשטיין ליכט־מאַכן און זען:
אַז טרינקוואסער איז אויפגעקאָכטערהייט
אַ מאַרגנזון אין ליכטיקייט
פאַר דעם וואָס האָט ניט מער ווי שטום געוויין —
צו מאַנען הילף — באַ מענטש און מדבר שטיין.
איך האָב געזען אַן אַלטיטשקן, געבוירן בלינד,
מיט מאַרגנליכט אויף ווייסלען אָפּענע אַרויפצוצו,
און אַז איך האָב געפּרעגט — וואָס זעסטו דאָרטן, דו,
האָט ער געענטפּערט: בלוט וואָס רינט!

געזען דאָס אייגענע וואָס איך — אַ האַרץ, און בלוט פון האַרץ
וואָס רינט.

און אויך די פרומקייט דאָ — אַז דו ביסט קראַנק און אַלט,
ווער שרעקט דיר מיט אַ נאט און זיין געריכט ?
וואָס ברעכט ניט אָפּ דעם בוים וואָס טרינקט שוין
פון זיך אַליין, די צווייגן מיט דער קרוין ! — — —
ווער הייסט אים שענדן זיין געשטאַלט
מיט זיך אַליין — אין מאַרגנליכט —
אַ מאַרגנאַלען !

איך זאָג ניט, אַז איך ווייס, ווי אַנדערש עס זאָל זיין !
נאָר ווי אַ חומש עפן אויף פאַר מיר די וועלט אין מאַרגנשין :
בין איך אַ קינד וואָס קען אויף אויסנווייניק —
ווי אַ איד דאָס דאווענען — דיר אויפצוילן באַם קעניג
אַלע קנעפּ פון גאָלד — וואָס ער האָט געלאָזט זיך צונויען צום
קלייד דעם בלויען.

צו קענען גרויסן זיך פאַר קנעכט זיינע און פרויען —
מיט קרובּהשאַפט צו נאַכטהימל און שטערן.
נאָר אויך דער האָן
(און מעג דער נאָר וואָס וואַרט אויף לעקאָך פון אַ ברית מיט
פרייד אים הערן)

ער ראַנגלט זיך אַרויף אויף דעם צעפּוילטן פלווט
צום הימל נענטער צו זיין —
אין מאַרגנשין !

נאָר אויב דער טכויר וואָס וואַרט אויף אים מיט טויט
האָט זיך דעם פאַנצער — זיין גערוד אַליין ניט אָנגעטאָן,
איז אויך דער קעניג אויף זיין טראָן
מיט קרוין אין קלייד —

געוויין פון אונדז אלײן, אין אונדזער נאָעטקײט.
און וואָס איז מיר דער זינג־פּױנגל אין שטייג פון גאָלד — אז ווען
מען דאַרף
צערײסט די קאַץ זײן גאָרגל — אָרגל און האַרף! — — —

איך שטרעק די הענט
צו נאָרנישט ניט געווענדט.

מײן בענקעניש אין מיר, פאַר זיך אַלײן פון האַרטן פעלן אַ צאַם.
און בוּיגיק אַרום האַרץ מײנעם ווי וואָל אַרום דעם האַלדז פון לאַם.
נאָר אַרום מיר, פון דײנע הענט די הויט —
איז ווי אַ מוטער ליב. און ווי אַ חלף שאַרף. — דער אָרימאַן
באַצאָלט פאַר ברויט
מיט גראַשנס פון אַ קניפּל אונטער שמאַטעס אויף זײן ליב.
מיט וואָס צאָל איך פאַר דער דערלױבעניש צו זען דיך לעבן זיך —
דו, ווייב.

דו קינד אין וויג,
דו טױב מײנע, וואָס פליט וואוהין איך שיק —
אין מבול פון מײן צער! — דו ליד אין מיר און לעצטער
אויסגעשרײ
פון וואָלף אין מיר, וואָס וואַרט אויף מיר אַלײן אין שניי — — —

וואו איז דאָס קלייד —
— עס זאָל ניט ווײנען בלוט אומזיסט פאַרגאַסנס אין געוועב —
דיין ציר.

וואו איז די ליכטיקײט
וואָס איך דאַרף אָנטון דיר,
צו אויפּוועקן ווי מאָרגנזון די וועלט — — —
דעם לױט מיט גוטסקײט אין מײן בלוט וואָס איך האָב
טױזנט מאָל באַשטעלט —

ווי גוטן וויין פון ווייטסטן זונענלאַנד — באַם שטיִלסטן טרויב
אין מיר ?

איך האָב ניט איינמאָל אויך —
ווי באַ אַ טייך אַ מענטש וואָס הויבט אָן דול צו ווערן,
גערעדט צו זיך אין אויסגעטרוימטער הויך :
אַז וואויל איז מיר — האָב איך געזאָגט — איך דאַרף ניט
מער זיך איינצוהערן —
צו אַלעמען און אַלץ וואָס טוט מיר וויי.
דער חזן פאַרן דאווענען געוואַלדעוועט — נישטאָ פאַר אים דאָס איי
וואָס ער באַדאַרף.

דער שפּילער שעלִט אַ קאַץ אַ ליכטיקע ווי שניי
וואָס קוקט אויף אים פון בעט אַפּיר מיט גרינע אויגן צוויי,
ווען ער פאַרריכט די סטרונע אויף זיין האַרץ,
וואָס זי האָט אים באַנאַכט — ווען זי האָט זיך געשפּילט —
צעריסן און צעביסן !

פאַראַן אויך לייט וואָס זיינען בלינד און אַלט — פאַר זיי
שפּילט אויס

די קאַטערינקע, וואָס מען דרייט פאַר יעדן הויז,
דאָס ליד וואָס זיי האָבן יונגעהויט געזונגען אויף אַ קול.
די שטאַט אָבער וואָס האָט אַ יונגט אַלעמאָל
קען איבערשרייען אַלץ !
— נאָך אַ קאַטערינקע-מאַן וואָס פּאָדערט פאַר זיין שפּיל
אַ שטיקל ברויט מיט זאַלץ,
און אַ געלעגער אין אַ נאַכט־אזיל.

— אַ דו מיין רעטעניש, געשריי פון טרויער אונטער מיר —
איך פּלעג אַליין ניט וויסן וואָס דאָס מיינט.
נאָך ווי אַ סינד וואָס וויינט,
און שטרעקט די הענט —

האָב איך זיך צו דער שטאָט אַראָפּגעווענדט
פון באַרג וואָס איך האָב אויסגעטרוימט פאַר זיך,
פונקט דעמאָלט ווען מען האָט אַרויסדערלאָנגט מיר דורך
א הינטערטיר א ביסל וואַרעמס פון א פרעמדער קיך —

איך האָב אין הונגער זיך די צונג געברייט
און בלעפטשענדיק האָב איך געטראַכט, דאָס איז אַ ליר:
וואָס הילכט אַריבער ווי אַ גרויסער ווינט, דאָס שרייען פון
דער שטאָט.

איצט הילכט באמת ווי אַ גרויסער ווינט אין מיר מיין ליידיקייט.
און מאַדנע ווי דאָס קען געשען:
אַנומעלטן — אָט דאָ ניט לאַנג
האָב איך מיט אויגן ווי געוויינלעך קראַנק,
אין אַוונטצייט, צו מיינעם אַ שכן, זיך געווענדט אַז ער זאָל זען
ווי טרויעריק די זון זעט אויס ווען זי פאַרגייט.
האָט ער געמיינט, אַז איך ווייז אים אָן אויף דער זונס פאַרגיין —
צו גרויסן זיך אליין!

און האָט געפרעגט צו גלויבט זיך טאַקע מיר,
אַז ווען איך וועל פון שטאָט אַוועק וועט ווערן פינצטער דאָרט.
ער האָט ווייזט אויס באַם ליכט פון אַוונטשיין אויף מיר דערקענט
ווי שווער מיר איז שוין איבער צוואַנציק יאָר צו זיצן אויף אַן אָרט
אויף אָט דער ערד וואָס דרייט זיך אָן אַן ענד —
נאָר אים געענטפערט האָב איך גאַרנישט־ניט. כ'האָב בלוז
געטראַכט:
א בילד אַזא וואָס זאָל אליין מיר ווייזן וואָס סע מיינט — עס
ווערט שוין נאַכט.

א טענצערקע — צום ביישפיל — ווען זי איז שוין אלט
און ס'ברעכן זיך די פיס פון אונטער איר, באם טאנצן, און
זי פאלט. —

ווער דארף — האָב איך געטראַכט — עס זאָלן אזאַ הייליך
טאָן דעמאָלט נאָך

די גלעקלעך צוגעטשעפעט צו איר אויפן בויך-נארטל און שיד!

וואָס טויג דאָס אַויער, נאָלד-נעצירט אז ס'האַט אַ לאַך —

צו לאָזן הערן איר די קולות פון דער יוגנט ארום זיך

וואָס האָט אזויפיל איבעריקן וויסטן שפּאַט —

פאַר דעם וואָס פאַלט ווי אַ פאַרמאַטערט פּערד —

צו דר'ערד —

אינמיטן שטאָט — — —

טו עפעס מיט דער וועלט

איך וועל גיין, מיין זון וועט בלייבן,
— בוים פון פריילינג לאָז זיך זען פון אים,
מיט פרייד אין זיינע אויגן,
נאָר דו, אַ פויגל, וואָס דו ביסט
אין בלויער ליידיקייט פאַרפלוין —
לאָז אים ניט ער זאָל פאַרקוקן זיך
ווי איך —

אינמיטן וועג. איך וואַרט שוין יאָרן
עמיץ זאָל מיך איבערפאַרן
נאָר מיר איז ניט באַשערט!
מיך דאַרף נאָך האָבן איבער זיך די ערד.

אַ סאַראַ מידיקייט עס וויינט אין מיר,
דאָ שענקט זיך מיר אַ שטאַט מיט הויז און מוין.
און דאָרט אַ וויינגאַרטן, ווי אַ מדבר גרויס.
און רב און גלח ווי פאַרסמטע לויפן אום —
און ברענגען בתולות מיר פון אומעטום —
און איך מיט אויגן האַרב ווי כריין,
און וואוהין איך ווענד מיין קאַפּ — אַ משוגעים־הויז,
וואו יעדער שטופט זיין נאָז צו מיר צעצינדן,
און ביז צום ביין צעשינדן —
דורכן שליסל־לאַך אַרויס.

א זון מיינער, דו וועסט דאך בלייבן,
טו עפעס מיט אָט דער וועלט!
איך וועל דיר קויפן א נאָטיצביל
און וועל פאַרשרייבן...
דו ביסט דאך זעקס יאָר אַלט שוין...
טו עפעס מיט אָט דער וועלט..

פִּינְצֵטֶער

געוואָלט אַרויסריידן אַ וואָרט אינמיטן שטוב, איז פּוסט דער שטול באַם פענצטער־ווינקל דאָרט. לייגט זי אויפן וואָך אין ווייסן קלייד אין גרוב, איז ער מיט שבעה־ליכט צונויפגעפּאַרט.

זעט ער אויל פון דר'ערד אַרויסגעצויגן
לויכט ווי זאַלצוואַסער פון אויגן
אין דער פינצטער,
רעדט ער צו דער פינצטער ...
און וויינט.

גייט אַ קינד אַהיים פון חדר שפּעט באַנאַכט
גייט ער באַם לאַמטערן ווי אַ שאַטן מיט.
קלאַפט מען אָן אין פענצטער, פרעגט ער: וואָס געבראַכט?
זעט ער טויטן טאַטן קומען פון יאַריד
און לעבן אים אין ווייסן קלייד געבויגן
זי, וואָס לאָזט אים מער ניט זען די אויגן
אין דער פינצטער
רעדט ער צו דער פינצטער ...
און וויינט.

רופט מען אים באַם נאַמען ערנעץ אין דער וועלט.
זאָגט ער זיך אַליין: דיין קאַפּ הויב אויף.

ציטערט קלאַגליך פון אַ שטיין אין טויטנפעלד
ווי אַרגלשפּיל צום שטערנליכט אַרויף.
טראַכט ער: ווי אַ ווינט — אַוועק — פאַרפּלויגן.
פאַלן צו באַ אים ווי בענקענדיק נאָך שלאָף, די אויגן
אין דער פינצטער.
רעדט ער צו דער פינצטער...
און וויינט.

אין זיין צער

נאָר ווען אפילו בלוזי אים דאַכט זיך אין זיין צער
אז ער האָט ביטער פיינט דעם ליריקער, דעם נאָר,
ווייל ער איז אין זיין געוויין צו אַן אלמנה גלייך,
וואָס שפּיגלט זיך אין שוואַרץ ביים ברעג בית־עולם־טייך.
און ווען אפילו שוין ער האָט אזא ניט האַלט —
קען ער דאָך יענעם זען ווי אַוונטשיין אויף גאַלד
און זיך אַליין ווי בלעך, צי ווי אַ קויטיק פאַם.

מיט רעגנוואַסער פול באם הערינג קראָם אין גאַס.
נאָר זאָל שוין אמת זיין, אז אַלץ איז גרוי ווי בליג,
און ער צום צער זיינעם איז פונקט אזוי געטריי
ווי אַ פאַראורטיילטער וואָס גייט צום טויט אַליין,
צי ווי אין טייך ערנעץ אַ קינד באם אונטערגיין.
און זאָל שוין אמת זיין, אז ס'איז די וועלט אַ רויך
וואָס האָט קיין אָנהאַלט ניט פאַר הענט וואָס אין דער הויך,
צי מעג ער דעמאָלט שוין פאַר פחד אָדער שטאַלץ
ניט ווען די הילף וואָס קומט פון אַ פאַרפּוילט שטיק האַלץ?
צי מעג ער שווייגנדיק פאַרזינקען אין דער טיף
ווייל ס'איז נישטאָ פאַר אים אזא מין זעגלשיף?

דער ווייל זאָג

דער ווייל זאָג, און פאָרגיב וואָס איך אייל,
מיר זענען פאַרטערט שוין די אויגן פון קעלט,
און איך האָב מיט צוויי יונגע לייט זיך באַשטעלט
אין אַ קעלער פון האַנען אַ דריי, פיר מייל.
נאָר זיי זענען טאַקע שוואַרץ ווי די ערד
ווייל זיי עסן ווייניק און קלערן אַ סך.
זיי אַרבעטן אויך באַ אונדזער פאָך.
און מיר לאָזן זיך אַלע וואַסן בערד
באַ זיי וואַסן שוואַרצע, באַ מיר אַ רויטע,
נאָר זייערע וואַסן אַביסל גיכער
און בלאָזן זיך שוין ווען עס גייט אַ וויכער.
נאָר מיינע, די רויטע, הענגט אַ טויטע,
הענגט אַ טויטע, זאָג איך.

קעניג שלמה

עס טרעפט א מענטש קען ניט שלאָפן באַנאַכט —
עס בויערט דער הונגער אין האַרצן אַ לאַך — ווי מען זאָגט,
אַן אויער אַ קראַנק, אַ בלאַטער אונטערן צונג, אַ באַקצאָן
שפּילט אויף

די וויסטע מכשפה באַסכאַנדי —
האַט אזוי לאַנג ווי זי האַט געלעבט ניט געשלאָפן, סע דערציילט
זיך אזוי,

נאָר זי האַט דאָך קאָזענע-באַבקעס געקאַכטע
פאַרקויפט אין דער פינצטער — אַ סגולה קינדער צו האָבן,
אַן ווייבער בהמות וואָס צאָלן מיט נאָלד פאַר אַ שטינקעכץ
אזוינעם

וענען פאַראַנען גענוג,
אַבער נישט נאָר אַ קאַץ וואָס מיאָוקעט
נאָר די לבנה אַפּילו

קען רויבן דעם שלאָף באַ אַ מענטשן.
אַון שיר ניט אזוי ווי געוועקט פון אַ שרפה
איז קעניג שלמה אַראָפּ פון געלעגער,
אַון אזוי ווי ער וואַלט שוין אַליין נישט געוואוסט וואָס ער טוט,
אַ כאַפּ געטאָן די קרוין אויפן קאַפּ,
אַון דאָס גאַנצע פלייש וואָס מ'האַט אָנגעגרייט
פאַרן הויף-געזינט צום פּרישטיק — אויפגעגעסן.
אַון דעם גאַנצן וויין ביו צום לעצטן טראָפּן אויסגעטרונקען.

נאָר די לבנה דורכן פענצטער
 אזוי ווי אַ מעקלערין אַ פּאַסקודנע
 נאָכאַמאָל — קעניגל טייערס,
 — און נישטאָ וואָס איבערצוטראַכטן קעניגל טייערס,
 — און זי וועט דיר דערקווין די אַלטינקע
 ביינדעלעך דיינע, קעניגל טייערס,
 — הענטלעך, פּוטער־ראַגאַל־קעלעך,
 בריסטלעך — פּיראַזשינקעלעך קליינע,
 מיט קאַרשן און וויינשל געפּילטע, קעניגל טייערס,
 און אַפּילו פּון וועגן דעם שוים פּון דער מויד
 אזוי ווי מען שעפּטישעט אַרין אין אַן אויער
 אַ בשורה אַ גוטע:
 — אַ קעניגל טייערס, אַ קעניגל טייערס,
 דאָס איז דאָך אַ מולטער מיט האַניג, מיט בוימל,
 מיט איינגעמאַכטס שיר ניט,
 האָט טאַקע דער קעניג דאָס פּנים פּאַרקרימט
 ווי אַ קינד וואָס וויל איבערמאַכן אַ פּאַנפּאַטש,
 און איר נאָכגעזאָגט שיר ניט די גאַנצע פּאַסקודסטווע —
 — אַ קעניגל טשייערס, אַ קעניגל טשייערס,
 דאָס איז דאָך אַ מולטער מיט האַניג מיט בוימל
 מיט איינגעמאַכטס שיר ניט,
 נאָר דאָס מיינט דאָך זיך פּאַטשקען מיט אייגענעם איבל
 אזוי ווי אַ חזיר אין בלאָטע — ווער קען דאָס?
 האָט דער קעניג איבערגעקערט דעם פּעלץ — ווי מען זאָגט —
 און מיט גוטן געפרוואווט.

איר געזאָגט: אַז ס'איז טאַקע זייער שיין
 וואָס זי האָט זיך באַמיט
 נישט מער — מען וועט זען —
 עס איז נאָך נאָכאַלעמען נישט אזא יקרות־אַנטיקל

מען זאָל דאָס באַדאַרפֿן אַ כאַפּ טאָן...
איז אָבער כאַטש נעם די לבנה באַם צונג
און שטופּ איר אַ נאָדל אַרײַן אין דער מיט — זי זאָל שווייגן
און צו דעם נאָך האָט זי (צו מאַכן דאָס באַחנ'טער ווייזט אויס)
פאַרקוועטשט מיט אַן אויג
און באַלעקט זיך אזוי ווי אַ צויג נאָך אַ תענית אַ וויסטן
און מער האָט מען שוין נישט געדאַרפֿט.

מיט אויגן ווי באַ אַ צעמישטן
האָט זיך דער קעניג אַ הויב געטאָן פון זיין אָרט —
און אזוי ווי אַן אונטערגעשאַסענער פּויגל
האָט זיך אַ טלומע געטאָן צו דער ערד די קרוין פון זיין קאָפּ
באַ דעם פּליאַסק וואָס ער האָט זיך דערלאָנגט
אין זיין אייגענעם שטערן אַרײַן,
נאָך אויך די חכמים און הויפּלייט — אַטאָדי הינטישע לינגער
האָבן זיך זייער לידל.

אַרײַן, און דערזען די לײדיקע שיסל און קרוג
האָט מען אָנגעהויבן „אַן-גראָ“ צו ברענגען פּיסקעס און הענט
— וואָס איז געשען אונדזער קעניגל נעבעך — איי-איי-איי?
— און צי זאָל מען נישט לויפֿן און קוילן
דעם הויפּדאָקטאָר מיט אַ שטומפּיק מעסער איי-איי-איי?

— און צי זאָל מען נישט ברענגען די זיידענע האַנטיכער אפּשר —
די מיט נאָלד געשטריקט און אים לײגן קאַמפרעסן
צו זיין איידעלען בויך — וואָס דער נאָפּל אין אים
זעט אויס ווי שטערן איי-איי-איי?
נאָך זיי האָט דער קעניג דאָך אַלע אזוי שוין געקענט
אַז ער האָט זיי דורכגעזען שיר
ביז צום — אין זייערע געדערײַם.

וואָס זאָל ער זאָגן?
האָט ער זיי טאַקע געשאַנקען אַ שמיכל אַזוינעם
אַז ס'איז זיי דער אָטעם אַזוי ווי אַ ביינ
אין די גאַרגלען שטיין געבליבן.

— זעט — האָט דער שמיכל געזאָגט — סאַראַ ווייבקיט,
כאָטש שמיר עס אויף ברויט, אָדער מאַך דערפון לויז-זאַלב
צו היילן אַ מכה!
און קוים וואָס סע האַלט זיך עס זאָל נישט אַ כאַפּ טאָן
אַ טענצל פאַר שמחה
וואָס באַס קעניג פון קאָפּ האָט די קרוין זיך אַרונטערגעגליטשט
און דאָ שטייט עס,
כאָטש שטופּ עס, אַ וויכעטש מיט אַ שטרוי
אין פּיסקל אַריין יעדן באַזונדער,
— די קרוין! אַז אויסגעראַטן זאָלט איר ווערן
ווי דער קריץ פון אַ טשוואַק אויף אַ בלעך
האָט אַ סקריפע געטאָן דאָס קול פונם קעניג,
און אַפילו אַ סטאַדע פאַרהונגערטע מיין
אַרום לעקעך אַ שטיק אויף דער ערד
קען זיך נישט בייסן אַזוי.
נאָר געכאַפט האָט זי דוקא אַזאַ
וואָס דער פאַרך האָט באַ אים פון די אויגן
אַרויסגעשיינט שיר ניט אַזוי ווי אַ חלב'ן ליכט,
און פאַרלוירן האָט ער אינגאַנצן אַן אויער
און דעם שפיץ פון דער נאָז באַ דעם דאָזיקן שטיקל מלחמה.
און ווי האַרציק-באַחנ'ט ס'האָט די לעפּצן צעשפּרייט
אָט דער דאָזיקער נפש!
מען האָט טאַקע שיר ניט
אַ לעקעך געזען פאַר די אויגן.

בלויז אפשר האָניג אַ טראָפּעלע האָט אים געפּעלט צו דעם
בלוט אויף די וואַנצעס,

און שמאַנט מיט אַ ביסעלע צוקער.
— אַט איז דאָך דאָס קרוינדעלע קעניגל טייערס...

א באנקעמ'דערע

איר ווארפט כיר אויף, פארוואס איך חבר זיך — א, מיינע ברידער,
מיט לייט, וואָס שפּרייטן גראַבקייט אַרום זיך אזא מין כמארנע,
אז אַלעדינג לייגט זיך אויפן האַרץ, ווי רויך אין טעג אין פאַרנע
אין אַ פאַבריקן־שטאָט, וואו ערגיין אין דער נידער. —

איר שטוינט, און פרעגט בא מיר, וואָס ציט עס מיך צו זיי,
צו זיי, די גאָט און קעניגס־מערדער, דאָס אַהער אַנטלאָפּענע, —
און אז עס שטייען לייט אויף ראָג פון גאָס ווי פערד פאַרשלאָפּענע,
ווי קען מען — פרעגט איר — שיינקייט זען, אין אָט־אָזוינע
מאָרדעס. —

א, ברידער מיינע, איר באַס וויין דאָ אַלע; איך וועל ניט פרעגן
פיל סע קאָסט דאָס שיינע העמד אויף אייך, און אויך די פרויען
אייערע אין סאַמעט און אין זייד אין שוואַרצן, און אין בלויען, —
איך מעסט ניט אָפּ די לענדן וייערע. מיך אַרט ניט פיל זיי וועגן.

נאָר איר אַלויין, ווען איר וועט אויפּשטיין צוועלף אַזייגער מאָרגן,
און אייער קינד וועט האָבן אויפּגעגעסן דרייצן שאַקאַלאַד־בּודאַס
מיט אַ יעזוסל, — וועט איר דאָך אים דערפאַר ניט רופן יודאַס,
אבערגלויביש פרייען וועט איר זיך, וואָס ר'האַט זיך ניט דערוואָרגן.

צי אָבער קענט איר יענע לייט וואָס ציילן, און וואָס קאַרנן,
מיט הענט צו וואַרפן פרייד פון זיך, ווי טאַצן קלינגענדיקע ?

צי ווייסט איר, אז ווי זיצן אין די שענקען זינגענדיקע,
ווייל ס'האָבן קינדער אין דער היים זיך ניט מיט וואָס צו וואַרגן ?

אָ, דו פון יאָכמעסטריווקע שניידערל, און זידע טויטער, —
נאָך וויינט דיין האָרב אויף אונדז דער זכר פון דיין זאָרג
דער שווערער,
און ווי באַם שפיגל שוין אָן אויסגעפּוצטער קוימענקערער
שטאַלצירט מען מיט אַ נייעם האָרב — מיט גוידערס פעט
און לויטער.

די נויט באַ אונדז וואוינט הויך גענוג, מיט גאט זיך אויסצוטענה'ן.
און ראַבאָטס דאָרט וואָס צינדן זיך ווי טרוקן שטרוי און צאַנקען,
און מיר מיט זייער אַש אויף זיך, מיט דימענטן וואָס בלאַנקען
ווי שטיקער זון גע'גנב'עטע, די נעכט אונדז צו באַשיינען.

באַ זיי דאָס מויל ווי אויף די פיס די שייך — פון הונגער אָפן,
און מיר סער מאָרים און לאָרד זיינוויל ציילן זייערע פרעסער,
און שענקען זיי געבורטס־קאַנטראָל, דאָס מיסט פון הערינג־פעסער,
און מ'ליגט דאָך ווי אַ האַס אין טייך ווען ס'איז דערלויבט צו שלאָפן.

און ווען זיי ברעכן זיך אין יאָך, און ווען זיי קומען שטאַרבן
איז אונדז אַן עדות אויך אַ גוטער דער שפיאָן וואָס לויערט.
אז מ'האָט אַליין זיך אין די לונגען לעכער אויסגעבויערט.
ווייל מ'ווייל מיט סם פון זיך, זיי לופט אין הקדש־הויז פאַרדאַרבן.

אָ ברידער פרעמדע מיינע: — איר, איך ווייס, מיר אַלע האָבן
סטאַן אַ שטיקל אויך פאַר אונדזער טרער אין צער אויף
ראַבאָטס טויטע.

און זייער ווייב די בעטלערן -- אויב ז'האָט נאָר באַסן רויטע,
איז ניט קיין שטער דעם מעדיקער, וואָס וואַרנט פאַר מיקראָבן.

די קינדער בלויז — אין שיכלעך גאָלדענע אויף פיס ווי זשאבעס,
ווילט זיך זיי אפילו יום־טוב אויך, אין איינן אומריינס טרעטן.
און די מעטרעס יוסטיץ — מיר דארפן דאך זי זאָל אַראָפּנלעטן
פון אונדז אַליין די אומריינקייט, פון אונדזער אייביק שבת.

נאָר זאָל באַם וויין־גלאַז דער בונטאר אין ווידענער קאפּאָטע
ניט שרעקן זיך אַ קריץ צו טאָן מיט זיינע גאָלדענע ציינער.
ער מעג אויך זיין זיך אַ נעפּאָלעאָן דאָביי אַ קליינער,
וואָס טרוימט פון וועלט באַ זיינע פיס, אין סאַנט־העלענאַ־בלאָטע.

נאָר וויי צו דעם, וואָס מאָנט באַ אונדז מיט פּויסט, און קאָפּ
פאַררייסן
אים וועט מען באַלד אַ מאָס אויף סלופּעס פאַר אַ צלם נעמען,
און אָנטאָן אים אַ דערנער־קרוין ביז די פאַרצוויגענע ברעמען,
און מיט סאָלדאַטן־שפּיז באַם האַרץ, דאָס גוס'ען אים פאַררויסן.

און זאָל מיין צונג ניט קענען אין מיין שטומקייט זיך באַטייליקן,
אויב איך בין ווערט מיין אָטעם באַ דעם וואָרט פון כלומרשט
טרויער,
עס שפּילט זיך דאָך אזוי אין שלאָף באַנאַכט מיט ווינט און טויער
אַ קראַנקער אפּשר בלויז — ווי איך אַצינד מיט טויט מיט הייליקן.

דער האַלדז וואָס ליגט אַן אויסגעשטרעקטער אונטער חלף שאַרפּן,
ברילט אויס זיין פּוילן פאַר דער צייט, ווי איבריג ברויט אין שייער.
און איך צו זיך אַליין ביז טויט, אַ וואַכהונט אַ געטרייער,
האָרץ צו דעם געברייך, ווי שפּילער צו די סטרונעס פון די האַרפּן.

דאָס לעבן נאַקעט רייסט פון זיך אַליין די הויט — דעם שימל —
און ווי אַ היישעריק אויף אים, ליגט רויב און ווינטמיל־ריצער.

און איך, א פאָפּ, וואָס בויערט אויף זיין פערד מיט פרומען זיצער
(ווי אַ ראַק אין פּרעמדן דוקן-ביין) א טיר פאַר זיך צום הימל.

און ניט דאָס איז אַ חלום בלוז, וואָס נאַכט שענקט מיר דעם כעסן,
עס קען אַ ריז, מיט פּויסטן צוויי און קאַפּ פּאַרויסגעבויגן
דעם פּיינט אזוי ניט נאַכקריכן — ווי איך נאָך מיינע אויגן,
און וועלט איז ניט קיין בילדערבוך די בלעטער אויסצורייסן.

איך ווייס דער שפּאַט וואָס הערט זיך איין, טראַכט — מאַגן -
וויזיאַנען,

רעקטוס-דיבער, מאַלפּעשרעק פּון אורוואַלד מיטגעבראַכטע,
נאָר וועקט דעם קמזן פּון קאַשמאַר — מיט אויגן אויפגעמאַכטע
איז אים אַ פּרייד אפּילו באַ דער פּלוי אין העמד אַ חוב צו מאַנען.

נאָר ווי פּאַרנאַכט דער חלפּן וואָס האָט מינץ פאַר מינץ געביטן
שטיי איך דאָ האַלב-בלינד פּון עלטער שוין — ווער קען אַ
טרייסט מיר געבן —

פאַר מיין ראַנגלען זיך צו גוטס ? מיט וואָס איז איצט די
לאַסט — דאָס לעבן
גרינגען שוין אין מיר אז ס'וואַרפט זיך ווי אַ פּיש אין שטיק
צעשניטן ?

ניטאָ באַ מיר קיין באַרד שוין מער צו רייסן קריסטלעך-גלויביק,
און אויך מיין זעל — אַ קינדערהינטן קען ניט זיין מער גלאַטיק !
צי אָבער וויינט דען ניט אַרום מיין פנים תּפּיסה-גראַטיק
די שוואַרצע נאַקעטקייט — די הויט וואָס האַלט אין שרעק מיך
אויב ?

די ערד — אַ ראָד, און איך — אַ קייקל זיך געטאָן, א ים—אַריבער.
וואו זיינען מיינע פּערציק יאָר ? ווען וועט די וואַגלעך-גרויקייט

אָפּטאָן זיך פון מיר? ווען וועט דער האַרטער פעלן — די בלויקייט
פון דער ווייטן אויפהערן זיך שלעפן איבער זאמד און גריבער?

איך ווייס איך בין אַ גילגול בלויז פאַרשלעפט אַהער פון שמעטל,
אַ חזנדל וואָס טרילערט טויטערהייט דעם איכהדניגן.
עס קען די נעגערדינסט מיט אירם אַ ליד נאָך ניט פאַרוויגן
אַ קינד פון אונדזער בלוט וואָס וויינט אַ קראַנקס אין פעדער־בעטל.

נאָר זאָל שוין זיין אַז בלויז דער הענקער וויינט אויף זיין געלעגער
צו לעשן פייער אין זיין האַרץ וואָס לאָזט זיך ניט פאַרשאַרן,
און זאָל שוין זיין, אַז אַלץ אין מיר איז וואונד פון נאַכטקאַשמאַרן,
אורוואַל־קלאַנג פון מאַלפּע אין מיין בלוט וואָס הערט דעם טויט
דעם יעגער!

וואָס וויל די נאַכט? — ווער שיקט דורך איר אויף טויזנט שטומע
פלייטן

אזויפיל האָט און בענקעניש צום שלאָספענצטער דעם העלן?
ווער איז דער וואונדער וואָס זינגט אַליין זיך צו געפעלן
מיט בלוט וואָס ריכט פון האַרץ באַ אים — אין מיר דעם סטעפּ
פאַרשנייטן?

ווער דאַרף אַז איך זאָל זען פון שטרויס־פעכער די ווייסקייט זיינע
און איבער זיך די קויטיקייט פון פלעדרעזויש דעם פליגל?
און אַז איך שריי — ווער דאַרף דער שאַטן אונטער מיר — מיין
שפיגל
זאָל נאָכקרומען דאָס שטרעקן זיך פון הענט געלויכטע מינע.

נאָר ניט מיט עמיצען ווי מיט אַ חתן זיך צו דינגען
ער זאָל מיט ווייניקער נדן די קו (זיין גליק) די כלה נעמען —

און ניט אויף ברידער-חתונות דעם קיילער צו פארשעמען —
האָב איך געלערנט זיך מײן צער ווי זאָדיק-פלייש צו שלינגען.

נאָר אז עס וואַרפט זיך שוין די צונג ווי באַ דעם האַציידראַלע
אַ ציצה פון זיין קראַק אַרויס — אַסטזשעזנעט זאָל ער ווערן!
און אז עס וואַקלט זיך דאָס וואָרט ווי אויף אַ גאַס-לאַמטערן
אַ נעגעריקנר — ווייל ס'האָט באַרירט דאָס קלייד פון אַ ווייסער
כלה —

מענסטו דאָך פרעגן עמיצן: — ווער דאַרף די שווערקייט דיינע,
ווער דאַרף עס זאָל דיין קאַפּ וואָס בויגט זיך לויכטן אין דער
פינצטער?
פאַרוואָס זאָל אויף זיין וועג — געהיימע מיסיאָן — דער שטויב
דער מינדסטער
זיך ניט אָפּשטעלן צו שענקען דיר אַ האַרל לייכטקייט זיינע?

און אז דער וואַלדמענטש בוקט זיך שוין צום זומפּ צו זען זיך בעסער,
ווער דאַרף אויך דו זאָלסט זוכן זיך האַלב-בלינד שוין און
פאַרעלטערט?
ווער ברעכט דיין שטאַלץ? ווער דאַרף מען זאָל — ווען מען האָט
דעם וויין געקעלטערט
אַוועקגעטראָגן צום שוויין די טרויב, וואָס ליגט אַרום די פעסער!

נאָר אז איך שטיי שוין דאָ, אַ תּם, אין זיך אזוי פאַרוונקען —
ווער איז דער גאָט אין אָט די שמואַלץ-גופים מיר פאַר די אויגן?
וואָס צינדט ער זיך? וואָס דאַרף דער וויין אָט-דאָ זיין רעגנ-בויגן?
צי שרעקט ער דעם וואָס טרינקט, מיט וועלט וואָס ווערט דורך
אים דערטרונקען?

וואָס רופט מען וועלט? — די שפּיל פון קאַץ און מוּזי ביים שיין
פון שטערן?

דעם טרויערבוים וואָס שווייגט אַראָפּ צום בערגל ערד דעם טויטן ?
דעם האָן וואָס וועקט, מען זאָל אוועקשענקען זיין קאַס דעם רויטן
אינאיינעם מיט זיין קאַפּ, צום הונט אין הויף — ווען ער וועט
געקוילעט ווערן ?

און אז באַם מינדסטן שאַרף אין אונדז, איז אַלעדינג שפינוועב
גרויער —

ווער דאַרף די שוף וואָס טרוימט זיך אונדז מיט זעגלען גאַלד
ווער דאַרף די טויב ? ווער קען זי אויסלערנען אַריבערשוועבן
דעם רויכפויגל וואָס וואַרט אויף איר אין אַט דער הויך דער בלויער ?

און וואוהין ? — אז ווייטקייט איז אַ שטייג אינגאַנצן אָפּן —
און אז די פליג וואָס זוכט איר שפייז אין מיסט, אויף מיינע ליפּן
האַרכט ניט מיינ באַגער, ווי זאָל אַ ווייטער גאַט ניט איבערהיפּן
דעם נאַר, וואָס הונגערט צוליב אים, אַליין זיך צו באַשטראָפּן ? —

און ס'איז דאָך ניט די הויך אַ שמאַנטרפויגל אויף לעקאך זיסן —
מען זאָל ווי קינדער שטרעקן הענט ווייל מען קען ניט פליען אָן
פליגל.

און וואָס איז ליכט ? אז ס'וויינט דער זונשטראַל שוין ביים
קינדער־ווייגל

ווי אויף דעם מת אין גרוב — דער וואָרים, יעהאָוועס וועלט-
געוויסן.

נאָר זאָל דער גאַטזוכער מיט שטעכיק דראָט אין די סאַנדאַלן
ליכטיק זיין ביים טאַנץ אין מדבר, ווי די זון ווען זי גייט אונטער.
דער שטערן בלויז וואָס לעשט זיך אויבן פאַלט צו אונדז אַרונטער.
און סוואַרטן אויף דעם דערוויש אויך, די ציין פון די שאַקאַלן.

ס'איז וואָר, לבנה-ליכט באַצירט דעם ים מיט פייער-בענדער
און נאכטפליג לויכט ווי דו פאַר אונדז וואָס רופט אין חושך, אונטן,
נאָר איך זע הענט וואָס לאָדן פייער פון די טיפסטע גרונטן
אויף פויגל אייזערנעם, וואָס פלייט צו אונטערצינדן לענדער.

ס'איז וואָר דער בלינדגעבוירענער זעט פרייד אין טויזנט ווינקלען
ווי קאראוואַן פאַרלוירענער — אַאַזיס-ליכט אין בלויען,
און בעטלער אויף די טעמפלטרעפּ קען טרוימען וואונדער-פרויען
וואָס זאָלן איבער אים אין טאַנץ ווי שטערן-רעגן פינקלען.

איך טרוים דעם טעמפלשפיץ צו דרערד, ווי אין אַ טייך אַ טיפן —
אַליין מיר אונטן, קינדערפרייד, אַ זייפנבלאָז צו ווייזן,
און וואָס איך זע איז וואַנט אויף וואַנט — אַ ים פון שטאַל און
אייזן
מיט קוימענעם ווי דורך כישוף פינצטערן—פאַרשטיינטע ריזן-שיפן.

ס'איז וואָר, מען קען ביים שיין פון נאכטיק ליכט און וואַלקנס רויטע
דערזען ווי דורך אַ באַן-פענצטער אַ שטאַט אין רויך פאַרשווינדן,
און וועמען ס'איז אַ טרייסט — זעט טעג אין טויזנט יאָר זיך צינדן
ווי יאַרצייטליכט, ווי יומטובליכט נאָך אַלע אונדז, שוין טויטע.

איך זע אַ קייטן-בריק פון ווייט — ווי נייע רערן-אַרגל,
און שמעלצאויזן — ווי פייער-רייטוואַגן וואָס קומט פון הימל,
נאָר דאָס איז חדר-צוואַג, פאַרמעט-שטויב, מוזעאום-שימל,
לייב פון וואַקס וואָס קען אַ קוש טאַן אויך אַ באַק אין סאַמע גאַרגל.

נאָר זאָל מיין שאַטן אויפן וואַנט, דער קלאון דער אויסגעריסטער,
ניט גרויסן זיך וואָס פון זיין שפאַט ווערט כאַמסקע פנים פריילעך.
עס לאַכן דאָך די לאַזשן-געסט, דער הויפנאַר און דער מלך —
ערשט דעמאָלט דוקא ווען עס וויינט אין צירק דער כאַם דער
וויסטער.

דער וואלדמענטש צירט זיין נאקעט לויב מיט בראנדוואונדן און
רינגען,

איך זע א האלבע ערד מיט נאקעטקייט פון אונטער דעכער
איינס אויף איינס מיליאנענווייז — און ארום זיי די פענצטער
לעכער

קייטן-רינגען דורכן סאמע הארץ, ביים מינדסטן ריר צו קלינגען.

דער קמצן היט מיט ציטערדיקע הענט זיין געלט אין בייטל
ווי ס'היט איר שוים מ'שטיינסגעזאגט א קלויסטערמויד אן'אלטע,
און ווער ביים שפילטיש איצטער האַרכט מיט אויגן מעסער קאלטע
דאָס גליק זאָל ווייזן אים זיין קאָרט ווי מיט אַ בעלפערטייטל.

איך זע אין גאָלד באַם שפיל — די פראַצע — בלוט פון הענט
און אויגן

נעהיט פון בערזן-פאטריאָט און פארלאַמענטן-שרייער,
וואָס פראַוועט פאַלאַיאַינטערצינדער מיט ראַקעטן פייער,
און סטראַשעט אומרעכט לויט געזעץ מיט קינדער-פּיילנבויןן.

און ס'דאַרף אין מיר ניט פינצטער זיין ווי ס'איז די נאַכט אין דרויסן
צו זען דאָס אַלץ. און די דערשלאַנגקייט פון מוטערהארץ בלוט-
שטאַם געבראַכטע,

איז ניט קיין טיר פון שטיין אַזא, דורך כּישוף אַ פאַרמאַכטע,
ס'זאָל שווער זיין פאַר דעם אויג וואָס זעט, צום ליכט זיך
דורכצושטויסן.

נאָר איך, דאָס בילדערבוך מיט בלעטער — טעג ווי אַרעסטאַנטן
נומערירטע דאָ. פאַראַן דאָ ערד, און ווענט איז דאָ, און דעכער —
און אויגן אויך וואָס שפּרייטן זיך דורך טויזנט פענצטער-לעכער
צו זען פאַרטאַג אַ פונק פון ליכט צו אונדזער טרוים פאַרוואַנדטן.

נאָר אונדז איז בלויז דער קוימען־רויך פון שמעליץ־אויווון געגעבן
סאַלאַמע־שלייער — מאַדע איבער אונדז אין אָנהויב מאַרגן :
די זון איז דאָ דעם שפיץ פון באַרג און קלויסטער צו באַזאָרגן.
צו שענקען ליכט דעם שטויבל אויך וואָס קומט אַרויפֿצושוועבן.

זי שענקט אויך ליכט דעם שלאָס־פענצטער — דעם בלומענקוסט
דעם העלן,

דעם פרינץ וואָס כאַפט זיך אויף, אין ליד פון שטייג זיך
איינצוהערן,
און יענעם אויך וואָס מעלקט די קו פאַר אים מיט שווייס פון שטערן,
ער דאַרף דאָך זען אין מילך־שפיגל זיין פנים זאָל געפעלן !

פאַרמשפטער צום טויט זעט זינד אויף זיינע הענט די וויסטע.
איך זע — ווי שפיז פאַר יאַטקע־ראַץ געלאָזענע פון שינדער —
הויט מיט קנאַכן הויפֿנווייז. און רויט ווי מאָזלען איבער קינדער
וואַנץ אויף זיי — זי אויך אַ זיננפויגל באַ גאַט אויף קעסט
אומזיסטע !

פאַר וועמען ליכט וואָס פרעסט די נאַכט אין די אַנאַנסן אויבן —
איך זע פעלקער־סוחרים, קאַרליקלעך וואָס שפּילן זיך אין ריזן,
מיט קוליעס אונטער זיך אַליין — מיט קינדער־קעפּ אויף שפיזן,
און פּאָן־געפּלאַטער — הורנהעמד אינמיטן וועלט פאַרהויבן.

איך ווייס דער נאָענטער וואָס האַרכט, טרוימט רויטע חוזק־שמאַטעס
איבער מיר, און קרעציקע וואָס שטרעקן מיר די הענט אַנטקעגן —
און ס'פעלט מיר נאָר, לויט אים קומט אויס, אַ צלם אויף די וועגן
צו קענען ביז טאָן אויך דערנאָך מיט טשוואַק אין האַנט און פּיאַטע.

נאָר אויב ס'איז וואָר, אַז דער וואָס הענגט האָט בלויז זיין טויט
געוואונען

ביים צייטן-האר וואס שפילט מיט אונדז אין אומצוגראד מיט געטער,
און אפשטאם פון מיין בלוט קריכט אויף די קני צום שטעל-
פארטרעטער
צו אַנרירן זיין מאַנטל-זוים פון לויטער נאָלד געשפּונען.

ווער דארף מען זאָל פון ווידערשפעניקן די זינד זיינע שלעפּן
ווי פון א קינדער-רעקטום וואָרים-קנויל מיט האַניק-צעפּלעך,
ווער דארף די וועלט-פּראַצעסיע מיט גלאַק און רויכער-טעפּלעך,
און מיט געזאָנג ווי צפּון-ליכט אויף שנייאיק-ווייסע סטעפּן ?

און אז דער שלאָס אין מאָרגנשיין זעט אויס אויף פעלזן-הויכן
ווי אין א שיינער פרויענהאַנט א גאָלד-געשטיקטער פעכער,
ווער טרייכט די נאַכט פון פענצטער פינצטערע ווי מייזן-לעכער ?
ווער ברעכט דעם וואַלקן איבער אונדז פון טויזנט-קוימען-רויכן ?

און אז די זון וועקט אויף און דופּט פון טוי איז דאָ אין דרויסן
און אז פון וואנטשטייגל אפילו קען מען זינגען הערן,
ווער רופּט מען זאָל זיך אַנצינדן א לעמפל אויפן שטערן
און לאָזן זיך אין טיפּסטע אָפּגרונטן אַרונטערשטויסן ?

און אז מען בויגט זיך שוין צום שאָטן אויף דער ערד — דעם שפיגל,
און מען פלעכט ווי גויעס קנאַבל-קרעניץ דאָס ליד פון פינצטערנישן,
ווער דארף מען זאָל דאָס אויסבייטן אין טרויערמאַרק פאַר
פלעדערווישן,
וואָס פריינט און פיינט מ'שטיינסגעזאָגט טוט אָן אויף אונדז פאַר
פליגל.

און אז דער פורים-גראַגער קען דאָס אויך — ווער דארף אז בליצן
זאָלן אויפּוועקן די מילך פון שלאָף, — זי זאָל פאַראיבל האָבן !

איז דאָס דער ציל — צו גרוזשען לייב און ברויט — און קברים
גראָבן.

צו האַלדן ווייב — צו האַקן שטיין און וואַלד און פירל שניצן !

און אז מען עפענט שוין אַ מויל די ימען איינצוזויגן,
און מ'הייצט אַן אויוון אויס אזאַ עם זאָל די וועלט ניט דארפן
לויז און קעניג אָפשיילן פון זיך מיט מעסער שאַרפן,
בעת זי זוכט דאָס פאָוערפּעדערל וואָס איז פאַרפּלויגן —

און וואַלט אַ פייג געוויזן דיר דער ווייזער פון דעם זייגער —
נלגול אַרום דיר פון שמש דעם געברוכטן לאָדן־קלאַפּער,
זשאַווער בלויז און שלאַנג פון רויך וואָס וואַרגט ווי הענט פון
קינדערבאַפּער,

און קלונג פון אונטן — טויטנגלאַק אַרום אַ קאַלטן פּגל.

און צי זוי גומי, קאַפּ און האַלדז — דיין קול אין תהום, אין טיפן,
איז ניט קיין טויב, אַ בלעטל פון אַ בוים צוריקצוברענגען —
בלויז קויטיק העמד פון טויטע וואָס דו זעסט ווי זעגלען הענגען
ניט ים נאָר פעלזן־בוואַליעם—ריונקויםענס פון פאַרשטיינטע שיפן !

אַ וואונדער ווייז — און בויג זיך איין אַ האַלבער ערד אַריבער !
און טעמפלשפיצן בויג — וואָס וועלן זיי דיר אונטן ווייזן ?
גולם טויזנטקעפיקן וואָס שלאָפט מיט אַטעם, שטיין אויף אייזן,
און היפּערט ווי אַן אַרט אַן אומריינס אייגן לעבן איבער.

פיראַט אויף שיה, אין העכסטער הויך, הערט טויט און שטורעם
זינגען.

איך הער מיין איינזאַמקייט וואָס וויינט מיט שטאַט אַרומגעמויערט,
און האַפּענונג, אין מיר — אַ קייט וואָס מ'האַט מיר דורכגעבויערט
דורך האַרץ — זי זאָל ביים מינדסטן ריר אין שלאָף אפילו קלינגען.

דעם נביא וועק, און צווינגט אים גוף אויף זיך ארויפצוקלעפן
די געלע וואנץ וואָס זעצט זיך אָן — ווי מאָזל-קרעץ אויף קינדער —
זאָל אָפּפרעסן פון אים דאָס ברעקל הויט וואָס מי און שינדער
לאָזן איבער — אז דער טויט זאָל האָבן וואָס אוועקצושלעפן.

און אז דער נביא וועט אַרומגיין דעמאָלט שוין מיט הענט פארבראַכן
ווייל ער האָט קיין שטיקל שטריק ניט מער אַליין זיך אויפצוהענגען!
און אז דער ווינט וועט אין אַ טלית ברענגען
די האָר די אויסגעקראַכענע פון אונטער אָקסן-יאָכן —

און וואָר איז עס | אַ טיפּוס קען די האָרוואַרצלען פון אַ שאַרבן
אַזוי ניט אויסרייסן ווי איד פון זיך מיין גורל-יאָמער,
און בלויז דער יורש דאַרף די פרעמדע טרער — עס ווערט אים
גראַמער
אין ענגעניש פון קלאָגווייבער באַ נאָענטע וואָס שטאַרבן.

און זאָל דאָס ווייב וואָס האָט געבוירן מיך, אויף אַדלער-פּליגל
זי אויף אַן אַלטן בעזים דאָ אַהער אַריבערקומען:
פון אירע אַדערן אַרויס וועט ווי אַ וואַלד אין חושך ברומען —
דאָס אורגעוויין פון מאַלפּע אויפן צווייג ביים קינדער-זוויגל.

דער אַזיאַט גיט פּרייהייט מיט אַ מעסער — די געדערס זיינע!
זי שילט, ווי שונאים, אירע בריסט וואָס האָבן מיך געזויגן,
און מ'דאַרף ניט צוציען די פיס צום קאַפּ — איר גוף פּיילנבוין
זאָל ברעכן זיך ווען זי וועט צווען אַליין—די פרעמדקייט מיינע!

אין זאָל שוין זיין אז אָפּגעלאָזנקייט מיט קאַפּ אַרונטער
איז מאַדע בלויז — פּאַסאַן-דע-לעמעשקע לויט מאַרקס און ענגעלס,
און אז אין וואָר איז פאַר דעם פּוקס וואָס בענקט צום טרויבן-
שטענגל

ווער כלוויז די פוילקייט אייגענע וואָס שטופט אים ווייזהייט
אונטער.

ווער אָבער דאָרף דער זעטיקער זאָל וויינען פון פאַרגעניגן
באַם ליד פון דעם פאַרהונגערטן -- פון בויך אַרויס, — באַם פייער!
און דער מאַנאַט אויב אים איז כלוויז מאדאָנאָדריינקייט טייער —
ווער דאָרף עס זאָל דאָס אָפגענוצטע ווייב אין רינשטאַק ליגן.

און אז עס דאָרף פאַר זיך אַליין דאָס ביסל לייכטקייט זיינע
אויך דער שטאַפעט פון מיסט — דאָס שטויבל אויף געהיימע
מיסיאָנען,

ווער דאָרף איך זאָל אַליין ניט אויפהערן מיין רוי צו מאַנען
באָט די הענט מיינע — געליימטע מיינע — שונאים מיינע?

נאָר מיר בין איך פון גאַנצן ריטואַל — פון טויזנט קוואַלן
רינט ווי סם—אומזיסט פאַרגאַסן בלוט פון טעמפל־ווענט און דעכער,
און אונדזער קונסט — די געטער, דאָרט וואָס שימלען ווי
פאַרברעכער
אין די תפיסות פון דער וועלט! און פּרילינג קומט—עס זאָלן פאַלן—

בלעטער פונם בוים, משלים וועגן טויט פאַר קינדער,
און פאַר אונדז, די טרויערטשעמפּיאָנען וואָס קענען
ניט פאַרטראַגן לונג און האַרץ זאָל באַ אַ חבר ברענען
שטאַרקער ווי באַ אונדז — און נאָט איך אייער כבוד — מיין
ציילנדער!

ווער וויינט אַז ס'איז שוין טויט דער בכור וואָס מ'האַט
אַריינגעמויערט
אין דער חדר־וואַנט? וואָס וויל דער דאָך פון קלוויז אז איך
האַב וואונדן

אייגענע, און אז די האנט וואָס דאַרף פאַרלאַטען איז פאַרשוואַנדן
אין קאַמף מיט נאַרנישט, וואָס האָט אַן אייביקייט געדויערט?

ס'איז וואָר דער זינגענדיקער דראָט, שטאַפעט פון וועלט דער
קראַנקער,
ברענגט גרוסן שוין פון ערד אַזאַ, וואס ס'ווערט פון שונאים ברידער,
און וואו דער צלם וואָס באַם וועג, ווערט בוים און זונשיין ווידער
וואָס בליט, ווי אַרום אים די פעלדער — פראַכט־שיפן און אַנקער.

איך זע אַ בוים, און איך אַליין בין ווינט און זיינע צווייגן
וואָס צימבלט ווי אויף מיסטגאַפלען פון טויזנט פרעמדע שטאַלן:
און אונטער מיר, מיין גאַס — מיין היים — אַ וואַלט די זון געפאַלן
ווי אַ לאַמפּ אויף איר — פיל גרינגער וואַלט מיר זיין די שרעק —
מיין שווייגן — — —

זונפארגאנג אויף ביימער

הימל. זונפארגאנג אויף ביימער,
און ווינט און פחד מיט טרויער באצירט,
און דאָס אינגל אין מיר דעם מענטש דעם גרויען
האַרעכט צו זען די האַנט וואָס פירט
די זון, זאָל זיך לייגן שטאַרבן.
און דער קינסטלער אין מיר קוקט אויף זיינע פאַרבן
וואָס זענען גאַלריק און בלוין און רויט —
און זיין לעבן וויינט ווי דער אייביקער טויט
וואָס איז שוין און ליכטיק אין אַוונט שוין,
ווי אַ קינד ווען די מאַמע וויגט עס איין.

זאָל זיך בויגן מיין קאַפּ דער גרויער —
זאָל זיך בויגן מיין קאַפּ דער גרויער.

מיינע הענט זאָלן קיינמאָל זיך ניט שטרעקן
צו דעם וואָס מענטשן רופן גליק.
קינדער, פרוינט און שיינע פרויען —
טרויער וואָס טאַנצט אויף אַ גאַלדענעם שטריק —
איבער אַ טייך וואָס קאפירט דעם הימל.
און בענקשאפט — זוכט אין פאַרשטאַנד אונטער שימל.
און פויגל און האַרץ און העמד אויפן לייב —
אַ טויוונט יעריק צוזאַמענקלייב.

און געוויין וואָס מענטשן רופן געזאָנג
צו טרייסטן די אייגענע זעל וואָס איז קראַנק. —

זאָל זיך בויגן מיין קאָפּ דער גרויער —
זאָל זיך בויגן מיין קאָפּ דער גרויער.

דו הונט, מיין ברודער

אָט דער פּאָדליעץ מיט פּיסקעט צוויי ווי פענכערס אָנגעבלאָזענע
רופט מיך קישקע־פרעסער.
איך רעד צו אים פון אונדזער ביידנס אָרעמקייט
אין אָט דעם שטיבל וואָס איז ענלעך צו אַ שטאַל
און וואָס די סטעליע
הייסט דעם קאַפּ אַרונטערבויגן, צי מען וויל, צי ניט,
און ער, מיט אַזאַ גראַבקיט פּאַלט ער אָן אויף מיר
אַז מיינע אויגן־הייבלעך לאָזן זיך אַראָפּ
אינאיינעם מיט מיין קאַפּ נאָך טיפּער,
און סע דאַכט זיך מיר איך זע ווידער דעם כאַם, דעם שיכור'ן
וואָס האָט אַמאָל פּאַרנאַכט יום־כּפור פּאַר דער שול
אין מיטן פון אַ רעדל פּינצטערע ברידער זיינע
געלאָזט נפּיחות דורך אַ טרובע וואָס ער האָט ערגעץ
צוגעגנב'עט.

איך זאָג — דו הונט, מיין ברודער,
נישט איך האַווקע נאָר איך וויין —
ווייל רויטער ווי דאָס בלוט אין אונדז איז אונדזער שאַנד
וואָס ברענט אין די סימנים פון דער בייטש
אויף אַלע אונדזערע גלידער !

און ער — כאַטש עפּן ווי אַ חזירישן פּיסק אויף אַ יאַריד —
דאָס האַרץ באַ אים —

און שטופ אריין אהין דאָס גאַנצע ביסל טרויער וואָס דו האָסט.
ווי שלייקעס אויפן מאַרק פאַר בידנע הויזן־שלעפּער
רופט ער אויס דאָס ביסל סחורה זיינס:
גלייכהייט, פרויהייט, רעוואָלוציע, הוראַ!
און נאָכאַמאָל דאָס אייגענע,
און וואָס ער וויל איז דאָך —
אַז זי, די פּראַצע, די פאַרשאַלטענע, די מאַמע פון דער וועלט
וואָס האָט דעם קעניג־פּרינץ — פאַבריקאַנט־און־זעלנער
אויפן שוים,
און זויגט זיי אַלעמען פון איין פאַר דאַרע בריסט
זאָל זויגן מיט איר לעצטן טראָפּן בלוט אויך אים, דעם פּוילענצער!

און סע ווערט דאָך ווי אַ מילשטיין אויפן קאָפּ דאָס אומגליק שווער
ווען מען זעט די פּראַצע, די פאַרשאַלטענע,
וואָס וויגט זיך שוין פון אויסגעמאַטערטקייט ווי אין אַ הינערפלעט
און גלויבט אין זיין געוואָלד, אָן אייגענעם צו הערן —
וואָס נעמט זיך אָן פאַר איר.

דאָס ליד פון דער נעגער מויד

און דאָ איז דאָס ליד פון דער נעגער מויד —
און באַם שוואַרצן סאלאָמאָן וויינט די גיטאר:
— אַ יאָמאָ מיין — די מוראשקע איז טויט,
און מיין האַרץ וואָס באַוויינט זי ברענט ווי זשאַר.
און דער ווייסער לאַכט און ער גייט פאַרביי
און אַ גרום מיט אַ פּוס, און אַ צונאָב אַ שפּיי,
און דער גאָט פון ישׂראל מאַכט צו די אויגן
און ער הענגט אַרויס זיין רעגנבוין.
אַ יאָמאָ מיין, אַ יאָמאָ מיין,
עס וועט שוין מער קיינמאָל קיין מבול ניט זיין.
און די טרער, מיין ווייסע טויב וואָס איך שיק —
צו זוכן דיר, בלעטעל גרינס, מיין גליק,
זי ברענגט מיר צוריק פון דער בלויער הויך —
זי ברענגט מיר צוריק פון דער בלויער הויך —
דעם טשאַד און דעם הויך,
דעם טשאַד און דעם הויך,
פון מיין לייב — מיטן האַלדז אױף אַ שטריק...

מיין בלינדער שכן

מיין בלינדער שכן האָט אַ האַלבע סטרונע פון אַ פּידל
אויף אַ מינדער־פּידל אויפגעשפּאַנט.
און אים אַ לויב געוונגען האָבן נאָכדעם פאר זיין שפּילן
אַלע טאַגבלעטער פון לאַנד.

און באלד האָט אים אַ היגער מעקלער פון קאַנצערטן
אויף זיבן־טויזנט דאָלער פאר אַן אויפטריט אָנגעשדיבן
אַ קאַנטראַקט:

און וואו ער האָט געשפּילט — האָט מען קיין שפּילקע
נישט געקענט אַראָפּוואַרפן — אזוי געפאַקט.

נאָך גרעסער אָבער איז געווען דאָס וואונדער
ווען איך האָב ווי אַ שוואַרצן גראָבן צוים —
דערזען די מאַשינען וואָס האָבן פון דער פּרי ביז אָוונט
אַרומגעדינגלט אונדזער הויז — זיך דורכצושטופן קוים.

מיין פרוי האָט מיר געזאָגט אז סע קומען פרויען בלויז פאַרשלייערטע
זיי קומען כלומרש'ט טרינקען טיי —
זי האָט אַליין געזען אין האַלבראָד דורך דער טיר דער אָפענער
נאַצע דרייצן שטיק פון זיי.

מיט הענט און העלדזער אויסגעצויגענע ווי גענדז
האָבן זיי געקניט, און ער האָט זיך געקלאָגט:

אז ס'איז א שאך וואָס ער האָט נישט זיין מאמען דאָ
זי וואָלט דעם אמת אים געוואָנט.

וואָלט ער נישט מיט די הענט געדארפט די שנימער באטאפן
און מורא האָבן ווי אַ קינד ;
ער ווייסט ער האָט געוואָנט — אלע מיאוסקייטן
יאָווען זיך צו אים — זיי נוצן אויס וואָס ער איז בלינד.

אפילו זיינע דינער טראַכטן ווי אזוי אים אָפּצונארן,
ער גיט זיי געלט צו קויפן שמאַנט —
און זיי צעפירן זייה און מאַכן אויף דער קאווע אים אַ שוים פון דעם
און האָבן ניט קיין בושה צו דערלאַנגען אים אזוינס אין האַנט.

און אז דער פרעזידענט האָט אים אַ זייגערל געשאַנקען
מיט איינגראַווירטן נאָמען און אינגאַנצן גאָלד :
האָבן זיי דאָס אונטער זיינע הענט פאַרביטן
פאַר אַן אינגערסאַל.

און אויך דער מעקלער זיינער —
געשושקעט זיך מיט איינעם באַס קלאַוויר :
און פאַר די גאַנצע זיבן טויזנט בלוטיקע דאָלער
אים אַריינגערוקט אַ פאַק מיט טאָילעט־פאַפּיר.

מיין פרוי וויל האָבן אז עס איז געווען אַ גרויס רחמנות
צו זען אים אַט־אזוי ווי ער רעדט און טאַפט :
די פרויען אָבער וואָס האָבן אויף די טעפּיכן געקניט,
האָבן — ראַכט זיך איר — קיין וואָרט אפילו ניט געכאַפט.

זיי האָבן זיך געסודעט אַלע. אין אָנהויב פריינטלעך
דערנאָך האָט מען זיך אָנגעהויבן קריגן אויפן קול.

ווער פריער איז געקומען און ווער שפעטער
און ווער ס'איז דאָ צום ערשטן — אָדער צענטן מאל.

און נישט נאָר דאָס — זיי האָבן אָנגעהויבן איינס כאָס צווייטן
אויסצוקויפן — ווי מײן פרוי פאַרזיכערט מיר — זיין בעט.
און דעמאָלט האָט זי אויך שוין נישט געהערט
פון וועגן וואָס ער קלאָגט און רעדט.

נאָר אַפנים אז די פרויען זענען אלע רייך געווען
עס איז דער פרויז אַרויפגעשטיגן בײַ צו אַ מיליאָן.
און ווער ווייסט וואָס סע וואָלט געשען — ווען נישט אַ לײַ
אין דרויסן
דערהערט דעם ליאַרעם, האָט ער אַרויפגעשריגן, פּאַליציי קומט אָן !

האָט מען אַ כאַפּ געמאַן דעם בלינדן, און דעם קינדער-פידל
אויף געשווינד אין האַנט אַרײַן דערלאַנגט ;
מיט אים פון אויבן-אָן און זיך אַרומגעזעצט
אַרום אַ טיש, וואָס האָט מיט אַלדאָסנומס געבלאַנקט.

און אין די הענט מיט פעכערס אויסגענייט פון זייד און גאָלד —
און מיט בריליאַנטן און מיט דימענטן באַצירט ;
האָט מען געגעסן חזיר-פלייש וואָס האָט פון שמאַליץ גערונען
און ברויט מיט פוטער אויף אַן אינטש די גרעב באַשמירט.

מיינע פארלוידענע טעג

א שטויב, דו מיין שטויב, וואָס איך זע זיך אין דיר,
מיט אזוי פיל בלענדענדיק־ליכטיקייט ארום מיר,
פארוואָס ווײן איך דאָבײַ, פארוואָס קומט באַ מיר אויס,
אז איך נאר באַ זיך איצטער אַ שפּילעכל אַרויס,
ווי אַ פרעמדער אינמיטן נאָס באַ אַ קינד.

פארוואָס טוט מיר באַנס ווען מיין אויער הערט ווינט
אויף אַ נאָלדן שטיק ערד, ערגעץ, ווייט אין דער וועלט.
די שווערקייט אין מיר ווער האָט אָפּגעשטעלט.
ווער האָט באַפרייט פון דעם אייזערנעם יאָך —
מיין שווערד וואָס שלעפט זיך מיר אייביק נאָך.

פון וואַנען קומט צו מיר איצט דער פאַרלאַנג —
צו בויען מיין קאַפּ מיט אזוי פיל דאַנק
פאַר מיינע פאַרלוידענע טעג אין דער וועלט,
וואָס האָבן ווי קברים אין טױטנפּעלד
זיך געוואַלט אין מיר זינט איך קען זיך דאָ!

אַ שײַנקײט דו מײנע, פאַרוואָס איז נישטאָ
אַזאָ וואָרט פאַר דיר ערגעץ אין מיר אין דער טיף! —
דער ים שפּרייט זיך אויס פאַר דער זעגלשײף,
און באַם ברעג ערגעץ שפּרייט אַ האַנט זיך אויס
פאַר דער פּעל אַט־ערשט פונם ים אַרויס,

און אזוי ווי וואָלקן איז צאָרט דער שטיין
צו דעם קינד וואָס פאַלט ווען עס לערנט זיך גיין.
און אפילו די קאץ — ווי אַ האַרץ אונטער איר
זינגט דער ביינוואַקנדיג ווען זי טוט אים אַ ריה.

נאָך איך — וואָס געוואַרט האָב איך פּערציק יאָר —
די לבנה זאָל שיין מאַכן מיר מיינע האָר
מיט דעם ליכט פון איר קלוגשאַפט — מיין צייכן פון פּרויד —
דאָס געוויין פון מיין אומבאַהאַלפּנקייט.

דאָס ליד פון לענדלאָרד

— צי קענסטו מיר זאָגן, דו פרעמדע פרוי,
פאָרוואָס זעט אויס ווי גאָלד די שטרוי?

— וואָר איז ווי גאָלד זעט אויס די שטרוי,
נאָר די אַרימקייט בויגט מיין יונגן קאָפּ,
ווי דער שטורעם די שטרוי ביז דער ערד אַראָפּ
זוען הוסטן הער איך דעם לענדלאָרד.

— צי קענסטו מיר זאָגן, מיין ליבע פרוי,
וויפיל זיין זויל האָט פלעקלעך?

— מיין ליבער מאַן דו ווייסט דאָך וואויל
אַז איך זויס ניט וויפיל דעם לענדלאָרדס זויל
האָט פלעקלעך.

נאָר די טרויט זיינע זוען ער גייט —
שרעקן ווי טויזנטער גלעקלעך!
און פון ווייטנס זעט ער אויס אזוי ברייט —
ווי באַנאַכט אַ שמוגלערן — אונטערן קלייד
מיט אַ סך כלי־זין־פעקלעך.

— אַ דו פרעמדע פרוי, דו שרעק זיך ניט,
און זאָג ווי אזוי דערקענט מען א איד?

— מען קען דערקענען אויף א יאָרִיד —
א גנב וואָס האָט געגנבעט א פּערד.
נאָר דער וואָס האָט אַ הויז אויף דער ערד —
דער איז גאָרנישט — אַ חוץ אַ לענדלאָרד!

— זאָג מיר, דו פרוי, ווי פאַרצאָמט מען אַ פּעלד
זיך אויסצוהיטן פון טכוירן?

— מען קען ניט קיינמאָל פאַרצאָמען אַ פּעלד
און אייביק וועט דאָרפן לייַדן די וועלט
פון טכוירן.

נאָר דער לענדלאָרד זעט אַלעמאָל אויס ווען ער שרייט —
ווי אַן עפּל וואָס איז געפרוירן:
און ער זאָגט אַז אַ קינד באַ אָרימע לייט
ווען עס קומט אויף דער וועלט אָן אַ טאָרבע באַם זייט
פאַרשאַלטן איז זיין געבוירן.

— צי הערסטו ניט, פרוי, באַנאַכט אין ווינט
זיין קללה וויינען איבער דיין קינד?

— ביסט נאָריש, דו פּרעמדער, דיין צאָרן איז בלינד
און דו זעסט ניט דעם גרוב וואָס וויינט און וואַרט
אויף יעדן פון אונדז וואָס ווערט פאַרשאַרט
און דו שרעקסט זיך ווי דער לענדלאָרד.

— ווער צינד איבער דיר, דו פרוי מיינע, דו,
דאָס ליכט וואָס לויכט ווי אַ שטערן?

— ווען איך זינג פאר מיין קינד איי-ליי-ליי,
איז זיין שיינקייט מיר — ווען ער שלאפט אין רו —
מיין שטערן.
נאָר דער לענדלאָרד באַנאַכט, דער אַרימער מאַן
חלומט פון רויטע בערן,
ער זעט אַ געשפענסט אין אַ רויטן טורבאַן
מיט די בערן אין אַ פּייערגעשפּאַן
און ער קען ניט אַנטשלאָפּן ווערן.

דער לענדלאַרד גייט

זיבעציק רייטער אויף שטאַלצע פּערד
קומען פאַראויס געריטן.

און הינטער זיי ווי אַן אַלטער פּרינץ
גייט דער לענדלאַרד אין מיטן.

ער גייט אויף גרינעם סאַמעט געשפּרייט
מיט זיבן יונגע פּרויען:
וואָס זינגען און האַלטן איבער אים
אַ באַלדאַכין אַ בלויען.

און זיין מאַנטל פון לויטער גאַלד איז דין
ווי דאָס ליכט פון דער זון אויף הויזן.
זעט זיך ווי פון אַ נעפל אַרויס
זיין דאָס מיט די לאַרדן-הויזן.

די הויזן זענען פון שוואַרצען זייד
מיט געלע פּראַנץ-יאָזעף-פּאַסן,
און דער דאָס האָט אַ שפּאַלט — ער זאָל אין ווינט
זיך קענען באַוועגן געלאָסן.

אַ פּרינץ, מיין לענדלאַרד, גאָט מיט דיר
אויף דיינע ליכטיקע וועגן.

נעם צו אונדזער ברויט מיט זאלץ פון אונדז —
וואָס מיר טראָגן דיר אַנטקעגן.

אַ פּרינץ, מײן לענדל־אַרד, גאָט מיט דיר
דיין גנאָד אויף אונדז לאָז פּאַלן,
און שענק מיר פאַר מײנע ווייבער אַן אָרט
באַ די פּערד אין דײנע שטאַלן.

פּילייכט וועט אַ זעלנער פון דײנע לײט
זיך אויף דער וועלט דערבאַרעמען,
און מײנס אַן אומשולדיק ווייב אין שלאַף —
ווי דער הייליקער גײסט אומאַרעמען.

עס איז דאָך שוין די העכסטע צײט
אַז אַ יונגער גאט זאָל קומען :
און פאַרטרייבן דעם אַלטן גאָלדענעם שוויין
וואָס הערט נישט אויף כּרוקען און ברומען.

אַפילו די הייליקע וואַנט — פאַר דעם שוויין
וואָלט שוין ניט געווען צו הייליק,
און ער גײט דאָך ניט מער מיטן קאַפּ פאַראוים
גאָר מיטן הינטער־חלק.

און עס האָט דאָך אַ הינטער־חלק דער שוויין,
אַזאַ מײן מאָדנע גרויסן :
אַז ניט אײנמאָל דאַכט מיר, די זון גײט אויף
פאַר מײן פענצטער באַנאַכט אין דרויסן...

דער צדיק

דער צדיק פאר זיין טויט האָט אָנגעזאָגט :
מען זאָל נישט עפענען דאָס דעקל.
נאָר זיין ווייב, וואָס האָט אים געזען, פונם וועסטל
מיט צען יאָר צוריק — אַרױנלױגן עפעס אין קעסטל,
און דאָס דעקל צושלאָגן מיט אַ טשוועקל
האָט נישט באַווױזן זיך אױנצוהאַלטן ;
און כאַטש זי האָט געפילט דעם שוויים דעם קאַלטן,
וואָס רינט איר פאַר פחד אַראָפּ פונם שטערן,
האָט זי גלייך נאָך דער שכעהוואָך מיט אַ לאַמטערן
אין מיטן דער נאַכט זיך אױפגעהױבן,
און אַרױסגעקראַכן אױפן בוידעם אױבן,
און אַרױסגעשלעפט מיט אַ צווענגל דאָס טשוועקל
און אױפגעעפנט דאָס דעקל.

יאָ — אַרױסגעשלעפט מיט אַ צווענגל דאָס טשוועקל,
און אױפגעעפנט דאָס דעקל.
יאָיאָיאָ. אַרױסגעשלעפט מיט אַ צווענגל דאָס טשוועקל
און אױפגעעפנט דאָס דעקל . . .

ס'עט זיין אזוי

קודם ווען מען דעם ריו דעם רויטן
— וואָס אלעמען וויל ער שלאָגן און טויטן —
אוועקזעצן עסן אַרבעטשויטן —
אוועקזעצן עסן אַרבעטשויטן.

דערנאָך וועט מען זיינע קראַקאָדילן
— פּרעגן בפרהסיא צו זיי ווילן —
מיט אלע קליינע קינדער זיך שפּילן —
מיט אלע קליינע קינדער זיך שפּילן.

וועלן זיי וועלן — וועט מען אין גאָרטן,
— אויסלייגן פאַר זיי קאָרטן —
— אַ לאַנד וואו ס'איז אייביק פורים דאָרטן —
— אַ לאַנד וואו ס'איז אייביק פורים דאָרטן.

האָבן זיי דאָך ליב צו נאַשן,
— וועלן זיי לויפן אומגעוואַשן —
— אויפצועסן די האַמענטאַשן —
— אויפצועסן די האַמענטאַשן.

וועלן קינדער דערווייל זיך אונטעראַיילן,
— און צעגליען באַם פייער אין זייערע היילן —

אלע בויגנס מיט די פוילן —
אלע בויגנס מיט די פוילן.

און מיט העמערלעך זיי צעהאקן אויף ברעקלעך.
און פון די ברעקלעך אויסשמירן טשוועקלעך —
און אוועקשיקן קיין כעלם אין פעקלעך —
און אוועקשיקן קיין כעלם אין פעקלעך.

וועלן כעלמער מיט א הימל אן אלטן —
כאפן די זון ווען זי גייט זיך באהאלטן —
און צום הימל זי צושלאגן — וועט זי זיך האלטן —
און צום הימל זי צושלאגן — וועט זי זיך האלטן.

איך און דו

איך און דו — ניט אומרו און ניט רו,
גרוי און בלאַנד וואָס שפּאַרט זיך צו
איינער צו דעם אַנדערן.

זיך אָנגעטראָפּן אומגעריכט
ווי בעטלער צוויי מיט שטעקן און לאַמטערנליכט —
באַנאכט באַם וואַנדערן.

ווי בעטלער צוויי וואָס האָבן זיך מיט טאַרבע און מיט וואַסערקריגל
דערזען ווי אין שפיגל —
איינער אין דעם אַנדערן.

מען טוט אַ צי אַ ברעם,
דאָס אויג ווערט טריב.
ניט איך האָב דיך פיינט —
ניט דו האַסט מיך ליב.

איך קען דײך נײט

איך קען דײך נײט מײדל — נאָר מאָדנע אײז מיר,
אַט זע אײך דעם מלאַך פֿון טױט פֿאַר מײן טיר —
און ער קלײנט מיט זײן סערפֿ און אײך הער זײך אײן —
מיט אַ פֿרײלעכקײט ווי צו מוזיק באַם ווײן.
ער רופֿט מײך און אײך מיט דער לײַלקע אײן מױל,
וואָס הענגט ווי מײן לעבן שווער און פֿױל —
און אײך מאַל מיר די וועלט און וואָס גרעסער זײ ווערט
זע אײך קלענער זײך דאָ אױף דער ערד,
נאָר די אױגן ווי פֿױגלען גרינג און גײך
און אײך פֿרײ זײך וואָס זײ זוכן דײך.
און אײך זע דאָכײ די בלויע הױך —
און דאָס גאַלד פֿון דער זון אױף וואַלסן און רױך,
און די שײף וואָס דערמאָנט מיט זײך באַם ברעג
אַז אַלצײט אײז שײן ווען ס'איז ווײט אַוועק.

דאַרף-לאַנדשאַפּט

וואסיל האָט געמאָלן אויבן בלוי,
און אונטן, א פעלד מיט געבונדן שטרוי,
און זיך האָט ער אַרײַנגעשטעלט
צווישן קינדער וואָס גייען איבערן פעלד
מיט אַ לערערן וואָס לויפט באַ זיין זייט
און פאַטשט מיט די הענט צו אים און שרייט ;

פאַרוואָס אזוי? וואָס טוט ער דען?
זי האָט אים פיינט און וויל אים ניט זען.
זיין קאַפּ איז קליין און זיין גוף איז לאַנג
זעט ער אויס ווי אַ ראַב אויף אַ טעלעגראַפּשטאַנג,
און זי וויל אויך אז ער זאָל פון בילד אַרויס
נאָך איידער מען קומט צום גלח'ס הויז.

פאַרוואָס אזוי? וואָס טוט ער דען?
זי וויל אים אינגאַנצן מער ניט זען.
זי שווערט אים יעדער מאָל אויפן שוועל
אז זי גייט זיך לייטערן די זעל!
און ער וואָס דאַרף שטיין מיט די קינדער אין הויף
לויפט איר נאָך מיט געוויין, און וואַרפט איר אויף:
אז אַרײַן גייט זי אַלעמאָל בלייך ווי דער טויט
און זי קומט אַרויס ווי אַ בוריק רויט.

דער גאנג פון מיין בלוט

1.

א ליבע מיינע, וואָס דו וואוינסט אין מיר,
ווי א קארגער אונטער פארשלאָסענער מיר,
שטיי דו מיר ביי, און לייג מיר צונויף
מיינע הענט וואָס איך הויב צו דער זון ארויף —
ווי בא א קינד פארן שלאָפן גיין,
און העלף מיר צו גלויבן זיך אליין,
עס קען דאָך נישט זיין אז נאָקעטקייט
זאָל האָבן אזויפיל הייליקע פרייד,
אז אזא ווי איך, זאָל וועלן קניען
צו באַרירן (ווי א פויגל באַם פליען
דעם ווינט מיט די פליגל) די פוסטקייט בלוז —
וואָס מאַלט זיך מיר איצט פאַר די אויגן אויס
פון יעדן געחלומטן שוואונג און ריר
וואָס איז איבערגעבליבן פון דעמאָלט אין מיר? ...
עס קען דאָך נישט זיין אז דער בלינדער באַנער
וואָס איז אייביק אין מיר ווי דאָס לעבן שווער —
זאָל זיך נייגן פאַר דעם ליכט אין מיין בלוט,
ווי א מאַן וואָס נעמט אַראָפּ זיין הוט,
אין מיטן גאַס פאַר א פרעמדער פרוי,
ווייל זיין ליבע צו שיינקייט הייסט אים אזוי!

סאַראַ ליכט, סאַראַ ליכט! — איינער זעט אַ ליכט
וואָס טרעפט אים אין וועג ערגעץ אומגעריכט.
איינער זעט דעם הימל וואָס עפנט זיך אויף —
מיט אַ לייטער וואָס פירט צו אים אַרויף.
פאַר מיר אַ פאַרהאַנג — און קוים וואָס מען הערט,
און געמאַלענע בלוז זיינען גראָז און ערד,
אַבער דאָס ליכט — דאָס האַרץ שנייד מיר אויס
אויב איך בין דיר אין די אויגן גרויס.

2.

אַבער איצט ווען איך זע שוין יענע זייט —
מיט אויגן — פון דעמאָלט דריי יאָר ווייט.
און מיט אַ בענקשאפט אזא וואָס וויל
דערפאַרשן דאָס גרויסע טרויער־שפּיל,
פון לעבן אין אַלץ און אין זיך אַליין,
און אין אַלע וואָס ווילן צו קלאַרקייט דערגיין,
הויב איך אויף מיינע הענט צו דער זון וואָס הערט
דעם גאַנג פון מיין בלוט, אזוי ווי די ערד.

און איך בענטש דאָס ליכט וואָס ברענט און גליט —
פון דעמאָלט אָן אין מיין געמיט.
אזוי ווי דאָס ליד וואָס זינגט זיך אויס
מיט מיין אַטעם וואָס וויינט פון מיר אַרויס.

— איך ווייס, איך וואָלט איצט ווען איך וואָלט געוואָלט
אזוי ווי אַ מאַלער מיט פאַרבן און גאָלד
אזא מין מלאך מאַלן געקענט
אז מיט זיין ליכט וואָלט ער פאַרבלענדט —
אַפילו אזוינעם וואָס רעדט זיך איין

אז די זון אין הימל איז גענארטע שיין,
נאָר אז איך אליין מיט מיין גרויען קאָפּ
זאָג זיך פון גאט און מלאכים אָפּ
צוליב דעם אמת אַצינד וואָס ס'טראַכט
דאָס ליד אין מיר, וואָס האָט מיר געבראַכט —
אזויפיל טרויסט אז אלץ אין מיר
טוט תפילה צו יעדן בויג און ריר —
פונם מינדסטן ווערימל אויף דר'ערד.
וועט דאָך אויסקומען אז כ'בין נישט ווערט
אפילו דאָס קול פון דעם ליגן וואָס קלאַנגט —
דערפאַר וואָס איך האָב אים אַרויסגעזאָגט.

אין „ספיק־איזי“ — דאָס בלומענמיידל

כאיעמשמיל מיטן סטייק־מעסער אין האַנט —
טאַנצט און שילט דעם פרעזיס פון לאַנד,
נאָר אַרום זיין פנים פינצטערט זיין באָרד,
ווי אַ פלוט אַרום אַ הייליקן אָרט,
און דאָס בלייבע מיידל וואָס שטופט די בלומען
זאָגט אז איר ליבסטער דאָ אויף דער וועלט —
שלאָגט ווען זי ברענגט ניט אַהיים קיין געלט —
דאָס זאָגט זי און שטופט מיר בלומען.

קען זיין אז מען דאַרף טאַקע הויבן אַ פויסט
צו ווערן ווי אַ משיח געגרויסט,
נאָר די הורן — תלמידים מיינע באַם טיש,
האַבן פיינט ווי איך פינצטערניש,
און דאָס בלייבע מיידל וואָס שטופט מיר בלומען
דאַרף ניט אפילו די זון — ווייל אַ פליך
שיינט אויך פאַר יענעם מער ווי פאַר זיך —
דאָס זאָגט זי און שטופט מיר בלומען.

זאָג איך, מיידל, מען מוז ניט זיין דוקא קראַנק
ווי שולמית אין שיר־השירים־געזאַנג,
און מען מוז ניט געבוירן ווערן בלינד
צו ווערן אַ מאַמע וואָס זויגט אַ קינד,

נאָר דאָס בלייבע מיידל וואָס שטופט מיר בלומען
הערט ניט און ווייזט מיר אָן אויף איר שוים,
פון דאָרט — זאָגט זי — קריכט דאָס לעבן אַרויס —
דאָס זאָגט זי און שטופט מיר בלומען.

זאָג איך, מיידל, דאָס לעבן האָט אַ היים —
אַ שטוב אָן פענצטער מיט ווענט פון לייט,
און מען דאַרף ניט — זאָג איך — צו דעם קיין נס
זיך צו ווייזן אין ווייסן קלייד פון אַ מת.
נאָר דאָס בלייבע מיידל וואָס שטופט מיר בלומען
זאָגט אַז זי האָט ליב, איר קלייד,
ווייל ס'איז רויט ווי די פּאָן פון מיין אַרימקייט —
דאָס זאָגט זי און שטופט מיר בלומען.

רעד איך צו איר, ווי צו נאט, אויף דו —
אפשר קענסטו מיר — זאָג איך — שענקען דו,
און צונעמען דעם האָניק פון סם,
וואָס וויינט אין מיר ווי אַ שטרוי אין ים!

נאָר דאָס בלייבע מיידל וואָס שטופט מיר בלומען,
זאָגט — אַז בלומען פאַרדופטן דעם שווייס
ווען מען נעמט אַרום אַ פרוי וואָס איז היים —
דאָס זאָגט זי און שטופט מיר בלומען.

די יונגע דאמע

די יונגע דאמע שווייגט, און איך דער אלטער פראנט
פארנויג זיך שמייכלענדיק מיט אפגעשטויסענער האנט
וואָס וויינט באַם האַרץ מיינעם, אויף בלויער סאַמעטוועסט,
און איך אליין זע אויך אַז ס'איז ניט שוין דער זשעסט,
און אפשר טאַקע נאָר — עס זאָל מיר ווערן קלאָר
ווי טיף איך שענד מיין צער אויף מיינע אלטע יאָר,
דערצייל איך וועגן דעם ווי אַ געליימטער נאָר
דעם נוצלאָזן פּאַעט, דעם פריינט מיר אין מיין צער,
נאָר אַז ער איז אַזאַ וואָס וויינט אליין דאַביי
לאָז איך מיין קאָפּ אַראָפּ וואָס הענגט אויף מיר ווי בליי,
און לערן זיך ווי ער צו שפּילן זיך אין טרוים
מיט אלץ און גאַרנישט ניט, ווי זון מיט וואַלד־שויים.

נעמט ער מיך אָן באַם האַנט און פירט מיך דורך דער נאַכט —
דורך רויך און רויטן וויין אַהינצו וואו מען לאַכט ;
און בעטלט אויס פאַר מיר פון לייט באַם קאַרטנשפּיל
אַביסל קופּער געלט, און פרעגט מיך וואָס איך וויל,
און אַז איך זאָג איך וויל די בענקשאַפט פון מיין האַרץ,
זאָגט ער מיר צו מיך אויסלערנען אין וויים און שוואַרץ
צו מאַלן פאַר זיך מיט יעדן קער און ריר
פּין אונטער אינגערע — וואָס זענען נאָענט צו איר,
און אַז ער זעט דאַביי מיין אַרים בלוט צעגנין —
ווי אייז אין זומער־היז און אַנגסטשוויים און געוויין —

פארנויגט ער זיך און בעט איך זאָל ניט ברוגז זיין :
— א מענטש איז ניט קיין קאָטער אין לבנה־שיין
ער וויינט ניט אויפן דאך ווען אים פארשעמט די קאפּ
וואָס ניט א גראַבל אים פאר יעדן צארטן קראַץ.
און דעמאָלט שווייג איך שוין און ווי דעם ווינט באַנאַכט —
באַנעם איך שווייגנדיק מיין צער אין מיר וואָס לאַכט.
ווען דער פּאָעט, מיין פריינט, זיצט ווידער באַ זיין האַרץ
און קניפט אַליין צונויף די סטרונעס וואָס מען דאַרף.

און דער וואָס קומט

און דער וואָס קומט — האָט ער געזאָגט — דער זעם. און אַלץ
איז קלאָר!
אז מ'האָט קיין זייער צו וואַשן זיך, קיין קאס פאַר באַרד און האָר,
וואַקסט אויס דער וואַלד-גולן אינמיטן שטאָט — א מענטש
וואָס הונגערט!

אין ניט נאָר ברויט אזויפיל פעלט, אז מ'ווייסט ניט וואָס
סע פעלט,
ווי שווער דאָס זאָל צו גלויבן זיין — נישטאָ דאָס קופּערגעלט —
צו קויפן מעדיצין פאַר קינדער, אַלע לונגענקראַנקע!

און ווער עס מאַכט די לאַדן צו, דער עסט דאָרט זיכער שמאַנט!
און אַט אזוי שלעפט מען פון שטיב אַרויס און מ'שטעלט צום וואַנט
א נאָר וואָס האָט דעם זאָק אויף זיך געשעמט זיך אויסצולויזן!

און זעסטו דאָס, באַדאַרפסטו שוין ניט מער קיין טרויערקלייד
פאַרטרויערט אויסצוזען. דורך אַלע דיינע ביינער גייט
דערזעלבער ווינט וואָס קלאָגט אַרום דעם עררהויקער דעם פרישן.

און שטראָפן דעם וואָס ערלעך-בלינד איז ער באַגאַנגען מאָרד?
אז ער אַליין גייט שוין אַרום ווי אויף אַ הייליק-אַרט,
אינמיטן שטאָט — און דו ביסט דאָך אינגאַנצן אים אַ פּרעמדער!

דו ווייסט דאך אז אין לאנד דיינעם פארסט פון ראסנהאס
איז דא געקרייצטע פיל מער ווי לאמפן אויפן גאס —
פאר דעם וואס וויל די הענט זיך וואשן אין פילאטוס־פרומקייט!

נאך אויך דיין טרייסט — דו בעסער נעם און א געזונטן צאן —
רייס אויס בא אים — פילווויניקער וואלט דאס אים וויי געטאן —
ווי דיינע רייד, — די אייביק שווארצע הור־און־גלח־זיסקייט.

מיט שנאפס אין שאַנדהויז און מיט וויררויך אויף די קלויסטערטרעפּ
האָט מען פאַרטשאַדעט אים אזוי, אז ער האָט שוין די קלעפּ —
פון צארס נאַגליקעם אויפגעהערט צו פילן אויף די ביינער.

און אז ער האָט אָנגעזאָגט מיט פרייד דער וועלט — דער צאָר
איז טויט,

האָט באלד דער הערשערהונט פון אומעטום באַשמירט מיט רויט —
די ליפּן זיך, און צום אַרומנעמען זיך אָנגעגרייט אַ חלף!

— כ'האָב ערד, לאָזט גראָבן ברויט — האָט ער געיאָמערט אויפן קול
און מיר אין ראָם — ווי זיבן הונדערט הינער מיט אַ מאָל
וואָס ליאַרעמען — ווייל ז'האָבן בערג מיט אייער אין די הינטנס!

נאָך מער — מען האָט שוין שיר געקרייט ווי הענער אין דער פרי
נאָר צוגעגרייט האָט מען אַ פויגל אַטראַזא צום פלי —
וואָס זאָל די זון מיט אויפרייסרויך פאַרדעקן און פאַרשטינקען!

און אז דו שטייסט אזוי אַנטקעגן אים — און ס'איז נאָך דאָ
אזוי פיל גראָבע חוצפה פריי צו אַטעמען דאָביי
צו שטוינסטו ניט אליין פאַרוואָס, ווי אזוי דאָס קען טרעפן.

דער בעטלער אין גארטן

זיין אינסטרומענט האָט אויסגעזען
ווי אַ פּורפּורנער פּויגל אין אַוונטשטיין,
נאָר די מלאכים אָבער אין רעגנבויגן
וואָס זענען באַם שפּיל זיינעם אָנגעפּלויגן —
זענען מיר גאָרנישט צום האַרצן געווען.

ווי פון פרויען וואָס דאַרפן קיין מאַנען מער ניט,
און וואָס האָבן שוין צייט צו ווערן אויף דער עלטער פּרום
הער איך פון מלאכים שטענדיק
אַזאַ געלויף אַז עס פּוילט באַ מיר דער אפּענדיק
וואָס מען שניידט אויס אַ מענטשן.

אַנומעלט האָב איך פון זיי געחלומט
און אויפגעוועקט מיין קינד און ווייב,
זיי האָבן אויף מיר די וועש צעריסן —
און האָבן געלאַכט און מיר געשמיסן
כסדר אויפן הויילן לייב.

און דערנאָך אפילו ווען כ'האָב שוין געשוואוירן,
אַז איך האָב ניט קיין אַנדערע ווינטערוועש
האָבן זיי ערשט דעמאָלט געהייסן לויפן
דעם אינגסטן פון זיי — ער זאָל ערגעץ קויפן

א פראלניק פון קופער אָדער פון מעש,
נישט גענוג וואָס מען ווייסט אז דאָס לייב איז פארשאַלטן
צו בוילן היינטימאָרגן אין דר'ערד.
נישט גענוג וואָס מען קען זיך באַטאָגן קוים דערהיטן
פון אומגליק וואָס לויערט, איז נאָך דאָ אינמיטן
א חלום וואָס איז שאַרף ווי אַ שווערד.

מיר די רעוואלוציאָנערן

א ד ע ר

ס'א מ ע ר י ק ע

ער האָט זיך אזוי לאַנג גענאַרט
אז ער איז אוואַנגאַרד,
ביז ער האָט זיך אַליין דעם קאַפּעליוש פון שטרוי
אַנגעצונדן אויפן קאַפּ,
און אַט־אזוי —

מיט אויסגעשפּרייטע הענט
און מיט „געוואַלד, סע ברענט!“
איז ער די טרעפּ אַראָפּ.
איז איטלעכער אין גאַס וואָס האָט אים אַנגעטראָפּן
מיטגעלאָפּן —

אויך מיט אויסגעשפּרייטע הענט,
און מיט „געוואַלד, סע ברענט“
האָט לעבן מיר מיין פּריינט מיט מויל און אויגן
ווייט־צעפּנטע צו מיר זיך צוגעבויגן
צו הערן וואָס איך זאָג.

האָב איך אַ וואָרף געטאָן דאָס שטיקל קיכל
און אַפּגעווישט אויף גיך זיך מיט אַ טיכל —
פּנים, שטערן, נאָז —
באַס קאווע־גלאָז,

און אויך ארויס מיט אויסגעשפרייטע הענט.
האָט מיך מיין פריינט (שפעטער מיט אַ טאָג)
באַגענט
און געפרעגט פארוואָס איך האָב זיך ניט געזעננט,
און פארוואָס איך האָב פאָרגעסן —
אין רעסטאָראַן באַצאָלן פאַר מיין עסן.
האָב איך געענטפערט: „רעוואָלוציאָנערן“.
האָט ער אויף דעם אַ לאַך געטאָן
און האָט געזאָגט „גרויסאַרטיק“.
האָב איך דאָך שוין געזען אז ער איז אַ פאַרלעזן;
האָב איך פאַרשטייט זיך אים דערפאַר דערלאַנגט אַ זען
אזוינעם ווי מען דאַרף —
און אים געלאָזן וויסן קורץ און שאַרף —
אז מיר זענען שוין מיט אונדזער פריינטשאַפט פאַרטיק.

שאלאמויון

איך טראָג אַפּאַר אַלטע פּאַנטאַפּל,
איך טראָג מאַטראָזן-הויזן,
און דער גאַסט מיט די ברייַלן לָאָזט מיך ניט אָפּ
איך זאָל אים דערציילן פון די שאַלאַמויון
פון די באַרימטע העלדן שאַלאַמויון.

די שאַלאַמויון דינען גאט ווי מען דאַרף,
און זיי טראָגן רויטע היטלעך.
און זומער פּאַרן זיי תמיד מיט אַקס
און פאַר ווינטער האָבן זיי גרינגע שליטלעך,
פּאַרן זיי אין די דאָזיקע שליטלעך.

פון ווייבער האַלטן זיי קיינער ניט.
און זיי עסן אַלע טאָג ראָסל.
און ווי אידן די שמד האָבן זיי פיינט
אַזוינעם וואָס מען רופט אים יאַסל, חלילה יאַסל,
זיי האָבן איינעם שוין דערהרגעט אַ יאַסל!

זיי לעבן פון דעם וואָס זיי מאַכן שניי
פון אייער וואָס ווערן צעבראַכן פון צוקער.
און פרעגט זיי אַ פרעמדער דעם וועג צו דער באַד,
זאָגט מען נישט דאָ-אַרום, נאָר דורים,
נישט דאָ-אַרום, נאָר דורים.

פארנאכט אָבער זעצן זיי זיך אַרײַן
אין צערײַבענע שיסלען קנאַבל,
און זיי ברענען און גיבן אַפּילו נײַט
קײַן זיפּין פּון אַזויפּיל טראָבל,
פּון אַזויפּיל אומזיסטן טראָבל.

און נאַקעט אַזוי ביז האַלבער נאַכט
זיצן זיי מיט רעכפּעקט צו מעלדן,
פּראָסטע שאַלאַמויזן דאַכט זיך, און דאָך ---
סאַראַ וואַונדערלעכע העלדן.
סאַראַ גרויסע העלדן.

מיין שרייעדיקייט

מיין שרייעדיקייט איז איינגעשלאָפֿן איבער מייענע הענט
ווי אַ קראַנקער אין מיטן גאָס אין אַ ווינטערנאַכט אויף אַ שטויב,
דאָס ליכט פֿון דער לבנה אויף אזוינעם איז געל ווי אויף אַ טויטן;
און בלויז דער ווינט וואָס פֿליט אין דער פינצטער פֿון שילד
צו שילד —

איבער די אַלטע קליידער געשעפטן — זעט אים —
און די וועלט איז דאָך אזוי אומענדלעך־רייך אין פענצטער,
וואָס לויכטן אַרויס אין דער נאַכט — אַנטקעגן רעלסן
בא די ברעגן פֿון ים
פֿון ברעג אַרונטער,

פֿון פּאַלאַצן מיט גאָרטן און צוים אַרום זיך —
און דאָרט איז וואַרים לייב אונטער זייד —
און געלער און ברוינער קוכן צווישן פינגער און ציין ווי פּערל קליינע,
בעת די אויערן הערן ליבע־רייך פֿון מאַן אָדער פֿרוי,
און פּאַראַן וויין־פּלעשער מיט אזוינע לאַנגע שמאַלע העלדזער שיינע
און מיט זילבער פֿון אויבן און מיט גאָלד
און בלומען פּאַר אזויפיל איבעריק געלט
אויף הערצער — וואָס זענען אפשר זייער גוט — ווייל זיי האָבן ליב.
נאָר ווי פרעמד און ווי אָפּגעשיידט זיי זענען פֿון דעם אין מיטן גאָס
לויט זייער פֿריילעכקייט איז ער אינגאַנצן נישטאָ,
אויסגעטראַכט בלויז. אויסגעטרוימט פֿון אַ שרעקנדיקן אין דער
פינצטער

אין אַ נייער דירה ערגעץ
איינער אליין
די ערשמע נאכט,
שלאַפט ער ניט — הערט ער דעם ווינט — מיינט ער, ווער
ווייסט וואָס
עס טוט זיך דאָרט ערגעץ אין דרויסן.

דאָס ליד וועגן כאַצקעלעם טויט

און דאָ, איז דאָס ליד, וועגן כאַצקעלעם טויט,
ווער איז כאַצקעלע? — אַ יונג וואָס פאַר ברויט
אָדער פאַר קעז, אַ פאַרשימלט שטיק,
פלעגט ער נאָכמאַכן ווי סע זשוזשעט אַ פליג
אַרום קצבס הונט, — אָדער ווי סע קרייט
דעם שוסטערס האָן, ווען די נאַכט פאַרגייט.
און אז מע האָט דערזען אין מאַרק דעם זשאַנדאַר
און געגעבן אַ לעקעכל כאַצקלען דערפאַר,
האָט ער צו יענעמס קאַפּעליש
מיט די פּעדערן געמאַכט אַ הוש!
ווי צו אַ פּרעמדער הון אין הויף,
וואָס קלויבט און עסט די ברעקלעך אויף
וואָס מען האָט פאַר די אייגענע אָנגעגרייט.
אויך האָט ער זיך אין אַ ראָד געררייט
אַרום זיך אַלײן, אז מע האָט געוואָלט,
און מע האָט אים דערפאַר מיט אַ גראַצער באַצאָלט.

אויך דעם בירגעמייסטער, יאַן דאָבראַוועטש,
האָט ער נאָכגעמאַכט דאָס געשריי מיט דעם קוועטש —
זאָל לעבן דער קייסער פּראַנץ יאַזעף, הוראַ!
אָבער ניכער פון אַלץ, איז ער שטום און שאַ.
ווי אַ שאַטן אַרומגעקראַכן אין מאַרק

און אזוי טאקע ביז צו דעם אומגליק פון בארג —
 און סע וואָלט אפשר אַ סוד געווען
 ביז היינט — וואָס דאָרטן איז געשען.
 מען האָט אים דאָך געבראַכט האַלב־מויט,
 מיט אַ פנים אָנגעשוואַלן און רויט
 ווי אַ בוריק וואָס איז אָפּגעשיילט,
 נאָר אויף וויפיל ער האָט אַליין דערציילט,
 מיט רייד, און מיט אויגן, און מיט הענט —
 ווי לאַנג ער האָט אָטעמען געקענט
 האָט זיך אַרויסגעוויזן, אז ער
 איז אַראָגעפאלן צוליב דעם באַגער
 צו כאַפּן די זון. עס גלויבט זיך קוים,
 ווייל דאָס פאַלט דאָך ניט איין אפילו אין טרוים!

נאָך געשען איז דאָס פאָרט, און אָט ווי אזוי! —
 פון דער העלער הויט האָט זיך עפעס אַ גוי
 אַ שייגעץ אַזא, מיט לאַנגע האַר,
 (וואָס האָט אויסגעזען צום שוואַרצן יאָר
 כמעט ווי אַ איד) זיך געיאָוועט אין שטאָט
 פון וואַנען — איז פאַרשטייט זיך אַ סוד,
 צונויפגעזאַמלט אַרום זיך —
 די האַלאַדריגעס וואָס גייען אָן שיק,
 ס'איז געשען אזוי: ווי נאָך עס האָט
 דער מיט די ברילן (הינטער שטאָט
 און וואַלד באַנאַכט) אַ געשריי געטון,
 אז דעם אַרבעטער געהער די זון!
 האָט כאַצקל, דער יונג, ניט לאַנג געטראַכט
 און תיכף באַ זיך אָפּגעמאַכט
 אז זאָל גאָט אזוי אים שענקען געזונט,

ווי ער רייסט זי מיט לאפעס און ציין ווי א הונט,
 (אויב סע גייט ניט אנדערש) פון הימל אראפ
 און אזוי טאקע — פאראויס מיטן קאפ
 איז ער באַלד אַהיים, און אַרײַן אין שטאַל
 צו איצקע דעם שמוגלער, דעם נאַכאַל,
 באַ וועמען ער האָט גערייניקט דאָס מיסט
 פאַר ברויט אַ שטיק, און אַמאָל אומזיסט,
 און גלייך ווי נאָר ער האָט דערהערט,
 דעם האָן אין דרויסן, איז ער אויף אַ פערד
 געפלוין צום בראַדער באַרג אַרויף,
 אַהין טאקע וואו די זון גייט אויף,
 אזוי ווי ער האָט דאָס אַליין געזען
 ווען ער איז איינמאָל אויבן געווען,
 מיט דער נאַנצער שמוגלער חברה וואָס איז
 מיט קאַנטערבאַנד און געשוואָלענע פּיב
 אַהיימגעקראַכן דאָרטן אַרום
 אויסצומיידן דעם בוס־בוס־בום,
 פון פּאַניעס זעלנער, ווי מ'האַט אים געזאָגט
 ווען ער האָט זיך אויף מידיקייט באַקלאָגט.

ער האָט זי אפילו שוין דעמאָלט אויך
 געוואָלט אַראָפּנעמען פון דער הויך,
 געדאַרפט זיך אַ שטרעק טון בלויז און אַ נעם,
 אין אַ הינטער פּאַלע און פאַרטיק מיט דעם.
 נאָר אז ער איז אַ קינד, און מען בלייבט ניט שטיין,
 און מען וואָרנט — מען וועט אים לאָזן אַליין,
 האָט ער אָפּגעלאָזט, און איז אַוועק —
 אָבער איצט, אז ער דאַרף זיך נאָר טון אַ שטרעק,
 מיט די הענט אַרויף אַט אזוי אַט־אָ!

און קיין פחד איז אויך שוין מער נישטאָ,
איז נויטיק בלויז ער זאָל קומען אין צייט
און אזוי ווי ס'איז טאָקי זייער ווייט,
האָט ער זיך געשוואוירן ווי ר'איז אַ איד, באַ דער אייגענער הויט,
נישט צו וואַרטן מער אויף דעם האָן, דעם סמאָרק,
נאָר אין האַלבער-נאַכט צו זיין אויפן באַרג,
און צו ברענגען, אזוי גיב גאָט אים, גליק —
די זון אַ גאַנצע, אָדער אין שטיק,
און קען זיין אז ר'איז טאָקע אויבן געווען
לויט דעם אומגליק וואָס איז אים געשען
ווען וואַסיר (אויפן אַנדערן טאָג פאַרנאַכט)
האָט אים אויף דער פּוּד צוריקגעבראַכט
אינאיינעם מיט ר'איטשעס לייטער זון הויף
וואָס ער האָט מיטגעשלעפט אַרויף...
נאָר דאַכיי האָט ער אויך מיט אַ פּויסט צו דער זון
אויפן קול זיך אליין אַ שבועה געטון,
נישט צו וואַרטן מער אויף דעם האָן דעם סמאָרק,
און נאָך האַלבער נאַכט זיין אויפן באַרג —
און אזוי זאָל גאָט אים געבן גליק,
ווי ער ברענגט זי אַ גאַנצע אָדער אין שטיק.

אַט וואָס

נאָך וועטשערע נעכטן האָב איך גערעדט —
מיט מיין פרוי, וועגן מיר און וועגן דיר,
האַט זי מיך געגלעט און געזאָגט צו מיר :
אַז איך עס ניט בין איך דאָר ווי אַ ברעט —
היינט וועל איך איר זאָגן אַז איך האָב דיר געזען.
איך מוז נאָר אַ ווייל אַרומגיין דאָ —
מיין פנים מוז זיין באַ מיר ברוין און בלאַ
זי זאָל גלויבן אַז איך בין אויף לופט געווען...
איך וועל זאָגן, אַז איך האָב דיר אָנגעראַפן
מיט שניי אויפן קאָפּ און מיט פאַרלייגטע הענט
פאַרלייגט אויף דער ברוסט און מיט אויגן געווענדט
פונקט אַהין וואו די זון לייגט זיך שלאָפן
אַט-וואָס!...

נישט איך בין דער

נישט איך בין דער וואָס זיצט אויפן באַרג
באָס פייער, באָס פייער דאָרט,
מיר שערט דער שערער אַ צינד מיינע האָר —
און ער קעמט מיר אויס מיין ווייסע באָרד.

גלויבט מיר, איך האָב זיך גענוג געפלאַנט,
בין די באָרד איז אויגעוואַקסן אויף מיר!
און מיין זון — דוכט זיך וואָרט שוין אויף מיין טויט
און שוויגט ווי דער בעזים הינטער מיין טיר.

אַ זיכער, ווי נאָר איך פאַרריכט מיין כאַלאַט
און געפין מיר בענדלעך פאַר מיינע שיד,
גיי איך גלייך קיין קראַנצ־וואַנצ־אוועק
און איך זאָג זיי גלייך אז דאָס בין איך.

און איך הייס מיר אָפּגעבן אַן אָרט
צו שלאָפן שטייענדיק באַ דער וואַנט,
אז קעניג און פאַלק שלאָפן אזוי
ווייל איך קיין אויסנאַם ניט זיין אין לאַנד!...

און אז איינער פון זיי וועט מיך וואָרענען
וועגן דעם וואָס פינצטערניש איז טיר:

וועל איך זאָגן — זע, די נאכט איז ווייס —
און מיין ווייב קומט אהער אין א פויגלשיף.

וועט ער שוין אראָפלאָזן זיין קאָפּ
און וועט טראַכטן — נו יאָ, — אָט אים איז גוט.
וועל איך אויסזאָגן דעם סוד —
אז מיין ווייב קומט אין א פויגלשיף אָן א הוט.

וועלן אויף זיין שטערן זיך אויסלייגן באַלד
פאלד נאָך פאלד ווי איינגעקארבט:
וועל איך שענקען מיין שמויסן־היטל אים
ער זאָל מיר ווייזן ווי אזוי מע שטארבט...

וועל איך האָבן בלוז די קאלאַשן
מיינע געלע — און דאָס באַרכאָט העמד:
וועל איך אויסזוכן א פראַסטן מענטשן —
א בלוזן קאָפּ מיט א שרינט פאַרקעמט.

וועל איך אים רופן אין נאָמען פון גאָט,
ברודער מיינער, און זאָגן אים גיי!
מיין יונגע געליבטע מיין גינגעלי
וואַרט אין גאַרטען אויף מיר אין שניי!...

ד י ש ע נ ק

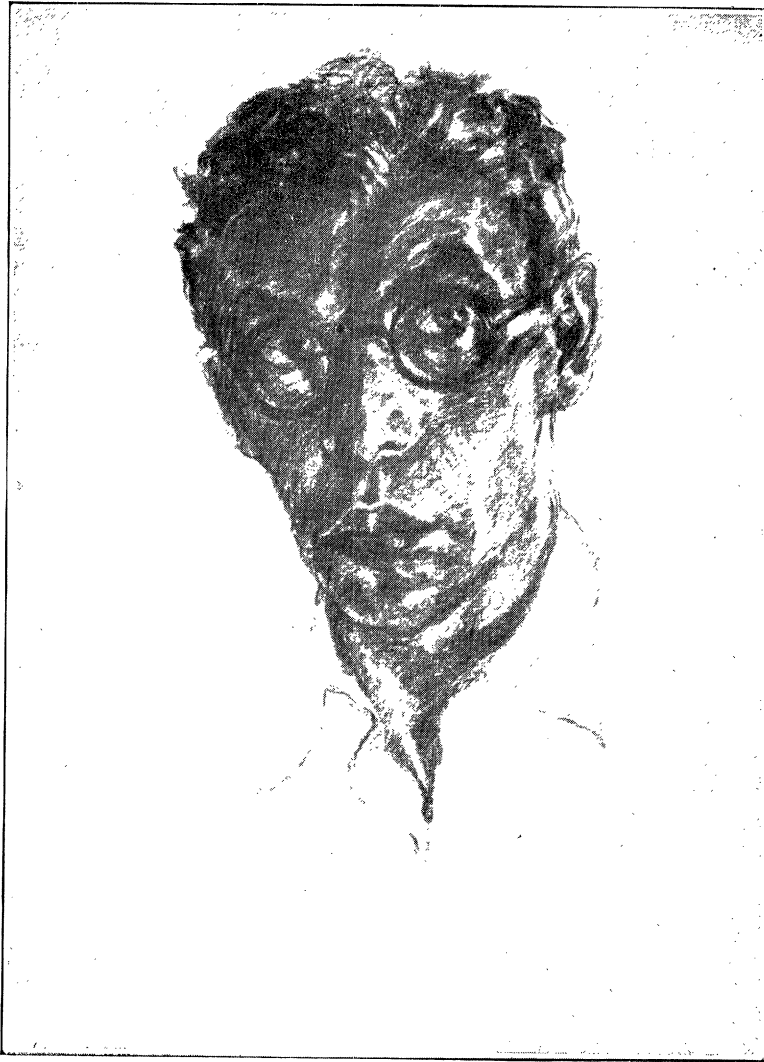
און ווען די שענק איז צו איז דא א גלאַקנקלינג
וואָס שטילט אים איין מיט טרויסט געשיקט צו אים פון גאט.
פאַר דעם פּראַנט אָבער וואָס האָט מיט וויסןן שפּאַט
געקענקט די זעל זיינע ביז אויף די עלטערע יאָר,
פאַר אים וועט לויכטן גאָט, אין זיינע זיבן האָר,
וואָס ער וועט אויסצוילן אויף זיין לבנה פליך.
און דעמאָלט וועט פון אים זיין פאַלישקייט אָפּטון זיך —
ווי ס'טוט זיך אָפּ באַנאַכט דאָס טונקעלע סאַמעטקלייד
פון דעם געהויקערטן, וואָס ווייזט זיין נאַקעטקייט.

בלויז איר, דער פינצטערניש, וואָס האָט קיין אויגן ניט,
און אז ער וועט דאָבוי מיט אימה אין די טריט —
צום פענצטער זוכן גיין אַ שטערנדל וואָס שיינט,
וועט דאָס דערמאָנען אים, אין דעם פּאַעט מיין פּרוינט,
און ווי אַ בלום אין אים, וועט אויפגיין אַ באַגער,
צו זען געלייטערט זיך, און זען דאָבוי וועט ער
אַ קאָטער וואָס איז אַלט און זוכט ערגעץ אַ קאַז,
ווי מע וואַרפט אַ הונט אַ ביין, און ווי עס שרייט פון פיין
אַ דולדווידנאַר באַנאַכט, בעת ער רעדט זיך איין —
אַז דורך זיין נאָפּל שטופט מען קרעפּלעך אים אין בויך,
אזוי וועט ער אַליין שוין דאַמאָלט שרייען הויך
און פיכערגעל דאָבוי ארויסשטעקן זיין קאָפּ

ביז פאלן וועט אויך אים פון בלינדן בוים אראָפּ
פון פויגל קאקארוז אזא מיט צירט געשאַנק,
אז ער וועט ציטערדיק, און ווי צום שטארבן קראַנק —
זיך שוין אראָפּלאָזן צום בערגל מיסט באַם שוועל;

און וועט דער בעזים דאָרט — וואָס וואָרט שוין אויף זיין זעל —
זיך שפּרייטן איבער אים צו טון מיט אים זיין גנאָד,
וועט שוין זיין ביסל שטויב געלויטערט זיין פון שפּאַט.
און ווייס וועט זיין דאָס קלייד אויף אים דעם טויטן נאָר
אויך אַן אַ לאַרבערקראַנץ, וואָס איז דער לוי פאַר צער!
די הונ וואָס לייגט איר איי זי וויינט ניט אויף קיין האַרף,
דער מענטש מוז וויינען בלוז פיל שענער ווי ער דאַרף,
נאָר וואויל איז אים, דעם מת, דערפילט אין זיין באַגער,
מען וויינט, מע זינגט, מע שפּילט און ער הערט גאָרנישט מער!

נאָר אויב ער טוט אזוי צוליב דעם ביסל שטאַלץ,
וואָס קוקט אראָפּ אויף אלצדינק ווי אַ וואַלגעהאַלץ.
פון נאָרישן טאַפּטשאַן, צי הענגענדיק פון וואַנט,
וועל איך זיך צובויגן און נעמען אים באַם האַנט
ווי מ'נעמט אַ קינד, אַ קליינס, וואָס זיצט אויף דערער אין שטוב,
אין אייגן טייכל, ווי אין אַ רעגן־גרוב,
און ברענגען אים אזא — צו דעם פּאָעט מיין פריינט,
צו זען דעם לאַרבערקראַנץ וואָס לויבט אויף אים און שיינט,
צו זען ווי שיינ ער וועקט מיט הייליק שטילן זיפּץ —
זיין צער — מישטיינס געזאָגט — דאָס ביסל פליינעשריפטס,
וואָס סע דערמאָנט אונדז שיר אַן נאַנצע ניינצן שטיק —
פרינצעסינס ליכטיקע, וואָס זינגען כרויעריק.

ניו־יארק — מאַנטקלעמענס

די באַן : ניו־יארק — דעטראַיט,
און אלטע וויבער דרוי, וואָס אַ צום־טויט פאַראורטיילטער
וואָלט ניט געשענדט —
שאַקלען זיך, מיט גרויסע דימענטן אויף גראַבע הענט,
צעשפּרייטע איבער בייכער אָפּגעלאָזענע אַנטקעגן מיר,
און פֿליען דרימלענדיק (אינאיינעם מיט אַ פּיסל פֿון אַ הון
אין אָפענעם פּאַפּיר) אין וואַרימבאָד אַרײַן ;
און פאַר אַ ווײַלדן טראָן ערגעץ אין אָונטשיין
בויגט אַ יונגער נביא שמיכלענדיק זײַן קאַפּ צו דר'ערד —
ווען איבער אים די אומגערעכטיגקײט הײבט אויף צום שוואונג
איר שווערד.

דער מלך, געל און פינצטער, ווי אַ וואָלקנברוך
פרואווט אויסשטרעקן די אינגעפּאַלענע ברוסט
און ראַנגלט זיך דאַכיי ווי מיט אַ וואָלף באַנאַכט
מיט אַזאַ וויסטן הוסט —
וואָס רייסט זיך פֿון זײַן האַרץ דעם אויפגעפרעמענעם
פֿון זיך אַלײַן — אינאיינעם מיט זײַן טױטבאַפּעל
אינאיינעם מיט זײַן זעל.

און איך זײַן הױפּנאַר, הױקערדיק ווי אַלעמאַל
בלאָז מײַן לױלעקע רױך —

און לאך מיר אויפן קול
אָט ווי א קינד פארשייט, אָט קורוויש-הויך,
און אָט אין זיך אַרײַן
ווי נאָך אַ וואוכערניקס אַ ווייב
וואָס שאַקלט זיך אַן אלטס, אַ קאַלטס
און פליט — אַרומגעוויקלט מיט אַ פלאכטע שמאַלץ
אין וואַרימבאָד אַרײַן קײן מאַנטקלעמענס.

די באַן ניריאָרק דעטראַיט אין האַלבן וועג
און איך מיט גרויקייט אויף מיין קאַפּ
ווי אַ פאַראַרימטער אין אַ געשענקטן אלטן ווינטערהיטל —
אינמיטן זומער ערגעץ — זײַן איך דאָ, און קוק אויף ווייבער דריי,
אַרום אַ שטיק פאַפיר מיט ביינדלעך פון אַ הונד,
דאַכט זיך מיר אַז דורכן באַן-פּינצטער,
אינאיינעם מיט דער ווינטערזון —
קוקט אַרײַן מיט פּעדערן צעשוּיבערטע אַ האַן,
וואָס טרויערט ווי אַ מענטש,
געבויגן איבער עמיצן וואָס איז שוין טויט...

הויב איך אויף צו אים די אויגן מיינע
זע איך, אַז ער האַלט אין שנאָבל אויך
אַ הינדעלע וואָס איז אויף טויט דערפּרוירן
אין דער לעצטער נאַכט, אפּשר —
ווייז איך אָן אויף זיי די ווייבער דאָ
וואָס האַבן ערשט דאָס לעצטע שטיקל פּלוגל-הויט
פון אָט דער הונד פאַרשלונגען,
דאַכט זיך מיר, זיי האַבן קינדער אויך
דאָרט ערגעץ אין דער גרויסשטאָט,
הער איך שרייען זיי דורך פענצטער אַפּענעם מיט רויך און פייער

אין שווער ווי שטיינער פאלן פון א גארן דארטן
ווייל איך אין מיין פחד רופן — אָפּשטעלן — זיך אומקערן
און העלפן אויב מען קען נאָך...

זע איך הענט וואָס ליגן שווער
מיט דימענטן ווי קעלבעראויגן גרויס,
אויף בייכער אָפּגעלאָזענע וואָס הויבן זיך און פאלן
פרעג איך: — וואוהין מען פאַרט אזוי?
ענטפערט איינע מיר מיט געוויין אין קול — מאנטקלעמענעם.
מאָלן זיי זיך אויס פאַר מיינע אויגן נאָקעטע אינגאנצן.
זע איך פיס מיט קני געבויגענע וואָס זיינען אָנגעשוואַלן,
דאכט זיך מיר, זיי ברעכן זיך
ווי בלאָטע טרוקענע פון אינטער רעדער.
ליג איך אַליין שוין אויף א וואָגן ערגעץ
וואָס פירט הזירים עטלעכע פון א יאָרד צום קעלער.
גראַב איך איין אין האַרטן שטרוי מיין פנים, גאַרנישט מער צו זען,
און רעד מיר איין, אז איך ליג אויך געבונדן...
דאכט זיך מיר איך ראַנגל זיך אין פּלאַנטער פון די שטריק...
פליט אַראָפּ פון צלם וואָס באַם וועג
א ראָב א פינצטערע
און טונקט איר שנאָבל איין אין בלוט וואָס רינט פון מיר,
און שרייבט אָן אויפן האַלדז פון איבער דעם וואָס הענגט:
א בייכער מיינע, אַדלערס, מיינע רויטע.
ווייס איך ניט וואָס מיינט דאָס
בייכער, מיינע, אַדלערס, מיינע רויטע.
זע איך אז דער פּויער לעבן מיר וואָס צלמט זיך שוין מער ניט
הויבט די אויגן אויף און שעפטשעט ווי א קינד
וואָס קען נאָך רעדן קוים.

הער איך לעבן מיר דעם פויער ווי א קינד ארויסוויינען פון זיך
א. בייכער מיינע, אדלערס מיינע, וואונדערלעכע רויטע.
ווייס איך ניט וואָס וויינט אזוי דער פויער.
נידערט זיך אַראָפּ פון איבער דעם וואָס הענגט באַם זייט פון וועג
א ראָב וואָס טונקט איר שנאָבל איין אין בלוט באַ מיר
און שרייבט אָן אויפן צלם אויך דאָס אייגענע.

דאָכט זיך מיר אז ער אַליין מאַכט אויף דאָס מויל, דאָס רויטע,
און שעפטשעט ווי אַ קינד וואָס קען נאָך רעדן קוים
א. בייכער מיינע, אדלערס מיינע, וואונדערלעכע רויטע...
פרואוו איך מיט אַ שפיי ווי אַלעמאַל זיך אַפּווענדן פון אים.
זע איך זיך אַליין זיך וויגן שוין
מיט טרערן הייס ווי פויער אויף מיין פנים,
און ווי אין תפילה פון אַן אַלטן סידור, זאָג איך נאָך:
א. בייכער מיינע, אדלערס מיינע, וואונדערלעכע רויטע...
און הייס ווי פויער רינען מיר די טרערן אויף מיין פנים...

ב י ס - ב א ם

א פרויען שטים :

אָ רעגנדל, רעגנדל, לערן מיך אויס
ווי צו זויגען מיט מיינע אויגן.
אז איך וועל זיך אויסוויינען זאָל מיר אויפגיין
א זון מיט א רעגנבויען.

כאָר פֿין שרעטעלעך :

ביס-באָם מיידעלע,
מיר האָבן פֿאַר דיר טרערעלעך —
אזוי ווי קליינע פֿערעלעך.
ביס-באָם.
דו קום נאָר מיט אונדז אין וואַלד אַרײַן.
ביס-באָם.
וועט דיר שוין דאָרטן ליכטיק זײַן —
ביס-באָם.

א פרויען שטים :

וואָס טויג מיר א פֿרינץ וואָס קושט מיך אין חלוב,
און רעדט צו מיר פֿון די מעשה ביכלעך,
אז איך גיי מיט א צעריסן קליידל
און מיט צעריסענע שיכלעך !

כאָר פון שרעטעלעך :

ביס־באָם מיידעלע,

אונדזער קעניג — טייער לעבן,

וועט דיר גאָלד און סאַמעט געבן.

ביס־באָם!

וועסטו זיך אַ קליידעלע נייען,

ביס־באָם.

און אין גאָלדענע שיכעלעך נייען —

ביס־באָם!

אַ פרויען שטים :

וואָס טויג מיר פאַר מיין פענצטער דער בוים,

מיט די פייגעלעך וואָס זינגען,

אַז איך קען ניט שפילן אויף קיין פאָרטעפּיאַן

און מע וויל מיר קיין לערער נישט דינגען?

כאָר פון שרעטעלעך :

ביס־באָם מיידעלע,

אַז דו זאָלסט נישט זאָרגן דאַרפן

מאַכן מיר פון בוימער האַרפן! —

ביס־באָם.

פייגעלעך אין מאָרנן־שיין

ביס־באָם,

וועלן דייע לערער זיין —

ביס־באָם!

אַ פרויען שטים :

וואָס טויג אַ פּראַנט מיט אַ קויטיק העמד

אונטער זיין סאַמעטן וועסטל?

וואָס טויג מיר דאָס געלט וואָס מײן פּאַטער פּאַרמאַנט
אז ער האַלט עס אין קעסטל ?

פרויען פון שרעטעלעך :

ביסבאָם מיידעלע,
וואַלד וועט ווי אַ מלאַך וואַכן
געלט זאָל דיר ניט קאַליע מאַכן —
ביסבאָם.
וועט זײן וואוּיל צו דיר אַלײן,
ביסבאָם.
וואָס דו ביסט פון קאַרגשאַפט דײן.
ביסבאָם.

אַ פרויען שטים :

וואָס טויג מיר וואָס איך בין ליכטיק און שײן —
ווי אַ קינד און אַ גאַלדן וויגל ?
אז איך שימל ווי באַ מײן פּאַטער דאָס ברויט —
וואָס ער האַלט אונטער שלאָס און ריגל ?

באָר פון שרעטעלעך :

ביסבאָם מיידעלע,
מיידעלעך האָבן צעפעלעך,
און דער וואַלד האָט עפעלעך,
ביסבאָם.
פּאַזשימקע איז זײ און רײט —
ביסבאָם.
יאַגערע איז אונדזער ברויט —
ביסבאָם.

א פרויען שטים :

ווען מ'איז דורשטיק איז גוט דאָס וואַסער פון קוואַל,
נאָר דער וויין פונם פאָס איז בעסער !
מיין געליבטנס הענט זיינען שטאַרקער נאָך —
פון די רייפן אויף די פעסער !

כאָר פון שרעטעלעך :

ביס-באָם מיידעלע,
האַסט אַ חתן אזא וואוילן,
און געוואַלט דעם סוד פאַרהוילן
ביס-באָם !
אי-אוי-אזוינס פאַרמאָגט
ביס-באָם !
און פאַר אונדז נישט אויסגעוואָגט —
ביס-באָם !

א פרויען שטים :

אָ קום מיין געליבטער איך ווארט אויף דיר,
איך האָב דיר עפעס צו זאָגן :
דער ווינט טראָגט דעם וואַלקן און זינגט דערביי
ס'איז גרינג אַ וואַלקן צו טראָגן !

כאָר פון שרעטעלעך :

ביס-באָם מיידעלע,
היט זיך, קענסט פאַרבלאַנדזשעט ווערן :
ווען דו וועסט פליען צו די שטערן —
ביס-באָם !
און פון אויבן ווען מען פאלט —
ביס-באָם !

מוז מען זיך פארלעשן כאלד —
ביס־באָם !

א פרויען שטים :
איך בין גרינג ווי א שטרוי וואָס א פייגעלע טראַגט
אונטערן הימל דעם בלויען !
קום נעם מיך מיט זיך וועט דיר וואַרעם זיין —
אין דיין נעסט וואָס דו וועסט דיר בויען !

באָר פון שרעטעלעך :
ביס־באָם מידעלע,
פרייען וועט זיך שווער און שוויגער
מיט א שנור אזא מין קליגער !
ביס־באָם !
נאָר לאַמיר זען צו דו ווייסט —
ביס־באָם !
ווי אזוי דיין חתן הייסט —
ביס־באָם !

ס א ל ד א ט ו ן

סאלדאטן ברידער, סאלדאטן הינט,
מיר שפאנען דורך שטורעם, שניי און ווינט,
ווי פארברעכער נומערירט און געצייילט —
און דער עלטסטער שלאגט און דער קייסער באפעלט:
כאנגי טישע־קונג כאענכאָר, כאענכאָר,
מיר כאפן נישט כאפער וואָס כאפן כאבאר,
מיר כאפן דעם קול־כאמולי דעם נאָר,
וואָס הונגערט און לונגערט און גנב'עט ברויט,
און מיר ברענגען אים אַרײַנצוררענגען
אין א געפענקעניש־לאָך אן ענגן.
דער הענקער, דער שענקער פון ליכטיקן טויט
זאָל האָבן וועמען אויפצוהענגען.
הוידאלא — ווינט! — טירפא פּיאַפּו!
איך היינט, מאָרגן דו — — —
איך היינט, מאָרגן דו — — —

סאלדאטן ברידער, סאלדאטן שאָף —
עסן נישטאָ. און נישטאָ קיין שלאָף.
פיל פערל און גאלד האָט דער מאַנדאַרין
פעלן אים נאָר א פאָר פליגל צו פליען
כאנגי טישע־קונג כאענכ־כאענכו.
וואָס זוכסט אין הימעל מאַנדאַרין, דו!

די זון מיט די שטערנדלעך גנב'עט ער צו.
און ער פלאנצט זי אריין אין זיין נאָרטן אויף דער ערד.
וואַקסן און בליען פאַר זיינע פענצטער
זונען און שטערנדלעך שיין ווי געשפענסטער
קניט דער קייסער פאַר אים אויף דער שאַרף פון אַ שווערד
ווי אונדזער איינער דער קלענסטער!
בייגאלא קעפּו שטינג'קינג! שטונקו!
איך היינט, מאָרגן דו!
איך היינט, מאָרגן דו!

סאָלדאַטן ברידער, סאָלדאַטן וועלף —
פון צוועלף באַנאכט ביז באַטאָג זייגער צוועלף —
פון צוועלף באַטאָג ביז צוועלף באַנאכט —
אייביק אויף רויב און מיט פריינט אין שלאכט
און די קראָ, די שוואַרצע, קראַקעט און שרייט:
שפּאַן זעלנער, שפּאַן, רייט רייטערל, רייט!
כ'על דיק עסן ווען עס וועט קומען דיין צייט!
און דער טויט איז שוואַרץ, און דער שניי איז ווייס,
און די לבנה באַלויכט אונדזער שאַרבן.
און די קראָ וואָס קומט אונדזער פלייט צו אַרבן
בייס, קראַעלע בייס, רייס, די אויגעלעך רייס,
וואָס קען נאָך בעסער זיין ווי צו שטאַרבן
טויטאלא מענשו! — טורפּא! פּיאַפּיו!
איך היינט, מאָרגן דו!
איך היינט, מאָרגן דו!

אין גאס אין מיטן שטאָט

אין גאס, אין מיטן שטאָט, ווער האָט מיך אויסגעשטעלט?
אויס גאָט — האָט ער געזאָגט — פאַרלוירן איז די וועלט!
אויס גאָט — האָט ער געזאָגט — און זוכן איז אומזיסט!
ווייל גאט ליגט ווי אַ הונט אַ טויטער אויפן מיסט.

— ווער איז דער מענטש געווען? מיט אויגן רויטע צוויי,
געקוקט זיך אויף די הענט, געטון אַ שפיי אויף זיי,
געזאָגט ער מוז דאָס טון צו שטראָפן זיך אַליין,
ווייל ער האָט (זיך אַליין צו ראַטעווען די הויט)
געכטן אין מאַרק דעם ליבן גאט געטויט.

אָט זע, — האָט ער געזאָגט, אין מאַרק — עס ליגט נאָך דאָרט
אַ קופּע פלייש מיט בלוט, אינאיינעם מיט אַ באָרד.
און נעכטן ערשט פאַרנאכט איז דאָס נאָך גאָט געווען,
געזעסן איז ער דאָרט און וועמען ר'האָט דערזען —
האָט ער געבעטן בלוט — געוואָלט אַ טראָפן בלוט,
צו ראַטעווען דאָס האַרץ אין זיך וואָס טרוקענט אויס.
צו היילן זיך דאָס לייב פון וואונדן און פון קרעץ,
האָט איינער דוקא אים דערלאָנגט אין בויך אַ זעץ,
און איינער דוקא אים געטשמעליעט אויפן קאָפּ —
איז טאָקע גאָט דערפאַר כמעט פון זין אַראָפּ!

עס איז געווען א שרעק — האָט מיר דער מענטש געזאָגט, צו זען ווי מ'האָט אין ראָד געחלשט און געקלאָגט, מע האָט דאָס קינד באַ גאָט נישט אַרויסרייסן געקענט, מיט מעסערס האָט מען אים געשניטן לייב און הענט, נאָר ער פאַר דורשט מסתם און שוין פון זיין גערירט האָט שוין קיין ווייטאַק גאָר אין גאַנצן ניט געשפּירט, געכאַפט באַם גאַרגעלע און אויסגענאָגט ביז גאָר דאָס בלוט פון אַזאַ קינד קוים דריטהאַלבן יאָר... ס'האָט קיינעם ניט געקענט אין קאַפּ אַרײַן ווי בייסט מען זיך מיט ציין אַזוי פאַרעקשנט איין... סעט גאָט זיך העלפּן שוין, און טראַכט ניט ווי אַזוי, זיין האַלדז קען אייזן זיין, דער שטריק קען זיין אַ שטרוי, און אַז דער נאַר פון באַד האָט שוין דעם שטריק געבראַכט, און אַז מען האָט אין מאַרק די תּלּיה שוין געמאַכט איז דאָס מענטשעלע געשטאַנען און געקלערט; האָב איך צו זיך געזאָגט, בויג אָן דיין קאַפּ צו דר'ער, אַזוי האָט וויינענדיק, פאַר מיר דער מענטש דערציילט, און ווי אַ הויט פון אייז האָט זיך דערביי צעשפּרייט אַריבער זיינע אויגן וויינענדיקערהייט... ער האָט גערעדט צו איר פון הוננער אויף דער וועלט, פון לייט וואָס האָבן ניט דאָס ביסל קופּערגעלט, — צו קויפּן מעדיצין פאַר זייערע קינדער קראַנקע, און כאַטש זי האָט אַליין אין קול זיינעם דערקענט: אַז אמתדיקער צער האָט אים צו איר געווענדט, האָט זי דעם בליק אירן צו אים ניט אויפגעהויבן, בלוז דיין און נעפּלגרוי ווי זיין ציגאַרן־רויך האָט זי באַקוקט די קייט, וואָס אויף זיין בויך און אויך די אַנדערע שטיקער גאָלד, אויף זיינע הענט די גולמ'דיקע, און ניט צו ווייזן אים ווי שטאַרק עס איז איר האָט

האָט זי — מען דאַרף אין גאָס — געוואָגט צו זיך אַליין
דערמאָרדן עמיצן און צורויבן זיין טאָגלויך
און פאַר דעם געלט באַשטעלן אויך — צום וויסטן יאָר
פון פערצן קאַראַט גאַטיעס גאַלדענע אַ פּאַר.
און אויך אַ ברוכנאַרטל פאַר אים, פון גאַלד מיט גינגאַלד,
נאָר אז עס רירט זיך ניט אין טויטנפעלד דער שטיין —
וואָס הערט מיליאָנען יאָרן שוין דער וועלטס געוויין
מעג דאָך אזא ווי זי, אודאי זיך ניט רירן,
האָט ער אָבער געדאַרפט אַ בויג טאָן זיך צו איר
איז דאָס גענוג געווען. עס זאָל דאַביי מיט איר
אַ וואָרף טון אזוי ווי פון אַ שלאַנג געביסן,
נאָר ווען אפילו גאָר זי וואָלט פון זין צראַפּ
האָט ניט געטאַרט אזוינס פאַר קיינשומפאַל אין קאַפּ
איר איינפאַלן. און דוקא שטייל, אָן ליאַרם, אָט-וואָס: אזוי
באַליידיקן אַ נאָענטן
זאָל ער ניט ברוגז זיין. זי מוז פון אים סיי ווי
זיך אַפּרוקן. סע שמעקט פון אים ווי אין דער פרי
אין שטעטל פון אַן אָפּטריט ביי דער שול, פאַר דאווענען.

די באלאדע פון ווינטער אין פארק

1.

היינט איז מאָנטיק, דער מאַרק איז ניט ווייט פון מיין הויז
נאָר דער ווינט (צי איך קום אליין אַרויס,
צי ווי איצטער דאָ מיט מיין זון לעבן זיך)
מיט זיין מאָדנעם גערוד דערמאָנט ער מיך
אָן דער היים מיט מיין פעטער כאַיעמשימיל,
ר'האַט געוואוינט באַ דער באַד אַנטקעגן דער מיל,
אַ בחור, אויסגעזען אַלט ווי זיין פראַק
און גערעדט אויף דייטש. נאָר זיין אַטעם — אַ זאק
מיט ציבעלעם, קנאַבל און רעטעכער.
— ווי גייטס כאַיעמשימיל? — „זייער וואָל מיין הער“.
ער האָט זייער ליב געהאַט מענדעלסאָן
וואָס קען צוקומען צום קיזערס טראָן
איבער דאָקטאָר הערצל מיט אַרין ישראל
פלעגט ער לאַכן כמעט מיט אַזאַ מין קול
ווי אַן אַלטיטשקער וואָס דריקט זיך צו
פאַר לאַנגווייל צו אַ מויד ערגעץ וואו.
ר'האַט טאַקע פון ליבע פּילאָזאָפּירט
מיט אויגן צוויי ווי מיט שמאַלץ באַשמירט.
אויך דאָס עסן האָט ער ליב געהאַט פעט,
אַ סימן — ר'האַט אייביק פאַרפלעקט די גאַזעט
וואָס דער בריוויטרעגער האָט פאַרוויקלט שטייף

געבראכט אלע טאָג נאָכן באַנען־פּיף.
אין וואָכנטעג פלעגט ער באַם פענצטער שטיין)
און לכבוד שבת שפּאַצירן גיין.

2.

ס'איז אַן אומעטיק בילד, אזא קלענערע שטאַט
די שול מיטן קלויסטער צוויי שפיצן צו גאט,
ווי להבדיל שטיפּברידער צוויי אין אַ הויז,
איינער באַם צווייטן אין די אויגן גרויס.
און אין מאַרק דאָס מיסט פון דער גאַנצער וואָך
מיט אַן עמער באַם ברונעם וואָס האָט אַ לאָך.
און צו דעם אַ ביימל איבער אַ דאָך
און אַ מויד וואָס מ'האַט ליב ווי אַ קינד אַ זאָך,
אַ שטייגער, אַ קוקלע מיט פּיסקעס צוויי
וואָס זענען רויט. טו די פּעדער אַ דריי
וועט זי ריידן אפּילו. — קענסט באַקן ברויט? —
וועט זי ענטפּערן, יאָ. — און אַ חתן, מויד? —
זאָגט זי ווידער, יאָ. נאָר סע טויג ניט סיי ווי
איך פּאָר קיין אַמעריקע — זי בלייבט הי.
און דאָס שאַקלען באַם לאַכן די אונטערשטע ליפּ —
איז אַ חן וואָס דערגייט ביז דער זיבעטער ריפּ.
נאָר קיין האָניק איז דאָרט פּאַר קיינעם נישטאָ,
און די ליידיקייט איז נאָך גרויער ווי דאָ.
דאָס רעד איך — פון הימל, — ער פּאַכעט מיט קעלט
ווען ס'איז, דאַכט זיך, תּמוז איבער דער וועלט.

3.

נאָר אַ פּנים טאַקע אַז הימל און ערד
ווערן געבוירן מיט אונדז, און אומזיסט וואָס מע קלערט
אַז אין מרחקים ענדערט זיך זייער געשטאַלט.

ווער ס'איז יונג ביזן טויט, און איך בין אלט
פון זינט איך געדענק זיך — און אויך מיין זון
זכט און האלב יאָר, ניט געהאט צו טון
מיטן לעבן גאַרנישט, און קוקט שוין אַראָפּ
און בויערט כסדר אַ לאַך מיר אין קאַפּ,
איך זאָל זאָגן צי ס'איז דאָ אַ גאַט
און וויפל פּעדערן אַ פּויגל האָט.
און ווי לאַנג סע קען נעמען פון פּערציק יאָר
צו גיין אויף קריק, און פאַרוואָס האָב איך האָר
ווי זילבער, און מאַך ניט קיין געלט פון דעם
צו קענען זאָגן דער מאַמען — דאָ, נעם.
איך לייקן ניט — ער איז שענער דאַכיי
פון אַ גרויסן, וואָס טוט אַ טרונק מיט אַ שפיי
און שלאָגט פאַר לאַנגווייל דאָס ווייב מיט אַ בייטש.
פאַראַן אויך אזוינע וואָס זוכן דעם טייטש
פון עפעס אַ פּסוק, אַ לעבן לאַנג,
אַבי זיי זאָלן ניט הערן דעם גאַנג
פונם זייגער אויפן וואַנט איבער זיך.
נאָר ווי זאָגט מיין פּרוי, — מען קען אַ פליך
ניט צודעקן מיט קיין לאַבערקרעניץ.
און נעראַן, קען זיין, האָט זיין רעזידענץ
אָוועקגעלאָזט מיט פייער און ווינט
טאַקע נאָר, ווייל ר'האַט ניט געהאַט קיין קינד
צו שפּילן זיך — און דאָ ווערט שוין קלאָר
אונדזער היינטיק ווילדעווען ביז גאָר,
און מען זעט שוין פאַרוואָס די מאַרדן אָן צאָל
אין אַ וועלט וואו מע פּראַוועט געבורט-קאַנטראָל,
פליט דער אויטאָ אזוי ווי אַ טייך באַרג אַראָפּ,
און מע היט שוין אויך יענעם קינד ניט אָפּ.
און אומזיסט וואָס מע מאַנט באַ דעם וואָס היט

דעם לאַמטערן־סלופ אויף דער גאס אין דער מיט,
קען זיין ר'האַט א זון שוין וואָס לערנט זיך פלען
צו שיסן אויף אים פון א מאָרד מאַשין —
ווי מיין שוועסטערקינד, וואָס האָט פון דער הויך
ניט געקענט אַרונטערזעצן אונטערן בויך
פון זיין לייבלעכן ברודער, — געשיקט פון הי
צו שעכטן פאַר פרידן און „דעמאָקראַסי“.

4.

איך ווארט ניט באַם באַן פון דער רעפובליק
מיט א בלומען־בעזים אין האנט אויפן גליק,
און באַרויער ניט וואָס דעם קייזערס קרוין
ליגט ערגיץ אין א מוזעאום שוין.
וואָס ס'איז נעכטן געווען, קען היינט ניט זיין —
און מע קריכט ניט צוריק אין בויך אַרײַן
פון א מאַמען וואָס ליגט שוין טויט ערגעץ דאָרט,
און אויך מאָרגן זועט זיין א אינגל וואָס פאָרט
פון דער היים אוועק! — און איך בענק ניט צוריק.
דער מאַטראָז וואָס איז מיד און שלעפּעריק
האַט א רעכט צו דעם, ווען ער האָט פאַרבראַכט
בא צעריסענע זעגלען א שטורמדיקע נאַכט.
און דער פויגל, יונגט, וואָס ציט צו דער פרעמד
האַט מיך שוין געביסן אונטערן העמד
נאָך מיט צוואַנציק יאָר צוריק — אין ווין.
און מע שיקט ניט — איך זאָל קומען אַהין —
קיין שטאַפעטן אויס. און פון פּוילן א הער
דערקייקלען זיך גרוסן ווי מילשטיינער שווער.
און דאָס אייגענע פון בערלין און פאַריז
סע בליט שוין די עלנט אונטער די פיס
ווי קראַפּיווע אין פאַרלאַזטן פעלד

אין אלע גרויסע שטעט פון דער וועלט,
 און אלץ צוליב דעם זשעני מיט דער נויט
 וואָס האָבן פאר זיך אליין געבויט
 זייער תפיסה — דעם וואָלקנקראַצער דאָ.
 פארן נאר איז אוואַדע קיין שענערם נישטאָ
 ער שטייט פון אונטן אַרויף מיטן קאַפּ
 און זעט ניט דעם אָפּגרונט פון אויבן אַראָפּ,
 ער ציילט די באַוואוינער און זעט ניט דעם האַם —
 דאָס זאַלץ אַרום די הערינג אין פאַם.
 און באַמת, מיט וואָס איז אים און מיר
 דאָ בעסער ווי איינעם מיט הונדערט יאָר פריער?
 אין דער שטאַטבאַן מיט איר דונערגעשריי
 זיצט זיך גראַמער ווי אויף אַ וואָגן מיט היי.
 אין אַ שטוב באַ אונדז דער „אַבאָרט“ וואָס שטייט
 איז ציוויליזירטע באַקוועמלעכקייט.
 און אַ מייערל מיט אַ פלויס איז אַ הונט —
 פּושקע־פלייש דאַרפן מיר צום געזונט.
 ס'איז אמת. אלע זעען שוין איצט
 אז דאָס וואָס האָט נעכטן ווי גאַלד געבליצט —
 איז היינט אַ שרפה מיט אַ רויך.
 און ס'איז טאַקע ניט גוט — דאָס ווייס איך אויך;
 ווען איך זע אַ באַרוועס קינד, ווילט זיך זיין
 די ערד אונטער אים אין „סקול“ אַרײַן.
 און אַ שיכור וואָס בעטלט באַנאַכט ווען ס'איז שפעט —
 איז דערנאָך דער שטיין מיר צוקאַפּנס אין בעט.

און אוואַדע דאַרף וואַקסן לעבן פון ברויט
 און ניט קיין איבעריק געלט וואָס איז טויט!
 נאָר סקאַצ־קומט — דאָ הויבט זיך אָן
 די מחלוקה פון ראַבאָט, מאַגנאַט און באַראָן!

דער פליער א גענעראל צו זיין
 אויפן קארוסעל — גיט אַוועק זיין שוויין,
 דער פאציץ וואָס האָט אַ גלאַטע צונג
 קען פאַרן אומזיסט ווי אַ קיילער יונג,
 וואָס רופט מיט אַ טרובע און הויבט אַ פאַן —
 ווי אַ הור דאָס קלייד ווען זי שיכורט זיך אָן.
 נאָר דער וואַסער טרעגער, דער לַמד וואָוו
 וואָס האָט ווי אַ פאַסטוך דריי איינציקע שאַף —
 מערידן, אַ ברוך מיט אַ גלות-האַרץ
 אים ווערט שוין פאַר פחד אין די אויגן שוואַרץ
 ווען ער קוקט אויף דער מאַלפּע ווי זי רייט!
 און דאָס געדערענג פון די אָרימע לייט
 דאַרף דער קעשענענגב — ס'זאָל ווערן ענג.
 און דאָס איז ניט עפעס וואָס איך געווענע
 (ווי אַ איד אַ ברכה) פון קינדער-טעג
 דאָס איז וועלט וואָס וויינט אַ בלינדע אין וועג,
 לעבן וואָס ציט (פאַר דער אייביקייט)
 זיך די אָדערן לעבעדיקערהייט.

און דער אַרבעטער-פירער — שוין דריי יאָר לאַנג
 אַז מיין צוטרוי צו אים, איז צום שטאַרבן קראַנק
 און איך מיש זיך ניט, ווייל איך קען ניט מער
 מיך אַרט ניט דאָס האַפּקען אַהין און אַהער,
 ווי אַ בער באַם ציגינער — ווי יענעם פאַלט איין,
 און ניט וואָס מע וואַרפט אים אין היטל אַרײַן —
 נאָר וואָס שטורקעט ער מיך מיט זיין שטעקן נאָך
 אין דער ברוסט אַרײַן, וואו איך האָב שוין אַ לאָך.
 ניט איינמאָל, (ווייל איך בין אַליין זיך ניט קלאָר)
 וועג איך איבער מיין וואַרט, ווי מע זאָגט, אויף אַ האָר,

און באטאפ מיין טראכטעניש, ווי א מעטרעם
דאָס קלייד פאַרן טאַנץ אויף דער קרוינפרינצעס.

אַט קומט מיר אין זינען מאַרקס און זיין מו —
און זיינע שטעלפאַרטערע דאָ הי,
איך פרעג, — צי סלוינט זיך וואָס ער האָט פאַרבראַכט
א לעבן באַ דעם וואָס ר'האַט אויסגעטראַכט?
— נאָר איך זע אז די ליכטיקייט פון זיין מאַרן
האַט באַ זיי אויף די קעפּ פאַרגרעסערט דעם פאַרן,
און זיי שטעקן דעם כאַס טאַקע אָן מיט זיך
ווי אַ קראַנקע פרוי אַ געזונטן דיך.
דער פוילענצער יאָסעלע־געסרוך,
און דער גנב הערש מיט זיינוול יעונוך —
וויילן אין מיטן מיטנוואָך אַ פלאַש
מיט גוטן וויין און אַ המן־טאַש —
פראַווען זיי באַריקאַדן־געשרוי
אויפן ראַבאָטס חשבון אין נאַכט קאַפּעי!

מיד עקלט פון אַלץ ווי פון זיך אַליין
ווען איך זע פאַרנאַכט פון דער אַרבעט גיין —
ווי אַ מת, וואָס מע טראַגט אַראָפּ איבער טרעפּ,
הענגט די צעבראַכנקייט איבער די קעפּ.
און קלאַר איז מיר, אז דער לייב וועט דעם באַק
ניט קיין קוש טאָן אָן אַ יאַמשעמשטאַק!
נאָר אז אויך אונטער לענינס מאַרטירער־מאַכט
שטייט שוין ווי אונטער אַ באַרג די נאַכט,
דער שקר וואָס גיט זיך די הענט אַ צעפיר —
איז משיח אַ גרעסערער רשע פון מיר!
און די נויט אונטער אים — ביז דער ערד אין געוויין
פאַרדעקט אַ מאַרדע מיט וועלפישע ציין,

און זיין האָניק איז סם פון אַ שלאַנגענצונג
וואָס לערנט דעם לאָמען טון אַ שפרונג —
אויפן בלינדן וואָס קלאָגט, — וואָס דער טויבער פרעסט —
וואָס דער שטומער רויבט פון טויבן־נעסט!
נישטאָ קיין ברודער, דאָ קער זיך אָן
דער חלף בלויז מיטן האַלדז פון האָן.
און זיין בלוט איז דאָ — דעם שוחטס בענאָק
זאָל פאַטשקען „לאַ תרצה“ מיט אַ טשוואַק,
און דאָס איז ניט עפעס וואָס איך געדענק
ווי אַ וואונד פון אַ קינדערישער קרענק,
דאָס איז לעבן וואָס חושב'ט אויפן קאָפּ
ווי אַ פּאַקרישקע אויף סם אַ טאָפּ.

און רעכט און אומרעכט, — שותפים צוויי —
ווי בלוט־טראָפּנס אין אַ קאַליע איי.
נאָר פאַרוואַנדלט דעם נביאים צוואַגאָכץ
אין אַ שטיק ברויט מיט איינגעמאַכין,
אומזיסט דיין מי, דאָס קינד דער בונטאר
וואָס האַלט אָן עפל וויל אַ באַר,
וועסט ניט דאַרפן אונטערצינדן מיט שטרוי
דעם האַס אין די אויגן ווי דיינע בלוי, —
און דער ים מיטן הימל אין דער טיף
שפיגלט אויך אָפּ די מלחמה־שיף.
און בשורות־טובות קיין טעמנעהאַץ
ברענגט דער טעלעגראַפּנקלאַץ —
וואָס פליט אויף צוריקצוועגס ווען מע פּאַרט
להבדיל ווי באַם צדיק די באָרד!
דעם דישעל איז גוט, — ער זעט זיך פּאַראוים
אַפילו ווען מען קירעוועט זיך אויס,
נאָר דאָס ראָר, זיין לייבלעך־שוועסטערקינד

אויף דער חתונה פון שטורעמווינט
 טאנצט ווי דער בליץ אין וואַלקנבראָך,
 און דער רעגנבויען גייט אויף דערנאָך
 ווי דאָס ליכט פארנאכט אויפן בארג שפיץ דאָרט
 וואָס ציט זיך ווי גאָלד צו מאָרד!
 פארן פויער די רויטקייט אין אַוונטשין —
 א סימן אז מאָרגן וועט לויטער זיין,
 פאר מיר איז דאָס ליכט מיט דער פינצטערניש
 צוויי שותפים וואָס האַנדלען מיט בלענדעניש,
 און ניט נאָר דעם געלן באַרגשפּריץ דאָרט
 וואָס ציט צו זיך ווי גאָלד צו מאָרד,
 נאָר אפילו דעם שטערן האָב איך שוין פּיינט —
 א פּאַסקודסטווע דאָס איז — ווען די זון באַשיינט
 דאָס הינטער חלק פון דער ערד, שיינט ער אויך,
 און ציטערט דאָך דערביי אין דער הויך
 ווי מע וואַלט דאָ אונטן מיט הוילע הענט
 דאָס שיינדל זיינס צוכאַפן געקענט!

א לאַמטערן באַנאַכט איז עפעס ווערט
 נאָר לויט וואָס מע טוט מיטן פּיער אויף דער ערד
 איז ניט זיכער אפילו אין לאַך די מויל,
 זי קומט — ווען דער הונגער שטופט זי ארויס,
 כיך שטופט (אפּשר ווייס אַ שד וואָס דאָס איז)
 מיין אומרו! גע'רשנטער קאַפּרו,
 און דער קאַפּ מיינער — ניט צו מעסנן זיך
 ווער ס'איז אַ חכם, — דער בורא, צי איך,
 נאָר וואָס טויג מיר אַ וועלט פון אזא מיין גרויס
 מיט אַ פּליג און אַ שפּין וואָס זייגט זי אויס?
 און וואָס פאַר צאָנווייטיק איז מיר
 דער יושר פונקט איצט — ווען איך פּילאָזאָפּיר

פון דראצן כלות מיט פארצן מיליאָן
און ווער דאָרף איך זאָל קלאַפּן דאָבוי אויף מיין טראָן
ווי אַ קאַליע פּידל אונטערן סמיק
וואָס מע שלעפט אויף אים אַהין און קריק.

אױואַדע איז דעם משוגענעם גוט
ער צינדט אָן אויף אַ פּריצטע דעם שטרויענעם הוט
און ציילט (גלייך מע מיינט ניט אים) דערנאָך
די בריתן מיט די קברים פון וואָך.
אַבער איך וואָס טויג — אז דער וואָלקן דאָרט
פאַרנעמט צווישן הימל און ערד מיין אָרט!
נאָר ווי זאָגט מיין פרוי, — שאַר צונױף דאָס מיסט.

און איך האָב אַ לעבן אָפּגעוויסט
באַ דער דיכטעריי, מיין גאַרנישט מיט אַליץ,
וואָס ליגט מיר ווי אַ שטריק אויפן האַלדז,
און וועמען דער ליבער תּלין הענגט אויף —
איך צי זיך, דורכט זיך, אַליין אַרויף —
נאָר מיין זון שלעפט אַראָפּ, ווייל ער וויל דאָס ניט
ער באַדאַרף מע זאָל אים היטן די טריט.
סיזאַל זיין ווער סע הערט, ווי די קו מאַכט מו
ווען מען נעמט די מילך מיטן קעלבל צו.
דער געלערנטער באַם שפּאַקטיוו וואָס ער האָט,
מאַכט מיט אַ פינגער אין לופטן אַ ראָד
און גיט עס אַ נאָמען „אוניווערז“.
„פּלאַטאַמבוסטיק“ איז אויך אַ וואָרט אַ שווערס!
עס שטופט זיך דאָך ווי אַ קינד פון שוים,
פון מיין גאַרגל, פון וואַנען מע וויל אַרויס.
נאָר וואָס טויג אז איך קען ניט דעם אַלף בית
אַפּילו פון דעם, וואָס מיר דוכט אז איך ווייס.

און וואָס, אז איך עפֿן אַ ביכל אויף
 מיט מעשות פון לייטערס צום הימל אַרויף
 אז די וואַנץ (אין מיין שלאָף) באַפֿרוכפערט די לויז
 וואָס לייגט אייער ווי גאַנצע לבנות גרויס.
 און וואָס אז משה כאַם דאָרנבוש
 האָט אויסגעטון — ניט דעם קאַפּעליוש
 נאָר די טשאַביטעם — וואָס זאָגט דאָס מיר
 דעם גולם וואָס זוכט (ווי אַ שיכור) די מיר
 צו זיך אַליין. און וואָס וויל איך דען?
 אַ לויט פון דער שאַנקייט וויל איך זען,
 וואָס דער ווינט פייפט אַריין אין דער בעטלערהאַנט
 פון מיין אומעט־חבר, פון וואונדערלאַנד,
 געזוכט ביז בלינדקייט די דרייצנטע שעה
 וואָס איז אויפן ציפערבלאַט נישטאָ.
 און דער קראַנקער באַק וואָס וויינט אויפן מאַרק
 מעג ניט אויסזען ווי יעזוס אויפן באַרג,
 נאָר אז סע וויינט שוין אויף אים זיין קאַפּ
 ווי אַ פּאַקרישקע אויף סם אַ טאַפּ
 איז דער הפּקרוינג אַ חבר אין נויט,
 און זיין שטעקן — דאָס לעצטע ליכט פון טויט.

דאָדא, כ'האַב צייט גענוג געהאַט
 זיך צו לערנען פון פּערדל שטרוי און בלאַט.
 אויך דער שרכן פליט, מיך טראַגט אַ שגעון
 וואָס וויינט מיטן וואַלף און קרייט מיטן האָן.
 און פון בוים פאַלט די מאַלפּע ווען זי שלאָפּט איין,
 (מיר לחכעים) דעם טיגער אין פּיסק אַריין!
 און די שלאַנג וויל מיך בייסן וויל איך האָב פּיס
 נאָר איר בויך ווען איך זע ווי בויגיק ער איז —
 באַדאַרף איך אַ שווערד און אַ הימל פון מעש

צו געפעלן א מויד אין זיידענער וועש —
 וואָס דערפרייט זיך מיט מיר ווי אַ שובטער-געזעל
 מיט דער קאַץ וואָס כאַפט אַ פּויגל באַם שוועל.
 נאָר די צויג לאָזט איבער דעם הונט אין וועג
 ווי דער מלאַך יעקב'ן נאָכן געשלענג.
 און איך זוך דעם אמת ווי ער זוכט מיך
 און מיר האָבן ביידע רחמנות אויף זיך —
 וואָס מיר קענען ניט ברעכן קיין גרעזל אין פעלד
 און פאַרנעמען זיך איבערצומאַכן די וועלט
 מיט אַ וואָרט, וואָס איז שטאַרק ווי אַ סוכה-דאַך,
 מיט לעכער אַ סך און ווייניק סכך.

ניט איינמאַל ווען איך טראַכט קומט מיר אויס
 אז די וועלט קומט ווי איך פון אַ בויך אַרויס,
 און די זון באַם אויף-און אונטער-גיין
 איז איר האַרץ וואָס וויינט אויף זיך אַליין,
 נאָר דאָס איז שוין יענע קרעכצעניש —
 וואָס זעט באַם שכן פאַרשטונקענע פּיש
 ווייף דער טשאַלנט טאַפּ איז פּוסט.
 און אומזיסט וואָס דער חתן האָט זיך פאַרהוסט —
 ס'איז אַ פאַרטל באַ אים, און מען שושקעט זיך שוין
 און מײן טאַטע פּלעגט זאָגן — ניט טשעפע גאַט'ס קרוין!

5.

נאָר אויב ער האָט דעם הימל פאַרשפּרייט אין דער הויך
 זאָל ער גוט זיין אַליין אים אַראָפּנעמען אויך!
 נאָר אויב דעם זון מיינעם גייט ניט אָן —
 אין איך לייד ווי פון אַ קראַנקן צאָן
 פון זיך און פון אַליין — און מײן העמד און קאַמזוויל
 זיי פעלט אפּשר בלוז אַ צונג מיט אַ מויל!

צו קלאַגן ווי א תחילים זאָגער פרום
אויף דעם וואָס איך זאָג ניט, ווייל איך בין שטום!
נאָר ווידער מיין זון — ער דערלאָזט עס ניט
ווייל ער דאַרף מע זאָל אים היטן די טריט,
און איך האָב אים לײב — און ס'איז טאקע פאַרדאָן
א טרייסט אין א קינד באַם אָרומאָן
איך געדענק ווען מיין פעטער איז קראַנק געווען,
כאַעמשייל טאקע — האָט ער דערזען
וואָס סע הייסט זיין אַלײן, און האָט זיך געקלאַנגט.
נאָר זיין טאַטע וואָס האָט גאָרניט געזאָגט,
האָט די האַנט זיינע געטאָן א פיר
(ווי איך אויף מיין זון דאָ איצט) אויף מיר

און א שמיכל געטון — נאָר אין אויג די טרער
ווען זי זאָגט עפעס דאַרף מען שוין ניט מער...

איך געדענק אפילו ווי ס'האָט נאָכדעם
געציטערט דאָס בערדל אויף אים מיט א ברעם,

ער איז שוין טויט — און מיין זון דאָ — מיין פרייד
פאַנטאַזירט שוין אפשר שטילערהײט.

ווי שטאַלץ ער וועט נאָכגיין דעם וואָגן וואָס וועט
אויך מיך אַרויסשלעפּן פון בעט...

נאָר גענוג שוין צו רעדן צו זיך אַלײן
און דאָס אַנרופן שפּאַצירנײַן.

מען וואַרפט פון די פּלייצעס א זאק אַראָפּ
ווען ער ווערט צו שווער — אָבער ניט דעם קאַפּ.

און א פערד א בלינדס אויף יאריד קען שוין זען
ניט די זארג באם שליממזל גנבעט מען,
און ניט ווייל גאל איז ווי שימל גרין —
איז יעדער פארלורענער טאג א געוויין.

און ניט ווייל מע זעט א וואנט־פלאקאט
וואו מלאכים אין שטרימלעך ווי טשאקאלאד

פליען מיט אייזקרים (געפרוירן שמאנט)
אין „ליענאָוויס“ רייטוואָגן געשפּאַנט —

נאָר דערפאַר ווייל עס ברעכט זיך דיין האַרץ ווי גלאָז
אויף דיין קינד — דעם גרויסשטאַט עסקימאָז.

עד אויך — א קוימען וואָס שטופט זיין רויך
איז שוין מאַרגן א פליער אין דער הויך,

וואָס באַשרייבט מיט פאַרע אין מיטן פלי
אויפן הימל דעם „שם“ פון א קאָמפּאַני

וואָס פאַרקויפט אונז גומע, קאַיאָן־שפּאַי
ווייל ז'האַט פיינט צו זען א מויל וואָס איז פריי...

נאָר ער אַפּיל, אין שניי דאָ אין פאַרק
זעט ער דימענטן א גאַנצן באַרג.

און באַם זקן וואָס עסט אויף דער באַנק זיין ברויט
זעט ער הענט — ווי פון גאַלד וואַלט געווען די הויט.

איך זע אים אויך — ער איז געל ווי וואַקס
און זיין באַרד (אויף דער בינע נוצט מען פלאַקס)

ווען מען שפּילט אַ היימלאַזן אויף דער וועלט
נאָר די ווייסקייט — אזוי ווי אומיסטן באַשטעלט —

מען זאָל בעסער זען דעם וואָס זיצט אַליין —
נאָר וואוהין, און צו וואָס ערגעץ אנדערש גיין?

אַז דער גאַרנישט אַרום אַלצדינק וויינט
ווייל ר'איז אפשר נאָך גרעסער ווי מע מינט...

און דער „אומעטום“ וועלט־אויס וועלט־איין
איז אַ שטייג מיט דער טיר אין גרוב אַריין.

נאָר איך לייקן ניט — אַן אייגענער כאָפּ
איז אַ גרויסער פּלאַנטער. — אַ פּערד איז גאַלאָפּ

איז אַ זייגער וואָס שטייט באַ דער גיך פּון געראַנק.
נאָר איך לאָז זיך ניט. איך מאַך געזאַנג

אַפּילו פּון מיין רחמנות צום קינד.
נאָר דער אמת צו זאָגן — מיטן וויינט

האַב איך צרות. ער פּליט דורכן גאַס
ווי להבדיל דער שמש בראַנפענפּאַס,

אין דער היים באַ אונדז, ווען ס'איז פּורים אין שטאָט.
פאַר דעם נגיד ראַפּעפּאַרט וואָס האָט

אליין גוטן וויין טראַגט ער נאָך אַ פּלאַש
מיט צוקערקעס און מיט אַ המן־טאַש.

און פאַר מיר אזוי ווי עס וואָלט מיר געפּעלט —
נאָך אַ ביסל ערגערניש אויף דער וועלט —

ברענגט ער אַ ריח וואָס איך וואָלט, מיר דאַכט,
פאַר קיין שונא, אין פאַרק אַריין ניט געבראַכט.

ווייל דער ווינט וואָס האָט דעם בוים און מיך
דאַרף האָבן נאָך אַ משורר פאַר זיך.

ער אליין — ווי אַ חזן אָן אַ באָרד,
יענער דאוונט פאַר רייכע ערגעץ דאָרט

און ער פאַר די וועלך מיט די שלענג אין סטעפּ.
אהער — קומט ער שמעקן פון טעפּ
און פאַרהויבן אַ קלייד, ווי לייב סמאַראַוואָט
דער צעדולטער שמש באַ אונדז אין שטאַט.

נאָך באַ יענעם ווייסט מען וואָס דאָס איז,
ער וויל, זאָגט ער, זען באַ ושתין די פּיס.

און לויט ער פליט מיטן צימעס־טאַפּ
און מיטן שטריימל אויפן קאַפּ —

אין מיטן דינסטיק פון הויז צו הויז —
איז טאַקע פורים באַ אים ווייזט אים.

איך ווייס ניט צי אַ המן־טאַש
איז בעסער ווי קעז צי וויין אַ פּלאַש.

נאָר דער קנאַבל־גערוך אין ווינט דאָ איצט —
דערמאָנט מיך ווי איך האָב אַרײַנגעשפּריצט

צוויי לימענעס אין אַ פּרעמדער פּרוי
ז'איז געלעגן אינגאַנצן געל־און־בלוי

און גליטשוק פון שווייס — דאָ הי באַס ים,
צופיל שמאַלץ אויף זיך איז אין זומער סם.

איך ווייס ס'א נאַטור, צום גוטן יאָר,
און מע טאָר אפילו אויף קיין טכאָר

ניט צערענען אין האַרצן באַ זיך,
ווען סע האַלט דאָכיי, טוט מען ווי איך,

מען פאַררויכערט זיך אַ ציגאַר טעטון.
אַ צער איז מיר נאָר אויף דעם קינד, מיין זון,

ר'איז פאַר זיינע יאָרן אַ ביסל צו קלוג.
און איז ווייניק אין דרויסן און עסט ניט גענוג.

זיין מאמע באשולדיקט די „סקול“ און מיך,
נאָר דאָס איז ווידער אַ זאך פאַר זיך...

און מע דאַרף עס ניט אויסשפילן אויף אַ האַרף
אַבער לופט — איז פאַרט אַזוינס וואָס מע דאַרף.

